

Vinya W'onthe nīwonaā Ondū inyw'ī
mwīkaa.

11. Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho *menyu* mavūavūanie, na ngoo
syenyu syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyu mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīo me
kīvathūkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَرْتُمْ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝

12. Vau kwa *vau*, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiw'e na
īthingithangw'a yī vinya.

هَٰذَا لِكِ الْبَيْتِ الْمُؤْمِنُونَ وَذُرِّيَّوْا زَلْزَلًا شَدِيدًا ۝

13. Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝

14. Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa *kūmomīksya*
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisyē ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na *ūvūvū*;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝

15. Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na *mīhūkī*, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ
لَا تَوْهَآ وَمَا لَبِئْتُمْ بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ۝

¹ *Medina yeeskīwe na syltwa yīl mbec wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَذْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْنعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩta inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩla mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصَحُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ وَنُكْمَ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ الْيَنَاءَ وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyafĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃٌ عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَّابَتْهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشْخَۃً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩla ti nendu; na mbaĩ isu

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابَ

ikavithūka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŋĩ,
maikūlya ūvoo tūlū wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo mūno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwa ūla we
ūmūkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe
na Mūthenya wa Mūminūkĩlyo na ūla
ūmūlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mūno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mūtūmwa Wake maneenie w'o.' Na ūu
nĩwongelelee mūtĩkĩlo woo tū na
wĩnyivyo.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andū ala methĩtwe
me ma w'o ūtianĩonĩ ūla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyūla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا صَلَاحًا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فَبِهِمْ مَن قَضَىٰ غِيْبَهُ وَهُمْ مَن يَنْتَظِرُونَ وَمَا
بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝

25.Níkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kúmaíva ala ma w'o nūndū wa ū-w'o woo, na kúmasilíla angangani ethwa We akendeew'a nī ūu, kana amathiŭŭkŭle na tei. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Múekanlí-Múno vyū, Usūftwe nī tei.

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصُدُوقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زُجَيْمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamatŭngie alei Ítina nthĩnĩ wa ūthatu woo; mo mayaaona ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwameanŭie etíkíli nthĩnĩ wa kaŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wí-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا
وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nīwamaetie asu ala ma Andū-ma-Ivuku ala mamatetheesye mo kúmaumya nthĩnĩ wa mbeenge syoo na kwíkíla w'ia nthĩnĩ wa ngoo syoo. Amwe inyw'í nīmwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We nīwamŭtonyethisye inyw'í kwíthwa atííwa ma nthĩ yoo na nyŭmba syoo na ūthw'ii woo, na nthĩ íla inyw'í mŭtaamíkinya na kŭŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi Íŭlŭ wa syíndŭ syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
يَا لَمْ تَقْنُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'í mwíŭenda thayū wa nthĩ Íno na wanake wayo, ūkai Índí, Nyie ngamŭnenge inyw'í motethyo na kŭmumaasya inyw'í na nzíla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّقَنَّ وَأُسَرِّحَنَّ
سَرَاحًا جَمِيلًا ٢٩

30.'Índí ethwa inyw'í mwímwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Mŭsyí wa Ítuní, Índí vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَسَنَاتِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ
الْأَنثَرِ ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsillŭ ūkongelwa kŪndū kwİll kwake. Na ūu nİ Ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŭkamŭnenge we İtuvi yake kŪndū kwİll İlŭlŭ; na nİtŭseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylva syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŭİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŭtatwa; na neenai ūneeni mŭseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŭmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŭİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvetanga maŪndŭ *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ Andŭ-ma-Nyŭmba, na kŭmŭthesya İnyw'İ vyŭ.

35.Na malilikanei maŪndŭ ala matŪngİllİlawa nyŭmbanİ syenyu ma Mİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭmanyi wa Maūİ onthe, Mŭmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŭme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŭme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ فَعُتْلًا ۖ

فُتْلًا ۖ أَجْرُهَا مَرَّتَيْنِ ۖ وَاعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُمْ كَأَحلٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنِ اتَّبَعْتُمْ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ ۖ فَيَطْعَمَ الَّذِي فِي قُلُوبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَى ۚ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfktli na iveti mbfctfktli, na aume ew'i na
iveti mbfw'i, na aume ma w'o na iveti
sya w'o, na aume ala alumu *mOfkfonf*
woo na iveti ila nOmO mOfkfonf, na
aume ala maumasya nthembo, na aume
ala masOvlaa mothei moo na iveti ila
isOvlaa mothei masyo na aume ala
mamOlikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mUno, na iveti ila imOlikanaa
We mUno, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUmaseOvsye asu *onthe* Okeo na Ituvi
Inene.

وَالْقَيْنَيْنِ وَالْقَيْنَتَيْنِ وَالضَّيْفَيْنِ وَالضَّيْفَتَيْنِ وَالْخُشْعَيْنِ وَالْخُشْعَتَيْنِ
وَالنَّصِيفَيْنِ وَالنَّصِيفَتَيْنِ وَالضَّالِّينَ وَالضَّالَّاتِ وَالضَّالِّاتِ وَالضَّالَّاتِ
وَالْخَوَاطِينَ فَوُجَّهَهُمُ وَالْخَوَاطِئَ وَالذَّكْرَيْنِ اللَّهُ
كَثِيرًا وَالذَّكْرَيْنِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَقْعَةً وَآجُرًا
عَظِيمًا ﴿٥٠﴾

37. Na kũmwaĩĩte mũndũme mwĩfĩkĩli
kana mũndũ mũka mwĩfĩkĩli, yĩla Ngai
Mwene Vinya W'ontho watw'a ũndũ
ũmakony'e, kwĩthwa na kĩosyo tũlũ wa
w'o. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩw'a
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mũtũmwa Wake, vate nzika, elelũkaa
vaasa ivĩtyoni yĩyonaniye.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صُلًىً مُبِينًا ﴿٥٨﴾

38. Na *lilikana* ylla we wamŭtavisyē ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē wamŭnengete manee Make na ūla we ota ūu wamŭnengete manee: Lŭmany'a na kīveti kyaku mwene, na mŭkfe Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Na we ndwaavitha ngoonī yaku maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa kŭmaumīlya kyeninī, na we nīwamakīaa andŭ, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthē nī We waalīfte nī kŭmŭkīa. Indī, yīla Saiti waminie vata wa kŭmwenda mŭnd- ū mŭka ūsu, na *eethwa atena vata nake ūngī*. Ithyī nītwaŭkwatanisyē nake wamŭtwaa, nīkana vaikethwe kīsiitī kwa etīkīli tŭlŭ wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa kŭsyenda. Na mwīaa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē no kŭvika wīanīfw'e.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا خَصَّ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ
لَهَا لَئَلَّا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥٠﴾

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavītite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mūtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَكُمْ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ﴿٣٩﴾

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkīe We, na malea kūmūkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mūtali.

الَّذِينَ يُبْعَثُونَ رِسَالَتِ اللَّهِ وَيُخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41.Mūamati ti ithe wa mūndū ona wīva katī wa aūme menyū, īndī we nī Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiilo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mūlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفِّرُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43.Na mūtaīe We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nī We Ula ūetae maūathimo iulū wenyū, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kūmumya inyw'ī mūhembanī yonthe ya kīvindu kūmūtwa kyeninī. Na We nī Usūītwe nī tei kwa etīkīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45.Ngethi syoo mūthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mūuo.' Na We nūseūvītye ītuvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِئْتُمْ يَوْمَ يُلْقَوْنَ سَلَامًا وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyenĩ *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyethokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩle kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذْيَهُمْ وَوَكِّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, ĩndĩ inyw'ĩ mũĩ na watho ĩũũ wasyo ĩũũ wa ĩvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوْهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَنْ يَتَّبِعُوهُنَّ وَسِرَّوَهُنَّ سِرَاحًا جَبِيًّا ۝

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩlĩtye iveti syaku ĩla we umĩsyethaasya syasyo, na ĩla syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا فَأَنَّ اللَّهَ عَلَيْكَ وَبَدَتْ عَيْنُكَ وَبَدَتْ عَيْنُكَ وَبَدَتْ خَالِكَ وَبَدَتْ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَكَحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti itina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesya ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũsyaĩĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e lĩunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa lĩu ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩlkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũlye* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرٍ لَهُ وَلَا تَكُنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yila inyw'i mūsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī itina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'i kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī itina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

55. Inyw'i mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūsyīfī syīndū syonthē nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndūnī ōū kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīfī Ngai Mwene Vinya W'onthē inyw'i iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthē.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaīka Make nīmatūmaa maūathimo īlū wa Mwathani. Inyw'i ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvōyēa maūathimo īlū wake na kūmūkethya we na ngethī sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَارِجِهِنَّ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme etīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
etītu maku, na iveti sya etīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlūlū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūītwe nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; īndī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

62. Indī mo makeethīwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthīlītwe wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlūlū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we īlūlū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْوًا
وَالنَّسَبِ وَالْأَهْلِ أَهْلًا بِهَتَاكًا وَإِنَّمَا مِثْلُهُ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّدَوَائِكَ وَبَنَاتِكَ وَبَنَاتِ الْمُؤْمِنِينَ
يُذْنِبِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِنَّ ذَلِكَ أَذْنَى أَنْ
يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِنُ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا رَحِيمًا

لِّإِنْ لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَعْنَتُكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

مَالْعُونِينَ أَيْنَا نَقِفُوا أَخِذُوا وَقْتِكُمَا وَقْتًا لِّقِيلًا

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجْدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا

يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvīsyē mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvī
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا مَرْجُواً وَلَا نَصِيراً ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nftwamwīw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwīw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يٰلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwīai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nīmatōthyoekisye ithyĩ
kuma nzlanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكُرَّاءَنَا فَأُصْحِرُونَا
السَّبِيلَ ۝

69. 'Mwīai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwīlĩ na maumanfe na kīumo
kīnene mūno.'

رَبَّنَا أَنْتَهُمْ ضَعِفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ لَعْنًا
كَبِيرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwītĩkĩlaa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwītĩkĩlaa! Mūkīei Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwīkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūekea inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wīva ūmwīw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mütümwa Wake, vate nzika akakwata
ókílyo wí vinya.

73. Níw'o, Ithyí nítwaumisye Wíkwyaty
kwa matu na nthí na ííma, índí syo
nísyaleile kókua na syaókíla. Indí mündü
níwawosiè. Ow'o, we *nútonya kwíthwa*
ate mülüngalu, na wa kwílea *we-mwene*.

74. *Umílílo wa Ündü ÜÜ ní*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasííla
aúme ala angangani, na aka ala
angangani, na aúme athaithi ma
.mívwanano, na aka athaithi ma
mívw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiúílaa na tei aúme aúme ala etíkíli
na aka ala etíkíli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ní Múekaní Múno Vyú,
Usúítwe ní tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٣﴾

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
﴿٧٤﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٥﴾

سُورَةُ سَابَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ
matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa
nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ;
na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-
Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa
ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala
maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe
kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe
kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We
Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa
ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.
Asya, 'Iĩ, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa,
Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa,
w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu!
Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna
ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ
kana kĩnini mbee wa ũu, kana
kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ
syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla
yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دَرَجَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَرُ مِنْ
ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala
metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa
nĩmo ala makethwa na ũkeo na kyaũya
kya ndaĩa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya
kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ,
maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ⑥

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthiny'o wa ūsilīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, nīmūkathayūūkw'a ta kyūmbe
kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwē
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwē nī
ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota
ūu.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُكُمُ عَلَى رَجُلٍ يَتَّبِعُنَا
إِذَا مَرَقْتُمْ كُلَّ مِرْقَةٍ أَنْ لَكُمْ لَنَا خَلْقٌ جَدِيدٌ ⑥

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ مُبِينٌ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالصَّلَاةِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا يَبْنِي أَيْدِيهِمْ وَمَا حَلَفُهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ أَنْ تَنْشَأَ تَخْشَفَ بِهِمُ الْأَرْضُ أَوْ يَنْسُقَ
عَلَيْهِمْ كَسِفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقُلِّ عَبْدٍ
عِ ⑧ تَنْبِيْهُ ⑨

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَتَاعًا فَضْلًا لِيُجِبَالَ آوِينَ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑩

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُمْ كُؤَا مِّنْ زُرْعَتِهِمْ وَأُشْكِرُوا لَهُ بُلْدَهُ
طَبِيبَةٌ ۖ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٦﴾

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَآرْسَلْنَا عَلَيْهِم سَيْدَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْمَلِ خَيْطٍ وَاتَّخَذُوا
مِنْ سَيْدٍ قَلِيلٍ ﴿١٧﴾

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَٰلِكَ جَزَآئُهُمْ بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قَرْيَ ظَاهِرَةً ۖ وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۚ سِيرُوا فِيهَا
لِيَكِلَ وَيَأْتَا مَا أَمِينٌ ﴿١٩﴾

¹ *Ndeto ĩno 'daa'bah' *kĩĩnyũ* kya *nthĩ* ĩvetaa mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩĩnyũ kya *nthĩ* ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩĩnyũ* okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩlĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtŭnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu lthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyŭmĩĩasya na kūtŭnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamŭatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlŭlŭ woo, Indĩ *kwaiĩĩ ūu* nĩkana lthyĩ tŭtonye kŭvathŭkany’a asu ala meetĩkĩlile *ŭvoo* wa Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlŭlŭ wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mŭsyaiĩsya ĩlŭlŭ wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Meteti asu ala inyw’ĩ mŭmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlŭlŭ wa kaimdū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlŭlŭ wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syellĩ, ona We nde mŭtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyaĩ ūkauna mŭvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmŭnengete ūthei waw’o, kŭvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakŭlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atŭmwa* makasŭngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْزِقٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ①

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ②

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ③

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَظْمٍ ④

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iũlũ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nũũ Ūla Ūmũnengae inyw'ĩ ūtethyo kuma matunĩ na Iũlũ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ūtongoinĩ Ūla wa w'o kana Iĩvityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاتِكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٥٥

26.Asya, 'Inyw'ĩ mũikakũlw'a ūndũ Iũlũ wa naĩ siitũ, ona ithyĩ tũikakũlw'a ūndũ Iũlũ wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَّا أَجْرَمَنَا وَلَا تَسْأَلُ عَنَّا تَعْلَمُونَ ٥٦

27.Asya, 'Mwĩai waitũ, akatũete ithyĩ ithyonthe vamwe; Iĩndĩ We akatw'a sila katĩ waitũ na w'o: na We nĩ We Mũsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ٥٧

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mũmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mũitonya kwĩka ūu, nũndũ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَهَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥٨

29.Na Ithyĩ tũikũtũmĩte we Iĩndĩ nĩ ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a, kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ, Iĩndĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَقُلْ لِّلنَّاسِ لَئِن كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٥٩

30.Namo makũlasya, 'Utianĩo ūũ ūkeanĩw'a Iĩndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٦٠

31.Asya, 'Utianĩo wenyu nĩ Ūla inyw'ĩ mũtatonya kũtiwa Iĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mũkaũvĩtũka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَخْذِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً قُلْ هِيَ وَلَا تَسْتَفِيدُونَ ٦١

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'i, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'i ũtongoinĩ, itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'i? Aiee, inyw'i ninyw'i ene ala mwai avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩĩaa, 'Aiee, indĩ ninyw'i mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, yĩla inyw'i mwatũngĩĩasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na ithyi tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe indĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الْيَقُولُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آغْنَاتِي الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُزْنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْلُونُ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْمَارًا نَحْنُ مُعْتَدِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namo makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَبَاغِيهِمْ فِي الْغُرُفَاتِ ﴿٣٨﴾

39. Na ta asu ala mething'īasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُ لَهُمْ جَعَبًا لَمْ يَقُولُوا لِمَ كُنَّا كَٰذِبِينَ ۖ أُولَٰئِكَ أَهْوَالٌ ۚ إِنْ كُنْتُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۚ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالُوا يَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمُ بَعْضًا تَفْعَلُونَ وَلَا ضَرًّا

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0siflo wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla MIsa mItheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala matetIkflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eIf-eIf na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0siflo mwai 0la 0kIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aIfIflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَقُولِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رِيحٌ يَرِيدُ أَنْ يَصُدَّ كُمْ عَنْكَ كَانِ يَعْجِدُ أَبَاؤُكُمْ ؕ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَنْفُكَ مَفْرُغَةٌ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَاحِقَ لَنَا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا بَخْرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَذَرُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثًا ۖ فَمَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أُرْسِلُوا لَكُمْ نَكِيرٌ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِيَالٍ ۖ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَفِئْتُ يَدِي فَقَدْ بِإِلْحَى عَلَامُ الْغُيُوبِ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngūlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbītasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتَ
فِيمَا يُؤْمِرُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīlawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنُ فَلَا قُوَّةَ وَ أَخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītō kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَادُ شُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa kaī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailyī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika īvūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتُوا
فِي بَآئِشَاتِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَقٍّ مُؤِيدٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītōnī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītō īvīndanī ya ūsīlīlō

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(٢١)

FATIR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, ūla Usũtwe nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, Mũmbi wa matu na
nthĩ, ūla ūmatw'ĩkĩthasya alaſka ta
Atũmwa, mena nthwau, ilĩ, itatũ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinĩ Wake kĩla
We wendaa; nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthē E-na ūtonyi tũlũ wa syĩndũ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّائِرَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْحَمَةٍ مَّثَنَىٰ وَتِلْكَ وَرُبَّ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wĩva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūmanengae andũ----vatĩĩ ona
ũmwe ūtonya kũsiĩla, vatĩĩ ona ūmwe
ũtonya kũkyathũkĩla kuma vau; Na We
nĩ ūla-Mwene-Vinya, ūla-Mũĩ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ĩ andũ, lilikanai ĩnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthē yĩla yĩ tũlũ
wenyu. Ve Mũmbi ūngĩ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthē ūla ūmũnengae
inyw'ĩ kuma ĩtunĩ na tũlũ wa nthĩ? Vai
ũngĩ wailwe nĩ kũthaithwa ateo We.
ĩndĩ inyw'ĩ mwĩalyũlwa nakũ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nĩmeũkũlea we, nĩw'o,
Atumwa ma Ngai ala maĩ mbee waku
nĩmaleilwe; na maũndũ onthe
matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthē kwoondũ wa ūtw'io.

وَأَن يَكُنِ بُؤُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَىٰ اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ĩ andũ, kwa ūla w'o, ūtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ w'o,
kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno
ndũkamũkenge inyw'ĩ, ona Mũkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla ŭndŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭlasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkya Ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, ŭndŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَنْوِي
حُزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ شَاءٍ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْقَتْهُ إِلَى
بَلَدٍ مَقْبَةٍ فَآخِذِينَآ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ كَذَلِكَ
الْقُتُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلِلَّهِ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ūsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ūsŭanŭ ūsu mŭthŭku ūkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ūndŭ kuma ūlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'ŭkŭthisye inyw'I eŭf. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ūmanyi Wake. Na vai ūla thayŭ wake ūasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ūu vate nzika, nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭf iivw'anene: ūŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ūngŭ, wŭ mŭnyŭ na ūŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ūmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭfaa mwŭl vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemetete itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ūtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ūtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ūsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ūsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
بِإِذْنِهِ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ مُرْتَبَعٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلٍ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا وَتُخْرِجُونَ حُلِيَةً تُلْبَسُونَهَا
وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَازِرَ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُقَدَّدٍ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَ كُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maitionya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
تَقِيٍّ وَلَا يَمِينُكَ مِثْلَ حَبِيرٍ ⑩

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْعَنِيُّ الْغَنِيُّ ⑪

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑫

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑬

19.Na vai thayŭ ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ; na ethwa thayŭ ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ akue mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭf. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa thayŭ wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْهِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِ اللَّهِ الْمَصِيرُ ⑭

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ⑮

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتْ وَلَا النُّورُ ⑯

22Ona kana muunyŭ na muuŭfa.

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ⑰

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku īmulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīīkīla, na wāī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّئَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30.Vate nzika, no asu *tu* ala mayfatl'aa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na malūmasya Mboya na kumya katl' wa *sy'ndū* ila Ithyī tūnenganīte kwoondū woo, kīmbithīnī na ūtheinī, mekwatasya ūtandīthyo ūtakathela ona īndī.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْزُقُونَ بِحَادَّةٍ
لَّهُنَّ تَبَوُّرٌ

31.Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela tūlū woo mumonī Wake. We vate nzika, nī Mūekanī- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُمُ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ

32.Na Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyē we nī w'o mūthei, yīla yīanīlasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'onthe, tūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

33.īndī Ithyī nītwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanyuvie Ivuku ta ūtīwa. Na katl' woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl' woo ve *amwe* ala maatiīlāa nziā īla ya w'o, na katl' woo ve *amwe* ala mamathing'īlasya angī kwīka meko ma ūseo kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ

34.Mīūnda ya Tene-W'onthe! Mo makamīlika yo. Navo, Makaanākavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syī sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِّن ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَرِيبًا لَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

35.Namo makaasya, 'Ndaīa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūvetangīte kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵono Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *ŵndŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِكَ لَا تَتَخَنَّصْ مِنَّا
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَتَخَنَّصُ فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
lia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwo
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ لُغُوبٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvandanŵ yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵ mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَّاصِرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵthŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna *we mwene* nŵndŵ
wa *mosyao* ma ŵlei wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nĩmũsyonete ila ngai mũsyĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indĩ kĩla syo syũmbĩte ũlũ wa nthĩ. Kana syo syĩna kĩanda nthĩĩ wa ũmbi wa matu? Kana Ithĩĩ nĩtũmanengete mo Ivuku nĩkana methwe na ũkũsĩ kuma nthĩĩ wayo? Aiee, eki-ma-naĩ mathanaa vathei mũndũ na ũla ũngĩ.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwikwatĩle matu na nthĩ iikese kuma vandũ vasyo. Na syo ikathũka, vai ũtonya kwikwatĩla ateo We. Nĩw'o nĩ Mũmĩsya, Mũekanĩ-Mũno Vyo.

43. Namo nĩmeevĩtie kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitũ syoo syĩ vinya makyasya, 'Takethwa Mũkaanany'a nĩwookie kwoo, mo methwa maatĩtie ũtongoi mbee wa andũ ala angĩ ona meva. Indĩ yĩla Mũkaanany'a wamavikĩie mo, ũu wamongelelee mo nthĩĩ wa ũlei.

44. Nũndũ wa ũng'endu ũlũ wa nthĩ na nzaama sya kũsũanĩa mothũku. Indĩ masũanĩo asu mathũku maimathyũlũlũkĩte andũ angĩ ateo asũanĩi mamo. Mo Indĩ nĩmamanthaa kĩndũ ona kĩva ateo nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ũndũ weekanaa na andũ ma tene? Indĩ we ndũkona ũalyũko ona wĩva nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ.

45. Mo nomaanganga ũlũ wa nthĩ makona ũndũ mũminũkĩlyo wa ala maĩ mbee woo wathũkĩte? Namo maĩ na vinya mwĩngĩ kũmavĩta mo. Vai kĩndũ

قُلْ اَرَايَكُمْ شُرَكَاءُ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اِلٰهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ۝۴۱

اِنَّ اِلٰهَ يٰنُسُكِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرْوٰلَاَهٗ وَ
لَيَنْزَالُ الْاَنۡاٰمُ اَمۡسَكُنَا مِنْ اَحَدٍ مِّنۡ بَعۡدِهٖ اِنَّهٗ
كَانَ حٰلِمِنَا غَفُوْرًا ۝۴۲

وَاقۡسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهَدًا اَيۡنَا نُهۡم لَيَنْجٰۤىنَهُمۡ نَذِيْرٌ
لَّيَكُوْنَنَّ اَهۡلٰى مِنْ اِخۡلٰى الْاَمۡمِ فَلَمَّا جَاۤءَهُمۡ
نَذِيْرٌ مَّاۤ اَدۡبٰهُمۡ اِلَّا نَفُوْرًا ۝۴۳

اِسۡتَكۡبَارًا فِى الْاَرْضِ وَ مَكۡرَ السَّيۡئِ اُ وَلَا يَخۡشٰى
اَلۡمَكۡرَ السَّيۡئِ اِلَّا بِاَهۡلِيۡهِ فَيَهۡلُ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنۡتَ
الۡاَقۡلِيۡنَ فَلَمَّ تَعَدَّ لِسُنۡتِ اللّٰهِ تَبَدَّلَ لَوۡنٌ وَلَمَّ تَعَدَّ
لِسُنۡتِ اللّٰهِ تَحَوَّلًا ۝۴۴

اَوَلَمْ يَسۡبُرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
الَّذِيۡنَ مِنْ قَبۡلِهِمْ وَكَانُوْا اَشَدَّ مِنْهُمۡ قُوَّةً وَّ مَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kŭmasiĩfla andŭ nŭndŭ wa
maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia
kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwē Iŭlŭ wa
thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'ĩtwe;
na yĩla yĩtw'ĩtwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٓ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nIĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaĩthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩtku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithyĩ nĩtwĩkĩite masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmĩũngalalye.

10. Na Ithyĩ nĩtwĩkĩite kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ itina woo na nĩũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiKETIKĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩta
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٓ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَبِنُ الْمُرْسَلِينَ ④

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُلَاقًا ⑨ إِلَى الْأَذْقَانِ

فَهُمْ مُصْحَقُونَ ⑩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ⑪ وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا ⑫ فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑬

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أُنْذِرَتْهُمْ أَمْ لَمْ تَنْذِرْهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ⑭

إِنشَاءً تَنْذِرُ مِنَ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ⑮

فَبَشِّرْهُ بِسَفَرَةٍ ⑯ وَ أَجْرٍ كَرِيمٍ ⑰

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاصْرِبْ لَهُمْ مَشَلًّا مَّصْحَبَ الْقَرِيبَةِ ۖ إِذَا جَاءَ هَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الْمُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾
إِذَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا ۖ وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ
مِنْ شَيْءٍ ۚ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا كَذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũtũtavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ
وَلَنَسْتَنَازِكَنَّ مِنْ أَجْلِ آلِئِمٍّ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtaĩtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!'

قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ ۖ إِنِ دُرُوسُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُضْرِبُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الرُّسُلِينَ ۝

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ۝

24. Nyie ŭndŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْخُذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ
لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَقْدِرُونَ ۝

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذًا لَئِن مَّالِكٍ فَبِئْسَ

26. 'Nyie nŭngŭmwŭtŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyei nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ۝

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتُ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ۝

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭkeko kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭte nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَسْأَلُنِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

29. Na ŭthyŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthyŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ

السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ۝

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَحَّاءَ وَاجِدَةً فَإِذَا هُمْ خِيَدُونَ ۝

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũĩaa
ngũĩ.

يَحْسِرَةٌ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona ĩndĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيحٌ لِّدِينَا مَخْضُوعُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَهُمُ الْأَرْضَ الْمَيْتَةَ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. ĩndĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْنِيَتْ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'o tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvindunĩ.

وَأَيُّ لَهُمُ الْبَيْتُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. ũsu nĩ ũtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقَرَّ لَهُمْ ذَلِكَ فَعَلِيذُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩe mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ⑤

41.Syũa yĩivĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ⑥

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩio.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَعْنُونِ ⑦

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ⑧

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَشَاءُ نُنْفِئَهُمْ فَلَا حَرَجَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يُنْقَدُونَ ⑨

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ⑩

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ⑪

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑫

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۖ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ أَطْعَمَهُ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑬

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndato ya
ngethi yumite kwa Mwālai ūa Usūŵtwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجَرٍ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alŵngo'lu Ōmŵnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyazmwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mŵikamŵthaithe Sātani,
nŵndū we nī mŵnaitha wī ūtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأَنَّ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mŵnthaithae Nye?
Ino nīyo nzā ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kŵmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmŵnthī, nŵndū nīmwaleile
kwīfīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umŵnthī ithyī nīfŵkwīkīla ūsīllo ūlŵ
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeŵneena Naitū, na maŵū moo
nīmeŵkŵsīla maŵndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nīfwendie ūu, ūthyī
tŵithwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kŵmantha
nzā. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَبْصُرُونَ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nīfwendie ūu,
tŵithwa twamaalyŵlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kŵsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَضَاءُوا
مُضِيًّا وَلَا يُرْجَعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعَبْرُهُ تُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myaĩĩ, ona kŭimwaĩĩtŭe we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَرْحِقَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا أَبْدَانًا أَنْعَمَّا فَهُمَ لَهَا مَلِكُونَ ﴿٦٢﴾

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩtŭe syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُومٌ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٦٣﴾

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٤﴾

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٦٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْخَضَرُونَ ﴿٦٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyevea we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٧﴾

78. Mündū nowonaa kana ithyī
tūmūmbīte kuma nthīnī wa ūlovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyī
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtunya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie ūya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyī wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūtw'īka.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَالْيَقِينُ
تَرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

(١٢)

AL - SAAFAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵvŵta na asu ala meyfŵlaa mŵthŵa
ŵthengeanŵe,
3. Na ŵndŵ maimalŵngya amaitha na
vinya mŵno,

وَالضَّحَىٰ

فَالزُّجُرُتِ

4. Na ŵndŵ maimŵsoma Kulani ta
ŵlilikany'o,
5. Kwa ōla w'o Ngai wenyu nŵ ōmwe,

فَالْقَلِيلِ

إِنَّ الْهَكْمَ

6. Mwŵai wa matu na nthŵ na syonthe ila
syŵ katŵ wasyo na Mwŵai wa maumŵlo ma
suya.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبِّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyŵ nŵtŵyanakavŵtye ŵtu tŵ yŵla ya
ŵtheo vyŵ na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنًا أَلَمَّا يَبْرِئَةَ الْكَوَكِبِ

8. Na Ithyŵ nŵtŵyŵsŵlle kwa masatani ala
mbaa-matŵ.

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwŵthukŵsya
ŵmbano ōla Mŵtaŵtku ona matata mŵno--
-- malŵngŵtw'e kuma ngalŵ syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ أَلَمٍ أَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Malŵngŵtw'e, na nŵ ŵsilŵlo wa
kŵendee kwo--

دُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we ōla ŵvulasya kŵndŵ na
ŵng'eŵ na we aatŵlawe nŵ ōmŵŵ mwaŵ wa
mwaki.

إِلَّا مَنِ خَطِئَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنِ خَلَقْنَاهُ

12. Kwa ōu, makŵlyei mo kana kŵla mo
matonya kŵmba nŵkŵtonya kwŵkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِّنْ طِينٍ لَا رَيْبَ

wa kila Ithyi tumbite. Mo Ithyi
nltomombite na yomba yikwatanu.

13. Aiee, we nOseng'aa, namo
nImavOthasya OndO Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٣﴾

14. Na yila mo matavw'a mayithuklasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa OndO meOkivula ngOI.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo maasya, 'KI ti kIndO ateo nI
Ooi wIyonanItye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. Ata! Ithyi twakw'a na kOtw'ika kItOO
na mavIndI, nltOkathayOOkw'a ngI?

18. 'Na maalthe maitO ala ma mbee ota
Ou?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُعُودَ ﴿١٧﴾

أَوَابِنَا وَلَا تُؤْنَسُ ﴿١٨﴾

19. Asya, 'II, na IndI, mOkanyivw'a.'

20. IndI w'o Okeethwa wItano Omwe
mOmO, na sisya, mo makambIITIya
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَاذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI witO! OO
nI mOthenya wa Matuvi.

22. UO nI mOthenya wa Otw'IO wa
mOthya OIa inyw'I mwaOleaa.

وَقَالُوا يَوَيْلًا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie mothOku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzIaI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

25. 'Na maOngamyeyi; nOndO mo
nomUvaka makOlw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْسُوتُونَ ﴿٢٥﴾

26. 'MwIina kI inyw'I OndO
mOteUtethany'a mOndO na OIa OngI?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٠﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŭlany'a mŭndũ na ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣١﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tũĩ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٢﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mũyaĩ etĩkĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

31. 'Na ithyĩ tũyaĩ na ūtonyi tũlũ wenyu;
ĩndĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طَافِينَ ﴿٣٤﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeaĩa
tũlũ waitũ kana nokũvika ithyĩ tũsame
ũsilĩlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٣٥﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamũthyoekisye inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٣٦﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩĩ wa ūsilĩlo.

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٧﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذَبُوكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

36. Nũndũ yĩla mo matawiw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyũkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mũtili-wa-myaiĩ wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَرَاكَ إِذَا هِنَا إِشَاعِيرَ مُجْنُونٍ ﴿٤٠﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũĩkĩĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤١﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mŭkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَنَدَايِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤٢﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metlklāa kana *Othay00kyo* nl wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavlndl, nlw'o ithyl
nlt0katOngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'Nlilvita na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvl
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nlthwa
neethliwe wa asu ala makwltwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمَصْدِقِينَ ۝

إِذَا امْتَنَلُوا كُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمَدِينُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّونَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَتُردِّينَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Ylla k00neenwa na ndala ntkwltawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nl ta Itumbi
ya nyaa' yI kaswii ntlhnl, n0nd0 nyaa lla n0me
nlyo lyls0vltāa, kana yo nlyo nene vy0 Os0vlinl
Osu, ti ta Itumbi ylla yltltlwe yI yoka, kana we nl
mwai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanl kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masyltlklāa kana we
n0tanlawa, kana nl m0nd0 wlsklē nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nl kwasya ngathllo sya Ituml
is0vltlwe nesa, na ikasiltlwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَبْتَلَيْنِ ۝

60. 'Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'

لِيُضِلَّ هَذَا قَلِيلًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ۝

63. ũũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?

أَذَلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمَّ شَجَرَةُ الزَّقْوَمِ ۝

64. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na ĩtunda yaw'o yĩlyĩ ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قَائِمُونَ وَمِنهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَيْثُ ۝

69. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nĩmeekalaatile maaĩthe nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wāī m0th0ku ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَدْرِبِينَ ۝
يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ ۝

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nīwatwīkaīlile Ithyī, na nī ūsūngīo mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!
77.Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ۝
وَنَجَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝

78.Na Ithyī nītwamūtwīkīthisye ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.
79.Na Ithyī nītwamūtīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

80.Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.
81.Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۝
إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

82.Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa ath0k0mi Maitū ala meetīkīlīte.
83.Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū ala angī.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝
فَمَنْ أَعْرَفْنَا الْآخِرِينَ ۝

84.Na nīw'o, katī wa nguthu yake vāī Avalamu;
85.Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرَهُمْ ۝
إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝

86.Yīla wamūtavisye īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthaithaa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۝

87.Inyw'ī mūmanthaa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَبِمَا ظَنَّمْهُ رَبُّكَ تُرِيدُونَ ۝

88.'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنَّمْكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

89. Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۝

91. Kwa Ūu mo nīmaumie vala Ūī mamwonetye mīlōngo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۝

92. Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na kīmbithī na asya, 'Inyw'ī nomūīsa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

93. Inyw'ī mwīna kī Ūndū mūteŪneena?

مَا كُنْتُمْ لَا تَطْفُونَ ۝

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna ngai na kw'oko kwa aŪme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ۝

95. Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ۝

96. Nake amakūlya, 'Inyw'ī mūthaithaa ila *inyw'ī ene* mwasūvītye,

قَالَ اتَّبِعُونِ مَا تَنجِتُونَ ۝

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amūmbīte inyw'ī na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝

98. Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsumba na mūimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْفَوْهُ فِي الْجَحِيمِ ۝

99. Ūu nīw'o mo masūanīe kūmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisye mūno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, Ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

101. Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mūlōngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ۝

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أدَّى فِي الْمَتَامِ إِنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَآبَتِ افْعَلْ مَا تَوْمَرُ سَجِدْ لِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ۝

104. Na yīla mo elī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na īvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنِ يَا بَرُوهِيمُ ۝

106. 'Ow'o we nīwīanīlsye ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

107. Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْبَيْنُ ۝

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ نِينَ يُذَبِّحُ عَظِيمٍ ۝

109. Na īndī Ithyī nītwamŭtiīfe syīwa īseo katī wa nzyawa ila syaatīfe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

110. 'Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

111. Ūu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitŭ wītkīlīte.

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

113. Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa Isaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِخْتِاقٍ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

114. Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũolũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحَقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
بَعَثْنَا مُحْسِنًا وَظَلِمْنَا نَفْسَهُ مُبِينًا ۝١١٤

LUKU 4

115. Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝١١٥

116. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝١١٦

117. Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝١١٧

118. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ĩvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ۝١١٨

119. Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzlanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١١٩

120. Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝١٢٠

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzlanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsīhi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũolũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun līnfsīhi' nObng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wīthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهُرُونَ ①

122.Ow'o, ũu nīw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ②

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ③

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَإِنِّ إِيَّاسَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ④

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'ĩ nomũũmũkĩa Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ⑤

126.'Inyw'ĩ mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

تَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑥

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe wenyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑦

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ⑧

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑨

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑩

131.'Mũuo wīthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلَّمَ عَلَى إِيَّاسِينَ ⑪

132.O'wo, ũu nīw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑫

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑬

134.Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Yĩla İthyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حَيَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136.Ateo kĩveti kĩkũũ *kĩla kyaĩ* katĩ wa
ala mekalile *ĩina*

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137.Na İndĩ İthyĩ twamumisye we na
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩtĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّا كُنَّا لَمُتْرُونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ūtukũ. Nĩkĩ İndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

يَا بَلِيلُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140.Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Yĩla we wasembie ngalawanĩ İla
yakuŕte mĩio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشُّعُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Na İkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ *we mwene*.

فَالْتَقَتَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144.Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٤﴾

145.We vate nzika, ethĩwa ekalile İvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَلَّيْلِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na İndĩ İthyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tölo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetikĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمْنُوا فَفَتَحْنَاهُمْ إِلَى حَبِينٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eftu oyİla mo mena ivİsİ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَّكَاتِ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبُيُوتُ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رَفِيقِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜsyaİte syana;' namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvİte syana sya eftu kÜvİta sya ivİsİ?

أَضَظَّعَ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükautİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِمْ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa ūu*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُم مَّا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ūmwe wenyu ūtonya
kũmũthyoekya *ona ūmwe* akamũlea We.

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ūla we ūkavya Iianĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ūmwe
waitũ ūte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الضَّافُونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيِّحُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى النَّحْنَ لِقَائِهِمْ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغُلَبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūūkalaata?

أَفَبَعْدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, ūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe ūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwa nŵ ūlau,
Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nŵŵita na
Kulani, ŵla yusŵŵte motao, yo nŵ ndeto
Yaitū mbuany'e.

مَلِ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indŵ asu ala matetŵkŵlaa malikŵe nthŵnŵ
wa Ūng'endu wa ŪvŪngŪ na Ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nŵ nzyawa syŵana ata ila syaŵ mbee
woo Ithyŵ tŵsyangŵte! Mo nŵmaŵie
makŵŵya Ūtethyo, Indŵ yo yŵŵaŵ ŵvinda ya
kŵsemba na kŵkŵa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذَوَلَاتٍ ④

جِئْنِمْ مَنَاقِبَ ⑤

5. Namo nŵmaseng'aa nŵ kana
Mŵkaanany'a nŵmavikŵe mo kuma katŵ
woo ene; na alei maasya, 'ŪŪ nŵ mŵoi,
mŵkengani mŵnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفَرَاءُ ⑥

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑦

6. We aseŵŵŵte ngai nthŵnŵ wa ŵai
ŵmwe? Kŵ nŵw'o, nŵ kŵndŵ kŵeni mŵno
vyŵ kŵla ithyŵ twaaŵw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ⑧ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ ⑨

عَجَابٌ ⑩

7. Na vau, atongoi moo nŵmakaananŵe
maimataa ma, 'Endai mŵkaikwate
mŵŵmŵŵte ngai syenyu. Kŵ nŵ kŵndŵ
kŵkwendeka mŵno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَصَى ⑪

أَهْلِكُمْ ⑫ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ⑬

8. 'Ithyŵ tŵyaaŵw'a kŵndŵ ta kŵ nthŵnŵ
wa ndŵni ŵngŵ ona Indŵ. Kŵ ti kŵndŵ
ateo no ŵvŵngŵ.

مَا سَعَيْنَا بِهَذَا فِي الْإِلَهَةِ الْأَخْرَجَتْ ⑭ إِنَّ هَذَا إِلَّا ⑮

اِخْتِلَافٌ ⑯

9. Kyaŵ, we nŵ we katŵ waitū ithyonthe
ŵla ŵtheew'e ŵtao? Aiee, mo mena
nzika ŵŵŵ wa ŵtao Wakwa. Aiee, Indŵ
mo maiambŵte kŵsama ŵsŵŵlo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ ⑰

قَوْلٍ ذِكْرِي بَلْ لَنَأَيِّدَنَّكُمْ وَأَيِّدَنَّكُمْ ⑱

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ⑤

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑥
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ⑦

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalungw'a vaa.

جُنْدُ مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومٍ مِنَ الْأَحْزَابِ ⑧

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ⑨
ذُو الْأَوْتَارِ ⑩

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ ⑪
أُولَئِكَ ⑫

15. Onthe vate kũtiala ũmwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ⑬

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ĩla nthĩnĩ wayo vate ĩvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صِخْرَةً مَّا لَهُمْ مِنْ نَاقٍ ⑭

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَقِنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ⑮

18. Ithwai na ũmĩsyoy na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũtonyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرًا عَلَى مَا يَقُولُونَ ⑯
وَإِذْ ذُكِّرُوا عَبْدًا ذَاوُدَ ⑰
إِنَّهُ أَزَابٌ ⑱

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndaĩa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ eĩĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩĩya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ آوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِظَمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ۝

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُوءُ الْخَصَمِ إِذْ تَسُودُوا الْخِرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حَضَرْنَا بَنِي بَعْضِنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْرَجْنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ وَاهِدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقِرَاطِ ۝

إِنَّ هَذَا رَجُلٌ لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَجْعَةً وَرَجُلٌ
نَجْعَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى تِنَاجِيٍّ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْتَغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaitha na nīwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّمَا فَتَتَهُ فَأَسْتَغْفِرَ رَبَّهُ وَخَزَّ رَاكِعًا
ذُنُوبًا ۝

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝

27. 'We Ndaviti, Ithyī nītūōtw'īkīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ۝

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte ītu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūītwē nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla waĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekela Ithyĩ mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtw'e na mũthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُوفُ الْجِيَادُ ﴿٣٢﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ masyo na ngingo syasyo.

رُدُّوْهَا عَلَى فُطُوحٍ مِّنَ الْبُتُوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ tũ. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَاءَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحِدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩũutana kĩ kĩũũ kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٧﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانِ كُلِّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٨﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأُخْرَيْنَ مَقَرَّيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝٣٩

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ۝٤٠

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũnthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرِيءُ الشَّيْطَانُ يَنصُبْ وَعْدًا ۝٤١

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝٤٢

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذَكَرَ لَأُولِي الْأَلْبَابِ ۝٤٣

45.Na Ithĩĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ يَدَيْكَ ضَغِيثًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝٤٤

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝٤٥

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكَرْنَاهُ الْدَّارِ ۝٤٦

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbing'ilo syayo ivingūitwe kwoondū woo,

جَنَّتْ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْبُيُوتُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الظُّلُمُ الْآتِرَابُ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنسُ الْيَهُادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسْمِعُوا حَيْمَرٌ وَغَسَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na m̄hemba *IngI* ya *mosil̄lo* angI
me kIvathŭkany'o mailyI ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ٥٩

60. 'Ino nI nguthu *zenyu* Ila inyw'I
mŭseban̄Itye nayo, inyw'I atongoi ma
mawathavu.' Vai ūthokyo kwoo.
Nokŭvika mo mavye nthInI wa Mwaki.

هَذَا أَقْوَاجٌ مُفْتَقِمَةٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, Inyw'I
ninyw'I mwatŭseŭvIsye maŭndŭ aa.
Kwa ūu, nI vandŭ vathŭku mŭno ata va
kŭthŭmŭa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَأَمْرَحِبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّبَعُوا
لَنَا فَبَيْسَ الْقَرَارِ ٦١

62. Mo ota ūu makaasya, 'Mw̄ai waitŭ,
ūla w'onthe ona wIva watŭseŭvIsye
maŭndŭ aa IndI mwongele ūsil̄lo kŭndŭ
kwIIf MwakinI.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذْهُ عَلَيْنَا بَاطِلًا
فِي النَّارِ ٦٢

63. Namo makaasya, 'IndI ko kwIkwIkte
ata kwitŭ ūndŭ tŭteŭmona andŭ ala
twamatalaa katI wa ala athŭku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ٦٣

64. 'Kana nŭndŭ ithyI twamatw'ie ma
kŭvŭthw'a vate kItumi kana nI metho
maitŭ mate ŭmona?'

اتَّخَذُوا لَهُمْ سَعِيرًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ٦٤

65. N̄w'o, ūu nI w'o---kŭkaananIa
vamwe kwa andŭ ma MwakinI.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nIŭ Mŭkaanany'a tŭ; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla-ŭmwe, ūla Mŭnēne vyŭ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٦٦

67. 'Mw̄ai wa matu na nthI, na syonthe
ila syI katI wasyo syell, ūla-WI-Vinya,
ūla Mŭckanfi-Mŭnēne.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ٦٧

68. Asya, 'N̄I ūvoo mŭnēne,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأُ عَظِيمٌ ٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٩﴾

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْيَانِ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٧٠﴾

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nyie nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُؤْتَى إِلَى إِلَّا أَنْبَأْنَا نَدِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧١﴾

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlie kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧٢﴾

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٣﴾

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٤﴾

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩie, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ŭla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٦﴾

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nyie na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَرَأَىٰ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭvŭta na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِرْعَوْنُكَ لَا غُيُوبَ لَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

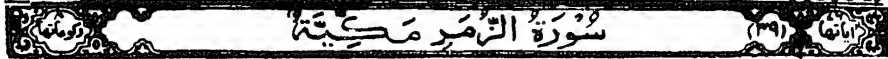
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَعْلَمُ السَّمِيعُ الْغَاطِثُ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na
ũkĩĩku w'onthe.

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مَتَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ نَهَارًا عَلَى الْإِيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīſſe syua na mwei; kīſſa kīſſmwe
kīſſatīſſe nſīſſa yakyo kūvika ſvinda yīſſa
yīſſtw'īſſtwe. Ithukīſſſyei, nīſſWe eweka Ula
-Wīſſ-Vinya, Mūekanīſſa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīſſwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya īlī īlī. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīſſanīſſye-We-Mwene
atamwīkwatīſſye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na īndī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithīſſtwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīſſa thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīſſilaa Mwīai wake, ena wīlilo
Kwake. Na īndī, yīſſa We wamwīw'īſſa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīſſwambīlīſſilasya kūmūseūvīſſya Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرَ كُلِّ يَجْرِى لِاجَلٍ مُّسَمًّى ۚ اِنَّ هَؤُلَاءِ لَظَنُّوا
اَنْ يَّغْفَرُوۡا ۚ

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً ۚ اَزَلَّ يَخْلُقْكُمْ
فِيْ بُطُوْنٍ اَمْهَتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ ۚ فِى
ظُلُمٍۭ ثَلَاثٍ ۚ ذٰلِكُمْ اِلَٰهُ رَبِّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا اِلَٰهَ
اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنۡىٰ تَصۡمَ فُوۡنَ ۝ۙ

اِنْ تَكْفُرُوۡا فَاِنَّ اِلَٰهَ غَنٰى عَنْكُمْ وَلَا يَضُرُّعِبَادًا
اَلْكُفۡرَ ۚ وَاِنْ تَشْكُرُوۡا يَرۡضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ اٰخَرٰى ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنۡبِتُ لَكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعۡمَلُوۡنَ ۚ اِنَّهٗ عَلِيۡمٌۭ بِذٰلِكَ الصُّدُوۡرِ ۝ۙ

وَاِذَا مَنَّ الْاِنۡسَانُ ضَرۡدَعًا رَبِّهٖ مُنِيۡبًا ۚ اِلَيْهِ
ثُمَّ اِذَا حُوۡلَهُ نِعۡمَةً مِّنۡهٖ نَسِيَ مَا كَانَ يَدۡعُوۡا
اِلَيْهِ مِنْ قَبۡلٍ ۚ وَجَعَلَ لِّلّٰهِ اٰنۡدَادًا لِّيُضِلَّ عَنۡ
سَبِيۡلِهٖ ۚ قُلۡ لِّمَنۡ يَّبۡتَغِ كُفۡرًا ۚ قَلِيۡلًا ۚ اِنَّكَ مِنْ اَصۡحٰٓءِ
النَّٰرِ ۝ۙ

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩanĩ Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na olei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakĩnĩ.'

10. We ūla ūvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩnĩ wa masaa ma ūtukũ, evalũkĩtye nthĩ we mwene na aũngeme, na ūkĩaa ĩtu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ūndũ ūmwe na ūla ūtekaa ūu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtũvi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athũkũmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mũkĩei Mwĩai wenyu. Ve ūseo kwa asu ala mekaa ūseo nthĩnĩ wa thayũ ūũ. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ūthei. Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtũvi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩafwe kũmũthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mũtĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩafwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae kwake.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĩngũkĩa, ethwa nĩngũlea kũmwĩw'a Mwĩai wakwa, ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَّاءَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْخُورَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ĩte
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩĩlyĩ ta mbuluti
ĩvulutiye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ wakyo? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mũsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mũthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنَابُيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حُمْلًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَاهُ مَصْفًى ثُمَّ يُعْمَلُ
بِهِ حُطَاوَانٌ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّلْأَوَّلِينَ ﴿٢٢﴾

أَفَنَسِيَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُؤْيٍ
مِّنْ رَبِّهِ قَوِيلٌ لِّقَسِيَّةٍ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أَوَّلِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْصِيلُ مِنْهُ جُلُودٌ لِّدِينٍ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى
لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضَلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٢٤﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsġġa we Üsġġlo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makataw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsġġlo nġwookie
İÜlÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsġġlo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġtÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmİvuanġatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanġo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٥﴾

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخَذَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَافِ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

mündü ūngī ūla wīyumfye kwa mündü
ūmwē eweka. Ngelekany'o ya asu eī
nündü ūmwē? Ndaīa syonthe nī sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī
mūno vyū moo mayīfī.

31.Vate nzika, we ūkakw'a, onamo ota
Ūu makakw'a.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32. Na vate nzika, inyw'ī mŭkakaanānī
inyw'ī ene mbee wa Mwīai wenyu
Mŭthenyanī wa Uthayŭŭkyo.

٢٤
٦ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. NŌŌ Indī, ōla mwīki-wa-naī mūnene
kūvīta ōla ōkenganaa īŌŌŌ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē, kana we ōla
ōleaa w'o yīla wamūvikīa? Vo lianī-ya-
Mwaki vai wīkalo wa alei?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ
بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

34. Indī we ūla ūetete w'o, na we ūla
ūkūsīīaa w'o ota ūu ---aa nīmo ala
alūngalu.

وَالَّذِينَ جَاءُوا بِالْحَقِّ وَصَدَّقُوا بِآيَاتِنَا هُمْ
الْمُتَّقُونَ ﴿٣٧﴾

35. Mo makeethwa na kīla kyonthe
makenda vamwe na Mwīai woo; yu nīyo
ītuvi ya ala mekaa moseo.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavetang'ia *mosyao*
mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie, na
aisyoka amanenge mŭth'inzŭ kwŭanana
na meko moo ala maseo vyŭ.

لِيَكْفُرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

37. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwĩanle mũthũkũmi Wake? Na ĩndĩ mo makenda kũũtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩĩaa wa kwaa—vai mũtongoi kwoondũ wake.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ
مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ (٣٨)

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthē ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūivanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ٣٨

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'ŭ, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'ŭ mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'ŭla tei, mo nŭmatonya kŭsiŭŭla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ
ضُرَّتِهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ٣٩

40.Asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭ inyw'ŭ mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ٤٠

41.Nŭŭ ūla ūsiŭŭlo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsiŭŭlo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ ٤١

42.Nŭw'o, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsyē Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭŭla ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭi ŭlŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ
اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ
وَإِنَّمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٌ ٤٢

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ جَائِعَةً مَوْتَهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

kĩkw'ũ kyoo; na ĩvinda yĩngĩ yĩla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ũtamatiĩte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Nthĩnĩ wa ũu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

44. Mo nomosete ew'anĩthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matiĩ na ũtonyi ĩũũ wa kĩndũ ona kĩva ona matiĩ na ũĩ?

45. Asya, 'Wĩw'anĩthya w'onthe wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake ĩndĩ iny'w'ĩ nĩkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩlaa nĩsyĩng'uthaa nĩ ũlei; ĩndĩ asu ala me ũtee Wake mawetwa, sisya, Mo nĩmambĩĩĩĩlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambĩĩĩĩĩla wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wĩweka* Nue ũkasila katĩ wa athũkũmi Maku ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

48. Na ona eki-ma-naĩ makethwa na syonthe ila syĩ ĩũũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeleelwa, mo vate nzika, nĩ ũmantha kũsyumya kwĩyovosya nasyo katĩ wa ũsilĩlo mũthũku Mũthenyanĩ wa Uthanyũũkyo; ĩndĩ mo nĩmakauĩĩĩĩĩla wa nĩ kĩla matakĩsũanĩaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٠﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤١﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَفَتَسَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٢﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa ithyĩ. Na yĩla ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ūndŭ ūŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هُيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyo kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa ūu, ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ūu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هَٰؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ūla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ūla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūndŭ ūŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْطِشُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
﴿٥٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩtĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يُجَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osililo ūtanamūvikīa inyw'ŧ; nūndū
ŧvindanī yu inyw'ŧ mūikatetheew'a.

56.'Na atŧlai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsililo
ūtanavika ŧŧlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthīnī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnīthīŧtwe nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naŧ katī wa ala mavūie ngūŧ.'

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsililo, 'Takethwa ve kūsyoka kwakwa
ŧŧlū wa *nthī*, Nyie ŧndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

60.Ngai akasūngīa 'ŧi, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, ŧndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na waŧ mūng'endu na waŧ
katī wa ala alei.'

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie ŧŧlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسُرُنِي عَلَىٰ مَا ضَلَّطْتُ فِي جَنْبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

بَلْ قَدْ جَاءَ ثَكَ أَيْتِي فَكُذِّبَتْ بِهَا وَاسْتَكْبَرَتْ
وَكُنْتُ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَارِبِهِمْ لَا يَشْعُرُ
السَّوْدَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝٣٣

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ ũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٣٤

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝٣٥

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝٣٦

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝٣٧

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-ũlũ wa ila mo mamwĩananyasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝٣٨

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me ũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝٣٩

Okavuvwa ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70. Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio ukauw'a kati woo kwa Ulungalu,
namo maikavitiw'a.

71. Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanyaa nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72. Na asu ala matetikila makatwawa
liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbingiloni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvikila inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Umbano wa Muthenya uu wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa Usiflo
nukite nesa Iulu wa alei.'

73. Na inda kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbingiloni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74. Na asu ala mamukie Mwai woo
makatongoew'a kuthi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makayivikila, na
mbingilo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
yliikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّعَ بَيْنَهُمُ بِالْحَنِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ⑤

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ⑤

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑦

75.Namo makaasya, 'Ndaŵa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŵanŵisye Ūtianŵo Wake kwitŵ na
ŪtŪnengete ithyĩ nthĩ ta Ūtiŵa,
aŵtw'ŵk'ŵthĩtye wŵkalo witŵ nthĩnĩ wa
MŪŪnda ovala ithyĩ tŵkwenda.' Na nĩ
ŵtuvi ŵseo mŪno yŵana ata ŵndĩ kwa
athŵkŵmi ala *alŪngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَزَعُمُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŵka
maik'ŵthyŵlŵlŵka Kŵvŵla-Kya-Usumbĩ,
makĩmŵtaŵa Mwŵai woo na ndaŵa
Syake. Na kŵkasilwa katĩ woo kwa Ūla
w'o. Na kŵkatavanw'a, 'Ndaŵa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŵai wa nthĩ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُفِيَ عَنْهُمْ فِي الْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wī-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo,
Mwai-kwa-Kūsīlīa, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُسْلِمِينَ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī īndī kūikaūkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنفِرُكَ
تَقْلِبُهُمْ فِي الْإِلَاحِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmūkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
īndī Nyie nīnamakwatīe mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata
īndī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوا وَجَدْنَاهُمْ
بِالْبَاطِلِ يُرِيدُوا كُفْرًا فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابٌ ⑥

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwāi waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlūkīte,
nīmamūtaīaa Mwāi woo na ndaīa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩla nzĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'ontho ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩle na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩla wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzĩa ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَاحٍ مِنْ آبَائِهِمْ وَإِزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيَّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيَّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
يُفْعَلْ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ③ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ نُنْفِثُكَ اللَّهُ كَبْرًا
مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِنْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ
نُكْفَرُوهُ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلْتُنَّيْنَا وَآحْيَيْنَا أَلْتُنَّيْنَا
فَاغْتَرَبْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ
سَبِيلٍ ⑥

ذَلِكُمْ بَأْسُهُ إِذَا دَعَى اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَإِنْ يَشْرِكْ بِهِ تَأْمِنُوا لَهُ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ ⑦

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtũũlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake,
na akamũtheesya inyw'ĩ kyaŭya kuma
ĩtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we
ŭla ūmwĩthiũĩaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake
nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, onakau alei
nĩmatonya kũlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
ũtheea wĩna mwĩao Wake kwa ŭla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, nĩkana We atonye kũnengane
ũkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya ŭla mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

18. 'Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya
ũthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya ŭla *wĩw'anĩthya*
wake ūketĩkĩlwa.

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla
ithũĩ ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ سَرًّاقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّسَنُ الْمَلِكِ الْيَوْمَ إِلَهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأُزْفَةِ إِذْ أُلْقِيَ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظُمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'lw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٢١

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋŋlū wa nthī na kwona mŋminŋkŋlyo wa ala maŋ mbee woo waŋ mwaŋ? Mo maŋ na ŋtonyi mwingŋ mbee wa aa nthīnī wa ŋtonyi na vinya mbee nthīnī wa movano ala mo maatiie ŋŋlū wa nthī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamakwatie mo kwoondū wa naŋ syoo, na mo mayaŋ na mŋsŋvŋi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَرًا فِي الْأَرْضِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ٢٢

23. Kwailī ŋu nŋndū Atŋmwa moo nŋmamavikŋie mena Syama ntheu, Indī mo nŋmaleile kwŋtkŋla; kwa ŋu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausŋtwe nī ŋtonyi, Mwai kwa kŋsilŋla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٢٣

24. Na Ithī nŋtwamŋtŋmie Mose, ena Syama Sitū na ŋtonyi wŋyonanŋtye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ٢٤

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indī mo maisye, 'We nŋ mŋoi na mŋkengani mŋnene.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذِبٌ ٢٥

26. 'Na yŋla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'ŋaai syana sya ivŋsŋ sya ala metŋkŋlŋte vamwe nake, na ekai iveti syoo syŋ thayū.' Indī walany'o wa alei nī vathei Indī nī wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ٢٦

27.Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28.Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtĩkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَثَكِبَةٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.Na mũndũ ũmwe mwĩtĩkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtĩkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya ũvũngũ* wake tkeethwa ũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma maũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30.Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũasiĩla ithyĩ* ũsĩĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka ũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela maũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقَوْمُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَهَرُوا فِي الْأَرْضِ مَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta ūvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلٌ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī ūtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athūkūmi Make Ūla ūte-ūlūngalu.

مِثْلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyie nīngūkīa kwoondū wenyu ūlū wa mūthenya wa kwītana mūndū na ūla ūngī kwoondū wa ūtethyo.

وَيَقَوْمُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mūthenya Ūla inyw'ī mūkaalyūka mūkīlīte. Inyw'ī mūikethwa na mūsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokūsī matheu, Indī inyw'ī mūyaaeka kwīthwa na nzika ūlū wa maūndū ala we wookie namo kūvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamūkīlya Mūtūmwa ūtina wake ona Indī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methīawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمُوا أَهْلَكَ فَلَمَّ
لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa ūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uū nī ūthatyō mūnene mūno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metīkīīlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ يَعْرِضُونَ عَنْهَا
كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭ-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭfaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno kana Itunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭlŭ wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsye ona wŭva, na ūsilŭlŭ mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, kw'o kŭkatavaw'a: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭ ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyū; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsya kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنتَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنْ
السَّارِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِئُضُ أَمْرِي إِلَى
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِخَّاكُمُوهَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ŭsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُوكُمُ لِرَبِّكُمُ رَسُولُكُمْ فَأَنذَرْنَا
بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ŭŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يُقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53.Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ
وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٣

54.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٤

55.Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩlĩko.

هُدَىٰ وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٥

56.Kwa ņu, Ithĩwai na ņmĩsyo. Vate
nzika, ņtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na Ityai ņekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtafe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake kĩoko na wĩoo.

فَأَصْبَحْنَا رَافِدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَاسْتَغْفِرُ لِذَنْبِكَ وَ
سَيِّئِ بِحَدِّكَ رَبِّكَ بِالْحَقِّ وَالْإِبْكَارِ ۝١٦

57. Asu ala makaanan'aa ūlū wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ūtonyi ona w'wa ūmavik'e mo---Vai
k'Indū nth'In' wa ithūi syoo ateo ūtomo ya
Onene ūla mo matakaūkwata ona Ind'f.
Kwa ūu, mantha w'lvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o,
We n' W'lw' W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nth'f n'
mūnene kūv'f'ta ūmbi wa mbaa andū; Ind'f
andū aing'f mūno vyū may'f's'.

59. Na k'Ilalinda na ūla w'f metho ti ūndū
ūmwe; ona ala met'f'k'Il'aa na kw'f'ka meko
maseo ti *ūndū ūmwe* na ala mekaa
mothūku. Inyw'f' n'Imūsūan'f'aa maūndū
mavūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai
nzika nth'In'f wayo; Ind'f andū aing'f
may'f'f'k'Il'aa.

61. Na Mw'f'ai wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamūsūng'f'a *mboya* yenyu.
Ind'f asu ala mekath'f'f'aa mūno ūlū wa
kūnth'f'f'f'ha Nyie vate nzika, makalika
Ngienan'f' me asonokye.'

LUKU 7

62. N'f Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
wamūmb'f'ie inyw'f' ūtuku n'f'kana
mūtonye kūthūmūa nth'In'f wa w'o, na
mūthenya *kūmūtom'yethya* inyw'f'
kwona. N'f'w'o, Ngai n'f Mw'f'ai wa
mumo kwa mbaa andū, Ind'f andū aing'f
mūno vyū maitūng'f'aa mūvea.

63. Usu n'f We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mw'f'ai wenyu, Mūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٧

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مِمَّا
تَتَذَكَّرُونَ ٥٩

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٦٠

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ٦١

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارُ
مُبِينٌ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٦٢

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ٦١

syIndū syonthe. Vai Ngai ūngI ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūI ata?

فَأَنى تَوَكَّلُونَ ٣٥

64.Uu nŭw'o maalyŭlawa ala mamŭleaa
Mŭsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذٰلِكَ يُؤفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَحْتَدُوْنَ ٣٦

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We
ŭla woombie nthŭ kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na ŭtu ta kŭndŭ kya
kwŭkwatya na kwa ŭtalo We
nŭwamŭseŭvŭsyey inyw'I mŭmbŭlwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nŭ We Ngai Mwene Vinya
W'on the, Mwŭlai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ syonthe.

اللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَآءٍ وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِّنَ الظَّٰلِمٰتِ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ
رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٧

66.We nŭ We Ngai-Ula-Wŭ-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwŭl aŭkŭlku Kwake nthŭnŭ wa ndŭni.
Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

هُوَ الَّذِيْ لَا إِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ
الدِّيْنَ الْحَدِيْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٨

67.Asya, 'Nyie nŭnŭvatŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekaŭlaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nŭmbikŭlwe nŭ mokŭsŭl matheu kuma
kwa Mwŭlai wakwa; na Nyie nŭnŭŭlŭfwe
kwŭnengane mwene kwa Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

قُلْ اِنِّىْ نُهَيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِى الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَبِّىْ وَ اَمَرْتُ
اَنْ اُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٩

68.Usu nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kŭtooni, na kuma nthŭnŭ wa ŭlovoto
ya manzŭl, na kuma nthŭnŭ wa ŭanga ya
nthakame; na We nŭwatumie mŭsyawa ta
syana; ŭndŭ We nŭmŭeka inyw'I mwŭlana
mŭtwŭlke andŭ aima mena vinya
mwŭlanŭ, na ŭndŭ

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نَّطْفَةٍ
ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُوْا
اَسَدَكُمْ ثُمَّ لِيَكُوْنُوْا اَشْيُوْخًا وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفٰى
مِّنْ قَبْلِ وَ لِيَبْلُوْا اَجَلًا مُّسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُوْنَ ٤٠

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭkekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla Onenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطْرًا أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ŭndŭ mo maendece na kŭalyŭŭwa kuma *nthŭnŭwa w'o!*

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُضْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا

72. Yŭla mo makalingŭŭwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
إِذِ الْأَغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلِيلُ يُحْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ *mwameananasya na Ngai.*

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75. 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwaŭe ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ يَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyu. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ
الْحَقُّ وَيَسْأَلُكُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئَةِ الْمُتَكَذِّبِينَ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَا ۖ فَالْيَنَابِرُ جُوعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ فَخِصَىٰ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'i Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'i mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īina woo Tūlū wa nthī. Indī maŪndū onthe ala mo meekie mayāī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَعَلَدُوا قُوَّةً وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ كَانُوا يُكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nŪndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mŪtkīlo woo ndwaī ūtonya kŪmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū TŪlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰؤُلَاءِ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ūlau, Usũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Waŵŵwe-Nŵ-Kũtaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. Ūnŵũvuanŵ' o kuma kwa ūla Usũtwe
nŵ ūlau, Usũtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa
ũkuvŵ----ŵsomawa kaingŵ yaseũviw'e
ũtheinŵ kwa ūtheu---kwa andũ ala mena
ũmanyi.

كَتَبَ فَطَبَّعَ آيَاتِهِ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na
Mũkaanany'a. Indŵ andũ aingŵ mũno
moo nŵmelelũkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syŵ uungu
wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maũndũ
ala we ūtŵŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matũ
maitũ ve kũlea kwŵw'a, na katŵ waitũ
naku we ve tũtũ, kwa ūu we endeea na
wŵa waku; ithyŵ ota ūu nŵtũthũkũmŵte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي الْأَكْثَةِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَدَانَا وَقَرَّوْ مِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mũndũ tenyu.
Nŵkũvuanŵ'e kwakwa kana Ngai
wenyu nŵ Ngai-ũmwe; kwa ūu, endai
Kwake mũlũngele mũtekwathũkanga na
ŵtyai ūekeo Kwake.' Na woo nŵ wa
avoyi ma mŵv'ananu,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كُنْتُ يُونُسَ إِلَى أَنَّا لَهْمُ
إِلَهِ وَاحِدٍ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا وَوَيْلٌ
لِلْمُشْكِينِ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala
mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka
mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na Ituvi yġla yġtakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'ġ ow'o nġmŭmŭlea We ŭla woombie nthġ nthġnġ wa mavinda eġ? Na inyw'ġ mwġmŭseŭvġsya atindany'a Make We?' Usu nġ Mwġai wa nthġ syonthe.

قُلْ أَبِغْكُمْ لَكُمْ رَدَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أُنْدَادًا ذَلِكَ سَبُّ
الْعَالِينَ ﴿١٠﴾

11. We nġweekġie ġma nŭmu nthġnġ wayo ġŊngeme ŭŭŭ wa ŭhyŭ wayo, na vo eekġa maŭathimo nthġnġ wayo na eanany'a nzġa sya kyaŭya nesa nthġnġ wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِلنَّاسِ يَلِينُ ﴿١١﴾

12. Na ġndġ We ayelekela ġtu yġla yayġyġ kġndŭ ta syŭki, na ayġtavya na nthġ: 'ŭkai inyw'ġ inyw'eġ, mŭkyenda na mŭtekwenda.' Nasyo syasya, 'ġthyġ nġtŭkŭka nġ kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa ŭu, We nġwameanġsye matu mŭonza nthġnġ wa matukŭ eġ, na We nġwayġvuanġsye kġla ġtu wġa wayo. Na ġthyġ nġtwayanakavisye ġtu yġla ya ġtheo na mataa ma kye ni kwoondŭ wa ŭsŭvġo. ŭsu nġ ŭtw'ŭo wa ŭla Wġ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَطَّصْنَهُنَّ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَافِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. ġndġ ethwa mo nġmekŭalyŭka, ġndġ we asya, 'Nyie nġmŭkaany'a ŭŭŭ wa ŭsilġlo wa kwananga ta ŭla wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ ضِغَّةً وَثُلَّةً
ضِغَّةٍ عَادٍ وَثُلُودٍ ﴿١٤﴾

15. Yġla Atŭmwa moo mamavikġie kuma mbee woo na ġtina woo, makyasya: 'Mŭikamŭthaithe ŭngġ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa Mwġai waitŭ nġwendie ŭu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاهِنُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwaŭe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamīthya ūsilŭlo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilŭlo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, Ithyī nītwamanengie ūtongoi, Indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilŭlo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīŭe ala meefkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoew'a mwakīnī, mo makaaŭwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذَّبَ يَتُهُمْ عَذَابَ الْخُزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَعُ وَهُمْ لَا يُصْزَوْنَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُفْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ انْفُتِنُوا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُوهُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'ŭ mwŭmuya ōkŭsŭ ŭŭŭ waitŭ nŭkŭ?'' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithyŭ kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'ŭ ŭvindanŭ ya mbee, na Kwake We nŭkw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هُمْ لَمْ يَشْهَدُوا ثُمَّ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٦٧﴾

23. 'Na inyw'ŭ nŭmwaleile kŭkŭa yŭla inyw'ŭ mweekaa naŭ na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ فَكُنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

24. 'Na ōsŭanŭ ōsu wenyu, ŭla inyw'ŭ mwasŭanŭ ŭŭŭ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'ŭ. Kwa ōu, yu inyw'ŭ nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala malte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٩﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ŭtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْيِبُوا فَمِائِهِمُ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٧٠﴾

26. Na Ithyŭ nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala moonekaa me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala mavŭŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ŭtwio nŭwaumiw'e ŭŭŭ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ anene kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَرَقْنَاهُمْ مِمَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٧١﴾

LUKU 4

27.Na ala matetŋkŋlaa maasya, 'Mŋikamŋthukŋŋsyē Kulani Ino, mŋlonzelei yŋla ŋkŋsomwa nŋkana mŋtonye kŋsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

28.Na ow'o vyŋ vate nzika, ŋthyŋ tŋkamasamŋthya ala matetŋkŋlaa ŋsilŋlo mwai, na ow'o vyŋ, ŋthyŋ tŋkamatuva mo kwoondŋ wa meko moo ala mathŋku mŋno vyŋ.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا ۖ
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَٰءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

29.Yu nŋyo ŋtuyi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ŋla Mwaki. Navo vakeethwa na mŋsyŋ wa kwŋkala kwoondŋ woo nŋndŋ mo nŋmaileaa Syama Sitŋ.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ ثُمَّ كَفَرُوا ۖ لَهُمْ فِيهَا دَٰرُ
الْأُولَىٰ ۖ جَزَاءُ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَٰبُتِينَ يُجَادِلُونَ ﴿٣٧﴾

30.Na asu ala matetŋkŋlaa makaasya, 'Mwŋai waitŋ, twony'e ŋthyŋ ala matŋthyoeŋsyē kuma katŋ wa elŋ mayini na andŋ, nŋkana ŋthyŋ tŋtonye kŋmaia uungu wa nyaŋ sitŋ, nŋkana i-nguthu syelŋ itonyē kwŋthwa katŋ wa ala me ŋtheo vyŋ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا ٱلَّذِينَ أَضَلَّنا
مِنَ الْبَيِّنَاتِ ۖ وَإِنَّا نَجْعَلُهُم بِتَحْتِ أَقْدَامِنَا
يَكُونُونَ مِنَ الْآسَفِينَ ﴿٣٨﴾

31.Ta kwa asu ala maasya, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ makŋthwa na ŋmŋŋsyŋ, alaŋka nŋmatheeeaa ŋŋlŋ woo makyasya, 'Mŋikakŋle inyw'I, ona mŋikew'e kyeve; na tanai nthŋnŋ wa mŋŋnda ŋla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا فَتَنَّاهُمْ
عَلَيْهِمُ الْمَلِئِكَةَ ٱلْأَتَمَّاءُ وَلَا تَخْزُوا وَٱبْتَهِمُوا
بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٩﴾

32.ŋthyŋ twŋ anyanyae menyu nthŋnŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu na Itunŋ. Na inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe vo ila mathayŋ menyu makenda, na vo inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe ila mŋketya.---

نَحْنُ أَوْ لِيُكْمَرُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٤٠﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

يُنْزِلُ مِنَ غُفُورٍ رَجِيمٍ ۝

LUKU 5

34.Na nūŪ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ۝

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ۝

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۚ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رِيبًا تَعْبُدُونَ ۝

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīlo, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْخَنُونَ ۝

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamītheesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِينَ أُخِيَاهَا لَمُنِعُوا السَّوَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْهَا إِنَّمَا يُتْلَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ لِّمَنْ يَأْتِي الْوَسْطَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavīkīa nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَنِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwa ala māf mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ عَجَبٌ يُدْعَرُ بِقُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَنُفْلًا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرٌ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ۝

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe tŭlŭ wa
yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
tŭlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَآخَذَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سِبْقَتِ مِنْ رَبِّكَ لَفُتِحَ بَيْنَهُمْ وَرَأَهُمْ
لَقَىٰ شَقِيحًا مِنْهُ مُرِيدٌ ۝

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondŭ wa thayŭ wake mwene; na ūla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamŭalyŭka we
mwene tŭ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte
mŭlŭngalu ona vanini kwa athŭkŭmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŭngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩkuaa ĩvu, ona kĩisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŭanĩai
mŭthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitŭ ngŭsĩ
ya ūu.'

إِلَيْهِ يَرْجِعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٍ
مِّنْ الْأَشْجَارِ وَمَا تُحْمَلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أَذْنُكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۝

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ وَظَنَّ
مَا لَهُمْ مِنْ فَيٍّ ۝

50. Mŭndŭ ndanoaa nĩ kŭvoyea ūseo;
ĩndĩ ethwa ūthŭku nĩwamŭkiita,
nŭkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthe.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنَ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْسُ قَرْطُ ۝

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane ĩnee ūlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ ūlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Ī, kwa ūla w'o mo mena nzika ūlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Ī, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَّسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن
رُّجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْرَاءَ لَكُنْتُ يَتِيمًا
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَإِذَا أُنْمِتْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ آعْرَضَ وَنَأْيَ بِأَنْفِهِ
وَلَوْ أَنَّهُ شَرَّ فُذُو دَعَاءٍ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau.
Usũŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-Nĩ-Kũtañwa,
Mwĩai-Wa-Ndañā.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪĩ, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ
ona kĩva nĩ Kyake, na We nĩ ũla-Wĩ-
ũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nĩmatonya kwatũkanĩla katĩ
nũndũ wa ũkĩlĩlũ wamo; na alaĩka
nĩmamũtañā Mwĩai woo na ndañā Syake
na kwĩtya ũkeo kwa asu ala me ũlũ wa
nthĩ. Sisya! Kwa ũla w'o nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْ تَوَقُّعِهِ وَالتَّلَاجُ
يَسْتَحُونَ بِحَبْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angĩ ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩsye mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ ũlũ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ ⑦ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑧

8. Uu lthyi nĩt00vuanĩsyē we Kulani kwa Kĩlavu nĩkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-Mĩsyĩ,¹ na ũla ũthyoũũũũkĩte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo ũũũũ wa M0thenya wa ũkomano ũla 0te nzika nthĩnĩ waw'o: kĩlungu kĩmwe kĩkekalaa nthĩnĩ wa mĩũnda ya ũtunĩ na kĩlungu kĩngĩ kĩkeethwa nthĩnĩ wa Mwaki wakene.

9. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendie ũu, We ethwa amatwĩkĩthisye mo kwĩthwa mbaĩ ũmwe; ũndĩ We amũlikasya ũla We wendaa nthĩnĩ wa ũnee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naĩ, mo maikethwa na asũvĩ na m0tetheesya.

10. Mo nĩmeyoseete *mo-ene* asũvĩ angĩ eka We? ũndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We M0sũvĩ ũla wa w'o. Na We nũthay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi ũũũũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

11. Na maũndũ ona meva ala mwĩna kĩvath0kany'o nthĩnĩ wamo, 0twio wamo wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya

¹ *Nyũmba ya mbee vyũ ũla yaakiwe kwoondũ wa kĩleelo kya 0thaihi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaĩ 'al-kaaba' *Kaava* ũla yakĩtwe nthĩnĩ wa mũsyĩ wa Makka. M0syĩ 00 nĩw'o 0kwĩtwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mĩsyĩ*. Uu nĩkwonany'a 0ndũ wĩany'a vata kwa mĩsyĩ ũla ũngĩ na nũtonya kũtw'ĩka mũsyĩ wa mbee ũla waakiwe. 0ndũ 00 wĩonany'a kana mavinda ma tene, ovandũ vau Makka wakĩtwe, Mũsyĩ nĩwcanie kavola vakuvĩ na Nyũmba ya Ngai ũla yaakiwe mwambĩũũnyonĩ nĩ andũ matesĩkĩe. Andũ ma nthĩ nĩmeemanyĩsyē kwaka mĩsyĩ maelekanĩtye na mũsyĩ 00. Na kwa ũu, w'o nũtonya kwĩtwa *Nyinyia-wa-Mĩsyĩ* yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِارْتِيبِ فِيهِ قُرَيْشٌ فِي الْجَنَّةِ وَقُرَيْشٌ فِي السَّعِيرِ ۝

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُ ۝

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَهُ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

W'onthe. Asya, 'usu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nī Mūmbi-Ula-Mūnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondū wa ūtandithyo wenyu. We amwingīvlasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīsī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tōkyasya*, 'Ithīwai mūlūmīte nthīnī wa wīwi, na mūikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmū kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavikīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'īu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwīai waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٠

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ٥١

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِئُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ٥٢

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بِقِيَامِ يَوْمِهِمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ٥٣

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a íúú wayo.

16. Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyúmfísyé úndú wathiwe, ndúkaatííe mawendi moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kítthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithyí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17. Na asu ala makaananíaa íúú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítkííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai íúú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai íúú woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo *ota úu*. Na ní kyaú kíkáúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomoni?

19. Ala matawítkíílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawítkíílaa, nímaúkílaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa íúú wa úla Saa me ívítioní, vaasa múno.

فَلْيَذِكْ فَادْعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ
وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ
لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَ السِّبْرَانَ وَ مَا
يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَ الَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَ يَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ①

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ ĩno, Ithyĩ noyo tũmũnengae, ĩndĩ Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ②

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩĩtw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩĩtwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ĩũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe katĩ woo na kwa ũla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ③

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. ĩndĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ④

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يَنْشَرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَسَلَّمُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑤

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthlŋI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mōekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ Iŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asiIlele ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭvetangaa ūvūngŭ na nŭetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndŭ ala me nthlŋI wa ithŭi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nŭekeaa naI. Na We nIwIsI ūndŭ inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa mboya sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nŭmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na Iŭlŭ wa alei, mo makeethwa na ūsilflo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ Iŭlŭ wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla kIlanIe ūndŭ We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nŭnyaItkasya tei Wake. Na We nI MŭsŭvI, WaItIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na kwa syŭmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ يَكَلِّمُ مَنْ يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīf. Na We E-na ūtonyi
wa kūsyūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذْ يَخَافُونَ
قَدْ يَرَوْنَ

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwatera inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa naīsyenyu mbingī.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

32.Na inyw'ī mūitonya kūsiīla walany'o
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
قِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īlma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o ūkanga--- nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīlsya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

35.Kana We nūtonya kūsyānanga syo
nūndū wa maūndū ala andū mekīte--īndī
We nūkekaa naīmbingīsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ

36.Na We nūmanangaa mo nīkana asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā kana mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlaa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مِمَّا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّالَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

38.Na ala mevathanaa na naŵ ila mbai
mũno na mawathavu, na yŵla mo
mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِفْثِرِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا
مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na asu ala mamwĩthukĩŵasya Mwĩai
woo, na malũlũmĩŵasya Mboya, na ala
maũndũ moo matusawa kwa nzŵa ya
kwĩw'ana mo ene, na ala maumasya kafi
wa syĩndũ ila ithyĩ tũmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورًا بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40.Na asu ala, yŵla naŵ yeekwa ŵũlũ
woo, mesiĩŵaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41.Na Ndĩvi ya Őkite nĩ Őkite wĩana ota
ũsu, Indĩ ŵla ona wĩva ŵekeaa na *kĩko*
kyake kĩfiete ŵalyũko, ĩtuvi yake yĩna
Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate
nzika, We ndamendete eki-ma-naĩ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ
 فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42.Indĩ vai ŵthũku kwa asu ala mesiĩŵaa
ĩtina wa kũvĩtĩw'a.

وَلَمَّا اسْتَصْرَبُوا ظَلَمُوا فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43.Mũtĩ wĩ kwa ala tũ mamavĩĩŵasya
andũ na makĩtw'ĩka mbaa matũ ŵũlũ wa
nthĩ matena wĩanũ. Asu nĩmo
makakwata ŵsilĩlo wĩ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44.Na we ŵla wĩna ŵmĩĩsyo, na ŵekeaa,
ũsu vate nzika, nĩ ŵvoo wa kĩthing'ĩĩsyo
kĩnene kĩ vinya.

وَلَمَّا صَبَرُوا وَغَفَرْنَا بَرًّا ذَلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ŭtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَائِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صَرْفٍ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ŭsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الْذِّلِّ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

48. Ithukŭŭsyeyi Mwŭai wenyu mbee wa ŭtanavika mŭthenya ūla ŭtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ŭsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُوا لِارْتِكَابِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمُّدٍ وَمَا لَكُمْ
مِنْ نَكِيرٍ

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ũtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩũtanĩaa. Indĩ
ethwa ũthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْنَا
رِالَ الْبَلْعِ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نَبْصُهُمْ سِتْنَةً إِنَّا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَىٰ يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ
الذُّكُورِ ﴿٥٠﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ũla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعُ وَنَجْعَلُ مِنْ يَشَاءُ
عَقِينًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti Tŭlŭ wa mŭndŭ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kŭneena nake ateo kwa
nzĩa ya ūvuan'y'o kana ƙtina wa tŭtŭ kana
kŭtŭma Mŭtŭmwa wa kŭvuan'ſya andŭ
maŭndŭ kwa mwĩao Wake ūndŭ We
wendaa. Vate nzika, We E-Tŭlŭ-Mŭno,
Mŭĩ.

53.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭŭvuan'ſye we
Ndeto kwa mwĩao Witŭ. We
ndwaamanyā Ivuku yaĩ yaŭ, ona kana
mŭĩkĩlonĩ wĩva, ƙndĩ Ithyĩ tŭŭtw'ƙĩthĩtye
Ūvuan'y'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
tŭmatongoeasya athŭkŭmi Maitŭ nakyo
kwĩanana nondŭ Ithyĩ twendaa. Na kwa
Ūla w'o, we Ūmatongoeasya mbaa andŭ
nzĩanĩ ƙla ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla kĩla kyonthe ona kĩva kĩ Tŭlŭ wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maŭndŭ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ عَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
﴿٥٤﴾ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٥﴾

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩtfe mbee.

10. Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑩

11. We, ūla ūmũtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩla nzĩla tĩla ndũngalu.

الَّذِينَ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑪

12. Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩthimo kĩlanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

وَالَّذِينَ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑫

13. Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla mũthemba, na We nũmũseũvĩsyē inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamũ ĩla imwe imũkuua.

وَالَّذِينَ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑬

14. Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩlongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamũ ii, na ĩthyĩfene tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑭

15. 'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّكَ لَسْتُ لَكَبُورًا ⑮

16. Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ⑯

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵŵŵ?

أَمَّا تَخَذَ مِنَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَحَكُمْ بِالْبَنِينَ ۝

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَإِذَا يَشْرَأَ أَحَدُ هُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmütüngŵŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵŵŵ?

أَوْ مَن يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kümbwa kwö? Indŵ
üküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵw'a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّتِي هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا نَأْتِيهِمْ
أَنبَاءً وَآخِلَفَهُمْ سَكَنًا شَهِادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütaŵŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtÜmanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalümfŵtye?

أَمْ أَنَبَّاهُمْ كِتَابًا مِن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵla na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُم مُّشْرِكِينَ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنبَاءِهِمْ
مُهْتَدُونَ ۝

24. Na üu nŵw'o kwŵŵhŵŵŵwe küŵŵŵŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tüimütümaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Indí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethíe maa-Úmae maitú maatíle nzíá; na ithyí tÚatíle nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أَمَّةٍ وَّ
إِنَّا عَلَىٰ أَرْهَمٍ مُّقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethíe maa-Úmae menyu maatíle?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
إِبْرَاهِيمَ قُلْ إِنَّا إِنَّمَا أَرْسَلْنَا بِهِ كُفْرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweaníísyé Úívaníísyó kuma kwoo. Sisyai Indí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa ÚndÚ wailyí!*

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla Avalamu wamÚtavisye íthe wake ana andÚ make: Nyie nńgwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaitaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَُرْجَعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aíee, Indí Nyie nínametíkíílye mo na maaíthe moo Útanu wa *kavinda kÚvika yíla w'o wamavikíe na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Indí yíla w'o wamavikíe maisye, 'ÚÚ n'í Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makÚlasya, 'Níkí Kulani íno ndítheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩlkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩlasya amwe moo ũũũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũũ ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا وَرَحِمْتَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ĩmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ũũũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوبِتَهُمْ سُقْعًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ĩla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوبِتَهُمْ أَنْبَاءًا وَسُورًا عَلَيْهَا يُكْرَهُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na syĩndũ *ingĩ* sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno tũ. Na ĩtunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْبَسُ الْقَرْيُنُ ﴿٣٩﴾

wfana Umflon! Nĩ mūtindany'a
mūthūku ata we!

40. Itina wa kwfka mothūku tondū inyw'i
mweekie, kwfthfwa mwĩ atindany'a
kwenyu kūtĩf na ūuno kwenyu nthĩf
wa ūsilflo ūmūnthĩ nūndū inyw'i
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nūtonya kūmwĩw'ĩthya ūla
ūte matū, kana kūkĩtongoesya kĩlalinda
kana ūla wĩ nthĩf wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩf tūkaŭveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithĩf tūkeanĩsya
ūvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩf tūkakwony'a we maūndū
ala twamathie mo; nūndū vate nzika,
Ithĩf twĩna ūtonyi mwĩanũ ūlũ woo.

44. Kwa ūu, we kwata ūlūmĩtye maūndū
ala mavūanĩtw'e kwaku; nūndū we wĩ
nzĩanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ūla w'o, nĩ ūlilikany'o
kwaku we na kwa andū maku, na inyw'i
mūkeetwa mūkasūngfē.

46. Na makūlye asu katĩ wa Atūmwa
Makwa ala Ithĩf twamatūmie mbee
waku, Ithĩf nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ūtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩf nĩtwamūtūmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mūtūmwa na Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitū, sisya! Mo nĩmaithekecie.

49. Na Ithĩf tūyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene *kyaatĩfē* mbee kĩvw'anene
nakyo, na Ithĩf nĩtwamakwatie mo na
ūsilflo nĩkana matonye kūtwelekelā
Ithĩf.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَرْكُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا تَسْمَعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾
أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْتَفْسِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَأَنَّهُ لَدِكُمْ لَكُمْ وَلِقَوْمِكُمْ وَسَوْفَ تُنْزَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسَلِّ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwīa, 'Ame we mūoi ū, tūvoyee ithyī kwa Mwīai waku, kwīanana na ūtianfō ūla We watianfē naku: na īndī ithyī nītŭkwītīkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangīe ūsilfō, sisya! Mo nīmaanangie ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbūsi ii ivītīlaa uungu wakwa? Inyw'ī īndī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mūseo kwī *mūdū* ū ūte wa kūnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kūnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma ītina wake maatīanfē?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'o, mo māī andū athŭku.

56. Kwa ū, yīla mo mookīlīye ūthatu Wakwa, Ithyī nītweanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwananyw'īthisye kīw'ū onthe.

57. Na Ithyī nītwanatw'īkīthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikūweteaa ūndū ū ateo *kwoondū* wa ngaananfō. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾
فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُودَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
السَّيِّكَةُ مَقَرَّيْنِ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَفَفَ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾
فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِلَهِنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبْنَاهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atiĩwa *mayo*.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩffe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩte kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ الْاعْبُدُ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ؕ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا ۝٦٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَيْعِ ۝٦٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtaw'a 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla wai vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩffe nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meeniyiva,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndaḥa na
kūtanīthwa,

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīlawā na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīfwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīfwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaḥsaa.'

75. Ala avītanī'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsilīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīte, 'We
mūšūvī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ
هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٩

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا
الْمُتَّقِينَ ٢٠

يَعْبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٢١
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ٢٢

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ٢٣

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ٢٤
وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ٢٥

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٢٦

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ٢٧

إِنَّ الْجَحِيمَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ٢٨
لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ٢٩

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ٣٠

وَنَادُوا بِمَلِكٍ لِيَقْضِيَ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مُقْتُلُونَ ٣١

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ لَهُ هَوًى ٣٢

80.Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī ota ūu, nītūt'ite.

81.Mo mesūanīa kana Ithyī tūyīw'aa
syīm̄bithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandīka kīla kīndū.

82.Asyā, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmūthaita.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamūwetanīasya We
namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthūku
kūvika makomane na ūla Mūthenya
woo wathītwe.

85.Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itūū wa nthī; na We nī We Mūf,
Umanyi W'onthe.

86.Na kūathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mūkatūngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kūmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakūlya mo, 'Nūū ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masūngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo īndī, mealyūlangwa ata?

89.Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētkīlaa.

90.Kwa ūu, Itvete ume vala maī, na asya,
'Mūuo;' na o mītūkī mo makamanya.

أَمْرًا بِرُؤُوسِهِمْ أَمَّا فَأَيْنَمَا تُمْرُونَ ٥٠

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ

رُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ٥١

قُلْ إِنْ كَانَ لِلزَّاهِقِينَ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَالَمِينَ ٥٢

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمٍ ٥٣

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَؤًا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ٥٤

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ٥٥

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٦

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٥٧

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّى

يُؤْتُونَ ٥٨

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّ إِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يَتُوبُونَ ٥٩

يَعْنِي فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٦٠

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۳)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
ŕthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ ④
إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ⑤

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑥

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ⑦
إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑧

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ⑨
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑩

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
إِن كُنْتُمْ ⑫
مُوقِنِينَ ⑬

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ⑭
رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ ⑮
الْأَوَّلِينَ ⑯

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑰

11.Indī we syāḥṣya mŭthenya ūla ṭtu
yṭkaumya syŭki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ١١

12.Yṭla yṭkamavw'ṭka andŭ. Usu
ŭkeethiwa ūsilḥlo; kwa ūla w'o,

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٢

13.Indī andŭ makaṭa, 'Mwṭai waitŭ,
tŭvetangṭe ithyī ūsilḥlo; kwa ūla w'o,
ithyī twī etḥkili.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ١٣

14.Mo matonya ata kŭunwa nī ūtao,
oyṭla Mŭtŭmwa nŭminṭe kŭmavikṭa,
akṭtavany'a syṭndī nesa ūtheinṭ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ١٤

15.Na ṭndī mo nīmaalyŭkile mauma vala
we ūṭ na maasya, 'We nŭmanyṭṭw'e,
mŭndŭ wīna ndŭŭka?'

وَقَدْ لَدَّاهُمْ ثُمَّ قَوْلًا مِنْهُمْ وَمَا أَعْلَمُ مَجْزُوهُمْ ١٥

16.Ithyī tŭkaveta ūsilḥlo kwa kavinda
kanini, ṭndī inyw'ṭ vate nzika,
mŭkasyoka nthṭnī wa ūlei.

وَقَدْ لَدَّاهُمْ ثُمَّ قَوْلًا مِنْهُمْ وَمَا أَعْلَمُ مَجْزُوهُمْ ١٥

17.Mŭthenya ūla Ithyī tŭkamŭkwata
inyw'ṭ na ṭkwata ṭnene, na ṭndī vate
nzika, Ithyī tŭkeanṭṣya ūṭvanṭsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ١٦

18.Na Ithyī nṭwamatatie andŭ ma Valao
mbee woo, na nṭmavikṭwe nī
Mŭtŭmwa mŭtaṭṭku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ١٧

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŭkŭmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nī Mŭtŭmwa mŭṭkṭṭku wṭanṭ
wakwa;

أَن أَدْعَايَ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيَّ لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ١٨

20.'Na mŭikenenevyie inyw'ṭ
kŭmŭvŭthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nṭnŭkṭe
kwenyu na mwṭao mŭtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِلَيَّ إِلَيْنِكُمْ يَسْلُطُ مُبِينٌ ١٩

21.'Na Nyie nīmantha wīvitho kwa Mwīai wakwa na Mwīai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ⑨

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbŭfīkīla Nyie, ūvetangei ūndī kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تَقُومُوا لِي فَأَعْرِضُونِ ⑩

23.Indī we nīwavoyie kwa Mwīai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andū ene naī.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ⑪

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ūmatwae na ūtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatīwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأَيْ يَدَايْ أَتِيلاً إِنَّا نَتَّبِعُونَ ⑫

25.'Na we uma ūkanganī ūvinda yīla ūluŭlīte ki. Vate nzika, yo nī nguthu ūla yītw'īwe kŭthitw'a nī kīw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّفْرَقُونَ ⑬

26.Nī mīŭnda na ithima syīana ata ila mo matiie ūtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ⑭

27.Na Mīŭnda ya malīu na kŭndŭ kŭtaŭku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ⑮

28.Na motanu ala mo meetanīthasya namo!

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ⑯

29.Uu nīw'o kwatw'īwe kwīthīwe. Na Ithyī nītwamombie andū angī kwīthwa atīwa ma syīndŭ ii.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑰

30.Na ūtu na nthī iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ūvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ⑱

LUKU 2

31.Na Ithyī nītwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ūsilflonī ūsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودَ ⑲

32.Weekīwe nī Valao; vate nzika, we aī mŭng'endu ona katī wa anangi.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيِينَ ⑳

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَهُمْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ñthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ تَبَاؤُهُمْ لَا يَنْصُرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّيْتُونِ ٥٤

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآنِينِ ٥٥

46.Ta Ifulū yītheūkye, yīkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَمْهَلٍ يَنْقُلُ فِي الْبُطُونِ ٥٦

47.Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَقُلِيِّ الْحِينِ ٥٧

48.'Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُودُهُ نَاعَتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٥٨

49.'Na īndī mwītkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkīte ūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحِينِ ٥٩

50.'U same w'o! We wasūanīe we
mwene ta wī vinya, mūtaīku.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ٦٠

51.'Uū nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ٦١

52.Nīw'o, ala alūngalu makeethwa
vandū va mūuo ūsūvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ٦٢

53.Katī wa mīūnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ٦٣

54.Mevw'īkīte ngūa nzeo sya lili
mwololo na lili mūūmu, meleanīle
mūndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ٦٤

55.Uu nūkethīwa. Na Ithyī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ٦٥

56.Namo makeetya kīla mūthemba wa
matunda vo, kwa mūuo na ūsūvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ٦٦

57.Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ٦٧

akamatangĩia kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. ūsu nĩ ūtanu mūnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tūmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbũthũ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kūsũvĩa.

فَأَنشَأْ يَتَرْنَهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa ūu, we eteela; onamo ota ūu
nometelee.

فَازْتَقِمْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indī akfendee nthinī wa ūlei wake, ta ūtaamfwa. Indī mūtavye we ūvoo wa ūsilfloo wī woo.

10.Na yīla we weemanyīsyā ūndū ūlū wa mīsoa Yaitū, mamfūfūlaa ngūf. Kwa ala mailfī ta asu ve ūsilfloo ūsonokasya.

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maūndū ala mo meekie maikamūna na kīndū ona kana asu ala mamwosie mūsūvfī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namō makeethwa na ūsilfloo mūnene.

12..Uū nī ūtongoi, na kwa asu ala matasyītkīlaa Syama sya Mwīai woo ve ūnyamao wa ūsilfloo wī woo.

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We ūla watumie ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana ngalawa iendelae ūlū waw'o kwa mwīao Wake, na inyw'ī mūtōnye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtōnye kūtūnga mūvea.

14.Na kyonthe ona kīva kīla kī matunī na kyonthe ona kīva kīla kī ūlū wa nthī, We nūtūmīte kīmwīw'a inyw'ī; ii syonthe nī kuma Kwake. Vate nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Syama kwa andū ala masūanīlaa.

15.Asyā kwa asu ala metīkīlaa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kūvika kwa mīthenya īla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atōnye kūmafva andū kwoondū wa maūndū ala mo meekaa.

لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَرَّاهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ①

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ②

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ③

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ ④
مِنْ رَّبِّهِمْ أَلِيمٌ ⑤

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ ⑥
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑦

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ⑧
فَنَهُ إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑨

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا وَلِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ آيَاتِ اللَّهِ ⑩
لِيُخْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑪

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithyĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na nthu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ieleelo nthu ũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيثًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithyĩ nĩtwakw'ĩte we ũlũ wa nzĩa nthu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩte yo, na ndũkaatĩte mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithyĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩĩaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa nai.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَعَهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvw'a kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24.Inyw'I nlmumwone we ula utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'onthe umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wklite nguniko? Nuu, Indf, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kumumanla we? Inyw'I Indf, nomwifvifaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kindu Indf thayu witu no w'o uu wa yu; ithyI nitukusaa na ithyI nitwikalaa vaa; Indf vai kindu ateo ivinda nlyo yituminaa ithyI. 'Indf mo mai na umanyi wa uu; mo maatilaa kutalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٣٨﴾

26.Na ylla mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngaanalo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maafthe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءَ بَنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe ala umunengae inyw'I thayu, na Indf nowe otumaa mukw'a; na Indf We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayoukyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُعْمَلُ لَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋĩ wa w'o. Indĩ andũ aingĩ
mũno mayĩsĩ.

LUKU 4

28. Usumbĩ wa matu na nthlŋĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
ŭla Saa ŭkavika, mũthenya ŭsu asu ala
maŭleaa w'o makathĩna.

29. Na ŭkamyona kĩla mbaĩ ya andũ
ĩtulĩtye-ndu. Kĩla mbaĩ ya andũ
ĩkeethwa kwĩanana na maũndũ mayo
ũndũ maiĩtwe, na *mo makatavw'a*,
'inyw'ĩ nĩmũkũĩvwa ŭmũnthĩ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yĩ nĩ Ivuku Yitũ; yĩneena yĩleana
nenyu na ŭla w'o. Ithyĩ
nĩtwaandĩkĩthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ĩ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie
mawĩa maseo, Mwĩai woo akametĩkĩlya
mo nthlŋĩ wa tei Wake. Usu nĩ
ũtandĩthyo mũtheu.

32. Indĩ kwa asu ala maleile kwĩtkĩla:
Mĩsoa Yakwa mũyaamĩsomewa inyw'ĩ?
Indĩ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu na mwaĩ
andũ avĩtany'a.

33. 'Na yĩla kwaneeniwe, 'ŭtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o
vyũ, na *tũlo wa ŭla Saa*, vai nzika
nthlŋĩ wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ĩ
mwaisye, 'Ithyĩ tũyĩsĩ ŭla Saa nĩ mwaũ;
ithyĩ twĩũsũanĩa w'o ta ŭtalĩthyo tũ,
tũikũkĩla.'

وَالِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَ يَمْشِي يَخْسَرُ الْبٰطِلُوْنَ ۝

وَتَرَىٰ كُلُّ اُمَّةٍ جٰثِيَةً كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰى اِلٰى
كِتٰبِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

هٰذَا كِتٰبُنَا يُنٰطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنۡبِغُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

فَاَمَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَبِذٰلِكَ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَةٍ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَیِّنُ ۝

وَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوْا اَفَلَمْ يَكُنْ اٰیٰتِيۡ تَنْتٰظِرُ عَلٰیكُمْ
فَاَسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيۡنَ ۝

وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَیْبَ
فِیْهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِیۡ مَا السَّاعَةُ اِنْ ظَنُّوْا اِلَّا ظُنًّا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَیْقِنِيۡنَ ۝

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ŭtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'ĩ, otondŭ inyw'ĩ
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'ĩ nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'ĩ. Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنكُمُ افْتَدَيْتُمُ اللَّهَ هُرُوءًا وَعَزَّيْتُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaŭa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usultwe nl Olau, Usultwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Haa Miim. *Walilwe-NFKaŋwa,*
Mwŋai-Wa-Ndaŋa.

حَمْدٌ

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yll nl kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wl-
Vinya, ula MŪl.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

4. Ithyl tŭisyŭmbŋte matu na nthl na
syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa Ivinda yltw'e; Indl asu ala
matetlkŋlaa nŋmaalyŭkaa kwelekela
maŭndŭnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ

5. Asya, 'Inyw'I nŋmwŋsl nl kyaŭ kŋla
inyw'I. mŭkŋkaŋlaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie kŋla mo mombŋte ūlŭ wa nthl.
Kana mo mena kŋlanda nthlnl wa ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku yll
yavuanlw'e mbee wa yll, kana ūvano
ona wŋva wa ūmanyi ūla ūŭmŭtw'ŋka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŋneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ مِنَ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

6. Na nŭŭ ūla mwau mŭno mbee wa asu
ala, vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasŭngŋa
kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَفُلُونَ

7. Na yll andŭ onthe ma nthl
makombanw'a vamwe, makatw'ŋka
amaitha moo, na makaŭlea ūthaiithi woo.

وَإِذَا خِيمَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

8. Na yīla mo masomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, ala matetīkīlaa mavikīwa nī Ōla w'ō maasya, 'ŌŌ nī Ōoi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَذَّبُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنذِيرُكُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9. Mo maasya, 'We nīwe ūyīseŭvītye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, Mūitonya kūndethya na kīndū mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We nīwīsl nesa mūno ngewa mbathe ila inyw'ī mwl nthīnī wasyo. We nīwīlanīe kwīthwa Ngūsī katī wakwa nenyu. Na We nī We Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ
كَفَى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْوَحِيمُ ①

10. Asya, 'Nyie ndi Mūtūmwa mūeni, ona ndyīsl ūndū Nyie ngekwa kana ūndū inyw'ī mūkekwa nthīnī wa thayū ŌŌ. Nyie nīatīla kīla nīvuanīw'e; na nī Mūkaanany'a wīyonanītye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِذَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِ آتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ①

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani īno yumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nenyu nīmŭŭmīlea, na ngūsī kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yīna ūkūsī wa kōvika kwa ūmwe ūilyī take, na we nīweetīkīlile, īndī inyw'ī mwl ang'endu mūno, inyw'ī mūkaendee ata? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū eki -ma-naī.

قُلْ أَنَا يَتَّبِعُنِي أَن كَانُ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَأَمَّنْ وَأَسْتَكْبِرُ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ لَأَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ①

LUKU 2

12. Na asu ala matetīkīlaa nīmamatavasya etīkīli: 'Takethwa yaī nzeo Kulani, mayīthīwa maī mbee waitū kūmītkīla.' Na nūndū mo mayāī atongoesye nthīnī wayo, mo makaasya ŌŌ nī ūvūngū wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ①

13. Na mbee wayo kwaī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei; na yīl nī Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavĩie, na kĩthयोmo kya Kĩlalavu, nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

كِتَبُ مُصَدِّقٍ لِّسَانِ عَرَبِيٍّ لِّبَنِي دَرَّالَّذِينَ ظَلَمُوا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ ﴿١٤﴾

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Ūkoka tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥﴾

15.Aa nĩmo ekali-ma-Mũũndanĩ; mo makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala mo meekie.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

16.Na Ithĩl nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amũea na woo. Na kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua myei mĩongo itatũ, kũvika akavikĩla ũima wake aivika Ūkoo wa myaka mĩongo ina, we aasya, 'Mwĩlai wakwa, nenge nyie Ūtonyi nĩkana ndonye kũtũnga mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We wanengie nyie na asyai makwa, na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo ala ma kũkwendeasya We. Na lũngalya ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ katĩ wa ala menganae kwaku.'

وَوَهَبْنَا لِلَّذِينَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا خَلَدَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِضْلُهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا عَظِيمًا إِذَا بَلَغَ اأَسَدَّاهُ وَبَلَغَ اأَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ اأَوْزِعْنِي أَن اأَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
اأَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَن اأَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَأَنتَ اأَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٧﴾

17.Asu nĩmo ala Ithĩl tũmetĩkĩlaa mawĩa moo maseo na kũlea kũmona meko moo mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali ma Mũũndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanĩu wa Ūtianĩo wa w'o Ūla mo maseũvĩw'e.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
نَهَّأُوهُنَّ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيذِ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ﴿١٨﴾

18.Indĩ Ūmwe Ūla Ūmatavasya asyai make, Mwoořwa inyw'eli! Inyw'ĩ mwĩndeelemya mũmbĩa kana Nyie nĩngaumĩl'w'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِينَ قَالَ لِلَّهِ إِذْ لَمْ يَأْتُوا بِآيَاتٍ
اأُخْرِجْ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِهِ وَهُمَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa Otethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ ũtianiĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo ũtwio wa ũsilĩlo wamavikĩie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ũkĩĩĩĩlu wa ũnene kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ũla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makataavw'a, 'Inyw'ĩ nĩmwaaanangie syĩndũ syenyũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie mũno vyũ. Yu ũmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na ũsilĩlo mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ũũũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake makyasya, 'Mũĩkamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ũũũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya ũla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاعِلُهَا وَيُوقِفُهُمْ أَعْمَالُهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْبَعْتُمْ
طَبِيعَتَكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السُّدُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We Ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu Indī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ow'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْنَا لِنُؤْثِرَنَّهُمْ قَاتِلًا
تُعَذِّبُنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ōmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'I kīla ndūmītwe nakyo, Indī. Nyie nīngwona inyw'I mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا أَوْلَمْتُ عَنْ آلِهَتِكُمْ فَآتِنَا
بِهِ وَكَفَىٰ أُولَٰئِكَ قَوْمًا تَجْعَلُون ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua. Aiee, Indī nī yīla inyw'I mwendaa kūyīkalaata, kīseve kīna ūsīlīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَٰذَا
عَارِضٌ مُّطْرِنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīlai wakyō. Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka Ingī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا سَكَنُهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَارِمِينَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'I; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ūmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūfaa ngūī nīmamathyūlūlūkile.

وَلَقَدْ مَكَنَّا فِيْنَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَبْعًا وَابْنَارًا وَافْدًا غَفَا عَنْهُمْ
سَنَعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا أَيْدِيَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَخْجَلُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ قَارُونَ
۝ يَسْتَعْجِلُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūūthyūlūka we na Ithyī nītūalyūlīte Syama, nīkana mo matonye kūūthyūlūka Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwīsīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wai ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَواتِهِمْ وَذَلِكِ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ﴿٣٩﴾

30.Na lilikanai yīla Ithyī tweelekeleye nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmīthukīīsyā Kulani, na yīla mo meethīīwe vo yīlisomwa, nīmaneenanisyē mo ūmwe na ūla ūngī makyasya 'Vindyai na Ithukīīsyēi,' na īla yo yaminie kūsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٤٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyī nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkīānīīsyā maūndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nīlānī īla ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤١﴾

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīkīlei We. We akamūkeka inyw'ī naī syenyu, na kūmūsiīla inyw'ī kuma ūsiīlōnī wī woo.

يَقَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٤٢﴾

33.'Na ūla ona wīva ūtamwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkīā We īlū ūla nthī ona ndatonya kwīthwa na mūsūvīī ona wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبِ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَغْدِرْ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ الْمَوْتَى
يَلْهَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٤﴾

mŭkuw'ŭ? ʔ, nŭw'o, We ena ŭtonyi ʔŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

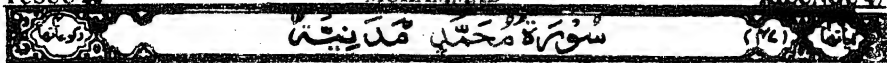
35. Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'ʔ, twŭlvŭta na Mwŭai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'ʔndŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'ʔ nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

36. ʔthŭwa na ŭmŭŭsyŭ ʔndŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate ʔŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno ʔŭlŭ wa nthŭ ateo kwa ʔsaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
ʔndŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُرْوَنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَبَلَكَ
لَهُمْ ۚ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ⑥

MUHAMMAD (Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau,
Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetĩkĩlaa na kũmasĩĩla andũ
nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ①

3. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na metĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ وَأَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②

4. Kĩtumi nũndũ ala matetĩkĩlaa maatiĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metĩkĩlaa maatiĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهِمْ ③

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvinda asu ala matetĩkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَلْوَانَ الْوُثَاقِ ۖ فَأَقَامُوا مَتَاعًا بَعْدَ وَرَافِئًا
فَدَاؤًا حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَانفَعَرْتُمْ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَيَبْلُوَنَّكُمْ بِبَعْضِ مَا كَفَرْتُمْ بِهِمْ ۖ
وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالُهُمْ ④

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑤

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlni wa MOUNda Ola We wawanakavisye na aUvathOkany'a kwoondO woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'I ala mwitfklflaa! Ethwa nfmUUtetheesya nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamUtethya inyw'I na akalOlUmfllya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنَصَّرُوا لِلَّهِ يُثَبِّرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ②

9. IndI ta kwa asu ala matetfklflaa, kIanda kyoo nI kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklthya mawla moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَسْأَلُهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ③

10. KItumi nOndO mo mamenaa maOndO ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanfitye; kwa Ou, We nUmatUngfthfitye mawla moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ④

11. Mo nomaanganga fUlu wa nthI makona UndO wailyI mUminOkfIlyo wa ala maI mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamanangie mo vyU, na kUkeethIwa na UsilfIo OilyI ta Oo kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ⑤

12. KItumi nOndO Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUsOvfi wa ala metfklflaa, IndI kwa alei vai mUsOvfi.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑥

LUKU 2

13. Nfwo, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwika mawla maseo malika nthlni wa Mfunda Ila Ivfifflaa mbusi uungu wayo; oyfla ala matetfklflaa metanfthasya mo ene na kUya UndO nyamU iIsaa, na wfkalo woo Ukeethwa nI MwakinI.

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ⑦

14. Na nI mIsyI yIana ata, Ila yaI na vinya mbee wa mUsyI Oo waku Ila fkuUngfitye

وَكَايُنَ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yila ithyi twamyanangie, na mayai na mUtetheesya!

15. We Indī, ūla ūŋgeme ūlū wa ūkūsī mūseo na mūtheu kuma kwa Mwīai wake nī ūndū ūmwe na ūla ūthūku wa meko moo matw'itwe kwoneka me manake na ala maatīāa mawendi moo mathūku?

16. Ino nī ngelekany'o ya Mūunda ūla ala alūngalu mathiwe: vo ve mbūsī sya kīw'ū kīla kītanangīkaa, na mbūsī sya īia yīla yītaalyūāa mūsamo wayo, na mbūsī sya mbinyu yīna mūsamo mūseo kwa ala mamīnyusaa na mbūsī sya ūkī wa nzūkī mūkeeke' na nthīnī waw'o makeethwa na mīthemba yonthe ya matunda na ūkeko kuma kwa Mwīai woo. Ala Indī mekwītanīthya na ūtanu wīana ūū nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe na ala mekalaa nthīnī wa Mwaki na ala manengawe kīw'ū kītheūkīte manyw'e nīkana kīmatembūange mavu moo?

17. Na katī woo ve amwe ala makwīthukīāasya we kūvika, yīla meuma mbee waku, maimakūlya ala manengetwe ūmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nīmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe wisīlīte, na ala maatīāa mawendi moo mathūku.

18. Indī ūlū wa asu ala maatīāa ūtongoi, We nīwongeelaa ūtongoi woo na nūnenganae ūlūngalu ūlū woo.

19. Mo mayetelee ateo ūla Saa ūmavikīe na kīthūlūmūkīlo. Movano maw'o nīmaviku. Indī ūtao woo ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْخُذْ بِهِمْ ۝

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لَسَّ لَهُ سَوْءٌ عَلَيْهِمْ وَأَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمرِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كُنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِذُّ بِكَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَأَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ۝

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlōngo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeeasya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mamamena maūndū ala mamwendeeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīla moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ اللَّهُ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَارَبَّكَاهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyu na omīlīsyā, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyu vyū.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ مِنكُمْ وَ الصَّادِقِينَ وَتَبْلُوَنَا أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfĩlaa na kũmasĩlaa andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na kũmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ũtongoi kũmevuanĩsya ũtheinĩ, kũikamũthũkya Ngai Mwene Vinya W'ontha ona vanini; na We akamatw'ĩkĩthya mawĩa moo kwĩthwa mate na ũsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى
لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٣

34. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mwĩw'ei Mũtũmwa na mũikaeke mawĩa menyu manangĩke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ ٥٤

35. Nĩw'o, asu ala matetfĩkĩlaa na kũsiĩlaa andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na ĩndĩ maikw'a me alei---- kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndakamaekea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثَمَّ
مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ٥٥

36. Mũikaleele mũikese kwĩtya mũuo oyĩla inyw'ĩ no kũvika mwĩthwe mwĩ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha e vamwe nenyu, na We ndakamũvena inyw'ĩ ĩtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ ۖ وَاتَّبِعُوا الْاٰقْلٰوْنَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرِكَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ٥٦

37. Thayũ wa nthĩ ĩno no ĩthaũ na ngũĩ tũ, na inyw'ĩ mweetfĩkĩla na kwĩthwa mwĩ alũngalu, We akamũnenge inyw'ĩ matuvi menyu, na ndakamũkũlya inyw'ĩ mothw'ii menyu.

إِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ ۖ وَإِنْ تُؤْمِنُوْا
وَتَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اٰجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْلَكُمْ اَمۡوَالُكُمْ ٥٧

38. Ethwa We emakũlya mo ũvoo wenyu, na kũmũingĩĩsya inyw'ĩ, inyw'ĩ mũkeethwa mwĩ atoonu, na We akaumĩlya ũseleke wenyu ũtheinĩ.

إِنْ يَسْأَلُكُمْ فِىْ حِفۡظِكُمْ تَبٰخُلُوْا وَيُخْرِجۡ
اَصۡفَاۤءَكُمْ ٥٨

39. Sisyai, inyw'ĩ mwĩfĩtwe mũke kumya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'ontha; ĩndĩ katĩ wenyu ve amwe atoonu. Na ũla ona wĩwa mũtoonu, nĩ

هَآءَ تَمَّ هَٰؤُلَآءِ تَدْعُوْنَ لِشَفِيعِىْ فِىْ سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَّنۡ يَّبۡغِلُ ۖ وَمَنْ يَّبۡغِلْ فَإِنَّمَا يَبۡغِلْ عَنۡ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'ŭ ninyw'ŭ mwŭna vata. Na ethwa
inyw'ŭ nŭmŭŭsyoka ŭtina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'ŭ, na
ŭndŭ mo maikethwa mailyŭ tenyu
inyw'ŭ.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٤٧﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũĩĩĩĩwa, ma ĩvinda ĩvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩĩsya ĩnee Yake ĩũũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ ĩla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩĩĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩĩĩlaa tũũĩũ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasĩĩĩle angangani aũme na angangani aka, na athaithi ma mĩvw'anano aũme na athaithi ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ②

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَلِيُخَيِّرَ بَيْنَهُمَا عَلَيْكَ وَبَيْنَ يَدَيْكَ وَبِمَا كُنْتَ تَشْتَغِي ③

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ④

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ دَأْوًا زِينًا مَعَ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ جُودُ
السُّلُوكِ وَالْأَمْرِضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا ⑤

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَكَفَّرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ⑥

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنُّ الشُّوْكِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةٌ

mas0an1o math0ku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda1a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشُّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَكِيمًا ①

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فُكِّكَ فَإِنَّمَا يَمُكَتُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أُوْلَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِيسُوقُهُ ① أَجْرًا عَظِيمًا ②

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 na mbait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1sy1 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'ī mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ūu nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'ī nīm wathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'ī mwaī andū anangīku.'

14. Na *tōlo* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* ītina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'ī.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'ī mūitūatīla ithyī. ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'ī mwītūwī'la kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'ī mūkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣﴾

بَلْ كُنْتُمْ أَنْ تَنْتَقِلَ الرُّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَ كُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٤﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

سَيَقُولُ الْخَلْفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَارِهِمْ لِيَأْخُذُواهُمْ ذَرُّوا نَبِيَّكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

قُلْ لِلْعَاقِلِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتَدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَبِّحُونَ

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUnenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsilIla na UsilIlo wI woo.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai ūthŭku kwa ilalinda, ona vai ūthŭku kwa klēma, ona vai ūthŭku kwa ūla mŭwau, *kŭlea kŭthi kŭkita kaŭnI*. Na ūla ona wIva ūmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, We akamŪlikya MŭtŭndanI Ila IvtIflaa tŭlŭsI uungu wayo; IndI ūla ūsyokaa na Itina, We akamŪsilIla na ūsilIlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mŭno nI etIkIli yIla mo maIsaa kIthitŭ kya wIwi mbee waku uungu wa KIItI, na We nIweesI maŭndŭ ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye ūuu Iŭlŭ woo, na We nIwamatuvie mo na ūkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mŭtavo mŭnene ūla mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MŭI.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathIte inyw'I mŭtavo mŭnene ūla inyw'I mŭkosa, na We nŭmŭnengete inyw'I w'o o mbee, na We nŭmasiIte moko ma andŭ maikamŭvikIte inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etIkIli, na nIkana We atonye kŭmŭtongoesya inyw'I nzIanI Ila ya w'o.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wĩ woo mũno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maie
nthĩnĩ wa ngoo syoo ūthatu wa ngũlũ,
ūthatu ūla wa *Mũhenya ya ūtumanu*,
Ngai Mwene Vinya W'onth
nĩwatheesye ūuu Wake kwa Mũtũmwa
Wake na ūlũlũ wa etĩkĩli, na
amathing'ĩsya mo kũkwata kĩtina kya
ũlũngalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'onth
nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onth kwa ūla w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mũtũmwa Wake. Inyw'ĩ vate
nzika, mũkalika Mũsikitinĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe *yoo*, na *angĩ* nzwĩ *syoo*
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ūndũ inyw'ĩ mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkĩlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ūmũtũmĩte Mũtũmwa
Wake, ena ūtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ūlũlũ wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onth nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onth. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onth na
ũtanu Wake. Uvano woo wĩ ūlũlũ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَزَمَّهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٥

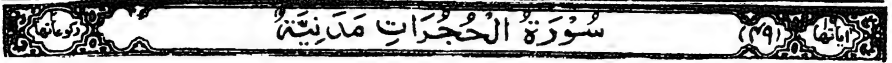
لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ مُحَمَّدٌ
رَسُولُكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ٥

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٥

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا يَقْتَضُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سَيَّاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ فَمِنْ
أَشَرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ نَحْمَدُكُمْ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwōo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeo na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيلُ كَرْعِ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَكَزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

AL - HUJURAT
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ũlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

2. Inyw'ŵi, ala mwĩŵĩkĩlaa! Mũikethwe
mwĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũtũmwa Wake, Indĩ
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nŵi-w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Wĩwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3. Inyw'ŵi ala mwĩŵĩkĩlaa! Mũikokĩlye
mawasya menyu ũlũ mbee wa wasya
wa Mũtũmwa, na mũikamũneeny'e na
wasya mũtũũlu, tondũ mũneenanasya
mũndũ na ũla ũngĩ, mawĩla menyu
maikese kũtw'ĩka ma mana mũte
ũmanya.

4. Nŵi-w'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩmo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe
witw'ĩkĩthĩtye ndũngalu kwĩsĩla
matatwanĩ. Kwoondũ woo ve ũkeo na
ĩtuvi ĩnene.

5. Vate nzika asu ala mambĩĩĩĩlasya
kũkwanĩĩsywa we wĩlo vaasa ũte nyũmbanĩ
syaku-----aingĩ mũno moo nĩmaĩte
ũmanyi.

6. Na takethwa mo nĩmakweteelile we na
ũmĩĩsyoo kũvika yĩla waumaalile nza vala
maĩ, kwĩthĩwa kwaĩ kũseo kwoo. Indĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْعُدُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَبِيرٌ عَلَيْكُمْ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ③ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ④

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ⑤

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑥

7. Inyw'ŋ mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũlũngalu nĩwamũetee inyw'ŋ ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'ŋ mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ŋa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'ŋ nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'ŋ mũtkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nũmũmenethetye inyw'ŋ ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩĩna wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūlũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَتَّبِعْتُمْ أَن تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِي فَتَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ٥

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَزَّاهُ إِلَيْكُمْ لَنَفَرٍ
وَالْفُسُوقَ وَالْإِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ ٥

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaI Imwe Imavũthe andũ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseokũvIta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na mũikamasuke andũ menyu, kana kwItana masyItwa ma nzeke mUndũ na ũla OngI. Nĩ Őthũku mũno kwIthwa na nguma nthũku Itina wa kwIthwa na mũkĩŵo; na asu ala matelilaa nĩ eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kũlea kũkĩanĩa kwingI; nũndũ kũlea kũkĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naI. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mUndũ kwa ũla OngI. Ve ũmwe wenyu wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũmĩmene yo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-KaingI *ena ũuu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, IthyI nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kIũme na kIka; na IthyI nĩtũmũtw'IkIthĩtye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI nĩkana mũtonye kũmanyana mUndũ na ũla OngI. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩtũku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyu nĩ we ũla mũlũngalu vyũ katĩ wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weOnĩ maasya, 'IthyI nĩtwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I mũinamba kwItIkIla; Indĩ asyai, 'IthyI nĩtwItIkIĩte Isilamu,' nũndũ wItIkIĩlo wa w'ũ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْنَاهُ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanfī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīlī nī ala tū, mamwītīkīlīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mūkāmūmanyīfthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlī wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ يَدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīlaa kana kwītīkīlī Isilamu nīmakwīw'īe we īnee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīlī kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyō kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete īnee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa mūtīkīlī wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīlī.'

يَسْتَوُونَ عَلَيْكَ أَن أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْأَلُنِي عَنْكُمْ
بَلِ اللَّهُ يَسُنُّ عَلَيْكُمْ أَن هَدَكُم لِلْإِيمَانِ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ ق مَكِّيَّةٌ

(٥٠)

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyŵ
twŵmŵnengane Kulani ya ūtheu ta ngŴsŵ
kwa ū-w'o waku.

قُلْ هُوَ الْقَرِآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŴseng'a nŵndŵ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma kaŵi
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵi nŵ kŵndŵ
kŵeni!

بَلْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُنْذِرٌ لَّهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4. Ata! Yŵla ithyŵ tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵw'a twŵŵhwe na thayŵ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5. Ithyŵ nŵtwŵsŵ maŴndŵ ala nthŵ
ŵmanyivŵasya andŵ na Ithyŵ twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŵ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ū-w'o yŵla
wamavikŵe, kwa ūu, mo me nthŵnŵ wa
mwŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَرِيجٍ ⑥

7. Mo nomasyaŵte ŵtu yŵla yŵ ŵŵlŵ woo
Ŵndŵ Ithyŵ tŵyŵseŵvŵte na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵnŵ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8. Na yo nthŵ, Ithyŵ nŵtŵmŵnyaŵkŵte, na
nthŵnŵ wayo, Ithyŵ nŵtwŵkŵŵte ŵma nŵmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŵthemba nthŵnŵ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَقْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑧

¹ *Ula wŵna ūtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa
kīla mŭthŭkŭmī ūmwelekela *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ كُلُّ عَبْدٍ مُنِيبٌ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma
ītunī yusŭŭte maŭathimo, na
nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya
maŭu nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتًا
وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde
manake meyiŭanīye, yīmwe ūlŭ wa
yīla yīngī,

وَالْتَحَلَّ بِسَقَتِهَا كُلُّ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī *Maitŭ*; na
nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ.
Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادِنَا مِنْهُ أَمْثِلًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭeile w'o mbee
woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na
Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma
Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-
Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na
mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilŭlo Wakwa ūla
wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلُّ كَذَّابٍ الرَّسُلُ
فَقَى وَعَيْدٌ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla
wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika
ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيْنَانَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte
mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake
ŭmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na
Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa
mŭkīwa wake wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ
نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŋla ala *alaŋka* eŋ atali mekũandŋka
meko ma andũ ōmwe ailyŋ ngall ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŋ ngall ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŋmwe ŋndŋ ve
mũsũvŋi *mũlaŋka* ōilyŋ vakuvŋ Nake
eyũmbanŋtye *kũm ŋandŋka*.

20. Na malita ma kŋkw'ũ vate nzika
nŋmoka. Kŋ nŋkyo kŋla we watataa
kũsemba ōkŋkŋŋte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŋw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŋla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŋka* wa kũũete na
mũlaŋka wa kumya ōkũsŋ.

23. 'We ndwaasũvŋa ōndũ ōũ, yu
nŋtũvetangŋte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŋ nŋ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŋw'o nyie nŋna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŋnŋ wa Ngiena eŋ-eŋ kŋla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŋŋi wa ōseo, mwŋki-wa-naŋ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŋ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŋ mwŋkyei nthŋnŋ wa ōsiŋŋo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŋai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ۝۱۸

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝۱۹

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ۝۲۰

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۝۲۱

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝۲۲

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝۲۳

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ۝۲۴

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝۲۵

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝۲۶

إِلَّا نِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ۝۲۷

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِي بَعِيدٌ ۝۲۸

kwiw'a; Indī we mwene aī Iviṭyonī
kūasa vyū.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'Mūikatetanīsyē mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nīnamŌnengie inyw'I ūkaany'o
mbeenī.

30. 'Utwio omīw'e Ninyie ndūtonya
kūalyūlwa, na Nyie ndimwonei wa
athūkūmi Makwa.

LUKU 3

31. Mūthenya Ōsu, Ithī tūkayīkūlya lia-
ya-Mwaki, 'We wī musūu?' nayo
yīkasūngīa, 'Ve angī'

32. Na Itu yīkathengeew'a kwa ene
Ōlūngalu, yo yīkethwa yī vaasa, Ingī.

33. Yī nīyo inyw'I mwathiwe, kwa kīla
Ōmwe ūla wamwīthiŌfe Ngai kīla Iṭinda
na mūsūvī wa meko make,

34. 'Ula wamūkīe Ngai-Wa-Ulau
kīmbithīnī na wookie Kwake We na
ngoo ya wīlilo.

35. 'Inyw'I likai nthīnī mwīna mūuo. UŌ
nī Mūthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kīla
mo makenda, na ve mwīkalo wa nesa
mbee Kwitū.

37. Na nī nzyawa syāna ata ila syāī mbee
woo ila syī vinya mbee woo ila Ithī
twasyanangie! Indī yīla ūsilīlo wookie,
mo nīmangangie IŌlū wa nthī. Nī vaī,

قَالَ لَا تَخْتَمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْعَيْنِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَيْنِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلِ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ يُبْدِلُ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَذَىٰ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۝

ادْخُلُواهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّخِيسٍ ۝

vandú va kwíivitha *kwoondú woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthíni wa úu ve Kílilikany'a kwa we Óla wína ngoo, kana Óla Ónenganae kÓtú na kwíthukílísyá.

39.Na níw'ó, Ithýí nítwoombie matu na nthí na syonthe íla syí katí wasyo nthíni wa mavinda thanthatú, na vai mínoo yaatúkwata Ithýí.

40.Kwa úu, we íthíwa na Omílísyó íóíó wa maÓndú ala mo meÓneena, na mÓtafe Mwíai waku na ndáfa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yítanathúá;

41.Na nthíni wa *kílúngu kya* Ótuku *ota úu* mÓtafe We, na ítina wa kÓvalÓka nthí na kútulya-ndu kÓla *kwathííwe*.

42.Na íthukílísyeyi! MÓthenya Óla Mwítani Óketana kuma vandú vakuví,

43.MÓthenya Óla yíla mo vate nzika makew'a kílúumo. Usu Ókeethwa mÓthenya wa kÓka *kuma mbúaní*.

44.Níw'ó, Ithýí Nithýí ala tÓnenganae thayú na kÓete kílkw'ó, na Kwítú níkw'ó ÓalÓko wa *mÓminÓkíllyo*.

45.MÓthenya Óla nthí íkatÓkaníla katí kum íóíó woo *namo makooka* mekalaafíte---kÓu kÓkeethwa kÓmbany'a vamwe, na ní Óvúthú Kwítú Ithýí.

46.Ithýí nítwíísi nesa vyú Óndú mo maasya; na we *ndÓnyuvííwe* kÓmaingílísyá Óndú kwa nzíla *ona yííva*.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ وَمَا مَتَنَّا مِنْ غُروبٍ ﴿٣٩﴾

فَأُصِرُّ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُبَيِّنُ وَاللَّيْنَةُ لِلْمُصِيرِ ﴿٤٤﴾

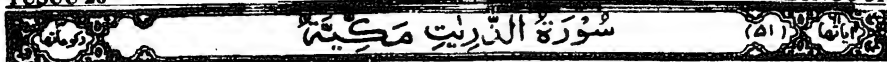
يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرُ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we ūla
Ūkīaa ūkaany'o Wakwa.

قَدْ كَرَّ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũĩwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدْرُو ②

فَالْحَبْلِ وَقَرَأَ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرًا ④

فَالْمَقْشِيتِ أَمْرًا ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبكِ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ⑩

قَبِيلَ الْخَزْصُونِ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍاهُمْ سَاهُونَ ⑫

يَسْتَوُونَ إِنْ كَانَ يَوْمُ الدِّينِ ⑬

يَوْمَهُمْ عَلَى النَّارِ يَفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nŵ'o inyw'I mweelekele.

ذُقُواْ ذُنُوبَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٥﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّافِكِينَ فِي جَهَنَّمَ وَهَبُونَ ﴿٥٦﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْتَجُونَ ﴿٥٨﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٩﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٦٠﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkŵo,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٦١﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I ūndī nomwonaa?

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٢﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nŵ'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمٌ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٥﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦٦﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŵmba kwake, na aete kasaŵ kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ١٤

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١٥

29. Nake nŵweew'ie wia nŵndŵ woo. Mo maisye, 'Ndŵkakŵe.' Na mo nŵmamŵnengie we ŵvoo mŵseo wa kŵsyawa kwa mwana wŵna ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَعْظَمْ وَبَشِّرُوهُ بِعِلَامٍ عَلَيْهِمْ ١٦

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵŵte na kyakŵna ŵthyŵ wakyo kyasya, 'Kŵveti kŵkŵŵ ngŵngŵ!'

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ١٧

31. Namo masya, 'Ona kŵilyŵ ŵu, Mwŵlai waku nŵneenete. Vate nzika, We nŵ Mŵŵ, ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ١٨

32. Avalamu amakŵlya, 'Yu ŵtŵmane wenyu nŵ mwaŵ, Inyw'I atŵmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ١٩

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŵtŵmŵtwe kwa andŵ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٢٠

34. 'Nŵkana tŵtonye kŵtheesya tŵlŵ woo mavia ma yŵmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٢١

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku, kwoondŵ wa asu ala mena mothŵku mavŵtŵku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٢٢

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala maŵ vo vau ŵndŵ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٣

37. Na Ithyŵ tŵyaaŵthŵa ateo nyŵmba ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٢٤

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama kwoondŵ wa asu ala makŵaa ŵsifŵlo wŵ woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٢٥

39. Na Ithyl n̄hwatiie Kyama k̄ngī na Mose, ylla Ithyl twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ إِنَّهُ قَالَ قُلْهُنَّ أَوْ يَحْنُونَّ ۝

41. Kwa 0u Ithyl n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganī; na we-mwene n̄we wal wa k0t0lwa m0tī.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُبَصِّرٌ ۝

42. Na vaī Kyama nth̄nī wa mbaī ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄mwe k̄lla kyo kyeeth̄ie, Indī kyavekalilye ta īvīndī you.

مَا تَدْرُسْنَ شَيْءًا أَتَتْ عَلَيْهِمُ الْآجِلَاتُ كَالرَّيْمِ ۝

44. Na vaī Kyama nth̄nī wa Mbaī-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄thyei inyw'ī ene kwa īvinda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْعُوا خَمًّا حِينًا ۝

45. Indī mo n̄maleile k0wīw'a mwīao wa Mwīai woo. Kwa 0u, mo n̄makwatiwe n̄ k̄ītalal̄ki o masyal̄sye;

فَعَتَا عَنِ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

46. Namo mayaī matonya k0k̄lla īngī, ona mayaī matonya kwīsil̄la mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ۝

47. Na Ithyl n̄hwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal̄ and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ فَسِيقِينَ ۝

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄t0yak̄ite Itu na 0tonyi na Ithyl t0endee na k0yīthan̄thasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبَايِدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ۝

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaĩĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya *syĩndũ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضُ قَرَشُهُمَا قِنَعَمَ الْبَهْدُونَ ۝

50.Na katĩ wa kĩla kĩndũ Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ رَأَىٰ إِلَى اللَّهِ إِيَّانِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

52.Na mũikaseũvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaũka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũũka!'

كَذَلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ۝

54.Mo maũtw'ĩkĩthĩtye ũtĩlwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ *ontho*.

أَتَوَصَّوهُمْ بِبَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ۝

55.Kwa ũu, alyũka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

قَتُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِكُونٍ ۝

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ũtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaita Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ زَكَاةٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ۝

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *We-Mwene* ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ۝

60. Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yīlyī ta ya andŭ ala maī mbee woo; kwa ūu mo nīmaeke kūngŭlya Nyie ngalaate *ŭsilīlo*.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ٥٠

61. Woo, īndī, kwa asu ala maleaa kwītīkīla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathītwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ٥١

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũkye;

5. Na Nyũmba ƭla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩlu;

7. Na ũkanga mwimbu;

8. Usĩĩĩlo wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩla.

10. Mũthenya ũla ƭtu yĩkeluuta vamwe na
kĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Woo ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wo
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mo ala mathaũkaa na kũvũa ngũĩ na
kũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngiena na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'ŵ ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُنُيْطٍ مُّسْطَوِيٍّ ٣

فِي سَرَاتِي مُنْشَوِيٍّ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَقْمُورِ ٥

وَالشَّقَقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

قَالَهُ مِنْ دَالِجٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ١١

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى تَارِجِهِمْ دَعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na inyw'ī mwoonany'a ōmīlīsyō kana mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū ōmwe kwenyu. Inyw'ī nīmōkūfwa tō kwoondū wa maōndū ala inyw'ī mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alōngalu me nthīnī wa MīŌnda na nthīnī wa ōtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٌ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maōndū ala Mwīai woo ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai woo nūmatangīte mo kuma ōsīllōnī wa Mwaki.

فَلِكُلٍّ يَنْبَأُ أَتُهُمْ سَبَّحَهُمْ وَوَقَّعَهُمْ سَرَّحَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ōtanu, ta ītuvi ya ōndū inyw'ī mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīlīte mīsonzo, na īthyī tōkamakwatany'a na ēlīu atheu mena metho mathanthau na manake.

مُعْجِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ مَزْجُونَ عَيْنِ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---īthyī tōkamakwatany'a na syana syoo. Na īthyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma īuvīnī ya mawīa moo. Kīla mōndū ovanītw'e na maōndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na īthyī tōkamanenge matunda kwa wīngī na nyama ila mo makethwa maisyenda.

وَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ إِنَّمَا كَانَتْ أَغْوِيْنَةً وَمَا يُشْتَهَوْنَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyo vate ngūī kana naī.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيَةٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lulu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ عَلَيْهِمْ كَأَنَّهُمْ لَوُؤُ
مَكْنُونٌ ۝٢٥

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwfw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٢٦

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai kati wa andu maitu ma
mushi, ithyi ntwakila muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝٢٧

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nithitwe ausitwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa umu
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّنَا عَذَابَ السُّورِ ۝٢٨

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Museo, Usutwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝٢٩

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu mue ona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ كَاهِنٌ وَلَا يَهْتَدُونَ ۝٣٠

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myai;
ithyi ntwetele kyeve kila tvinda yikaete
lulu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝٣١

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kati wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝٣٢

33. Umanyi woo na ilko syoo nisyoo
imeyala kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ۝٣٣

34. Mo maasya, 'We nuyisevitye yo?
Aiee, Indl mo mayitkila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo oili ta uu,
ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝٣٥

36. Mo mombi'twe kuma vathei, kana mo ene nĩmo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nĩmo moombie matu na nthĩ? Aiee, Indĩ mo mai na mũĩkĩĩo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ②

38. Mo mena inandũ sya Mwĩai waku, kana mo nĩmo asũvĩi *masyo*?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya ñunĩ makethukĩĩsya ndeto? Indĩ mwĩthukĩĩsya woo nĩlaete mwĩao wĩyonanĩtye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطٰنٍ مُبِينٍ ④

40. We ena eſtu nenyu mwĩna ivĩsĩ?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nĩwĩtasya ĩtvi kuma kwoo, makaemwa nĩ kũkua mũio wa thĩĩ?

أَمْ سَأَلْتَهُمُ أَجْرًا فَمِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena *Umanyi* wa maũndũ ala matonekaa, nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthũku? Indĩ no asu ala makakwatwa nzamanĩ ĩsu nthũku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'onthē? Ngai Mwene Vinya W'onthē E-Īlũ Mũno mbee wa *syonthe* ĩla mo mamwĩlananasya *We nasyo*.

أَمْ لَهُمُ اللَّهُ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nĩmoona kĩlungu kya ĩthweo kĩtheete, mo maasya; 'Omĩtũkĩ mathweo nĩmekũatĩanĩ ngoi ĩlũ wa ngoi.'

وَأَن يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ũu maeke mo me oka kũvika makomane na mũthenya ũla woo wathanĩtwe, ũla mo makakũnwa nĩ kĩtalalĩki.

فَلَهُمْ حَتْفِي يُلْقَوْنَ أَيْدِيَهُمْ فِيهِ يَنْصَبُونَ ⑪

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kĩndũ ona kĩva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nĩw'o, kwa asu ala mekaa ūthōku,
ve ūsilĩlo ūtee wa ūu. Indĩ aingĩ mũno
moo mayĩsĩ.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا بَدُونِ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmĩĩsyoo ūtwio wa
Mwĩai waku; nũndũ vate nzika, we wĩ
mbee wa metho Maitũ; na mũtafe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake yĩla we waamũka
kuma toonĩ.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kĩlungu kya ūtuku ota ūu, we
mũtafe We ona ndata iithōa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَارْزُقُوا الصَّالِحِينَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtĩye, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ūvuanlw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtĩye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩnkĩe
Kĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ atheeaa nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Īndĩ We nĩwamũvuanĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩla We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩolũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝١

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝٢

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝٣

إِنْ هُوَ إِلَّا وَعْيٌ يُؤْتَىٰ ۝٤

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝٥

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۝٦

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۝٧

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۝٨

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝٩

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝١٠

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۝١١

13. Inyw'I Indī mōkakaanāfa nake ūlō
wa maŭndū ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nīwamwonie We
ŭvinda ya kēlī ōta ūu,

وَلَقَدْ رَأَى نَزْلَةَ أُخْرَى ⑭

15. Vakuvī na mūtī wa Mōkōnasi ūla wāf
vaasa mūno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuvī na w'o nī Mōŭnda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑯

17. ūu wāf yīla kīla kīvw'īkaa
kyavw'īkie ūla mūtī-wa-Mōkōnasi.

إِذْ يَفِخُ السِّدْرَةَ مَا يَفِخُ ⑰

18. Itho yīyaathōka ūtee, ōna
yīyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nīwoonie Syama ila nene
vyū sya Mwīai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie ūvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعَزَّزَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatū, ngai ūngī wa
mōndū mōka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخِرَى ㉑

22. 'Ata! Aŭme kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. ūsu nī ūaanīku ūte mōseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فِينَا ㉓

24. 'Aa nī masyītwa ala inyw'I
mōsyīfīte—inyw'I na maaīthe menyū---
yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŭtakyumīsyē mwīao.' Mo maatiīaa
vathei na kŭtaliīthya na maŭndū ala
mathayū moo mendaa, oyīla ŭtongoi
nīwaminīte kŭmavikīa mo kuma kwa
Mwīai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمَرَ لِلإِنْسَانِ مَا تَكُنُ ۝٢٥

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kflyo wa kila k'ind0 na syonthe ila itongoasya.

يَعْلَمُ قَوْلُهُ الْإِنجِرَ وَالْأُولَى ۝٢٦

LUKU 2

27.Na ve alafka meana ata matunf, indf wfw'anfthya woo nd0kauna k'ind0 ona k'iva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganfite 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nf we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرْضَى ۝٢٧

28.Asu ala matayf'fk'laa Itu mametaa alafka na masyf'twa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْئُرُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَى ۝٢٨

29.Indf mo mai na 0manyi Ond0nf 00. Mo maatf'laa vathei ateo nzika, na nzika iitonya Ond0 f0l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝٢٩

30.Kwa 0u, Mwath0k'fei 0la 0aly0kaa na k0tia k'ililikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthf fno.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى هَذَا دُونًا وَلَمْ يَحْذَرِ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝٣٠

31.Usu nf'w'o 0manyi wa f0l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ۝٣١

32.Na syonthe ona syfva ila syf matunf na syonthe ona syfva f0l0 wa nthf nf sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nfkana We atonye k0fvanf'sya asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mekf'te, na kana We atonye k0matuva syfnd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۝٣٢

33.Asu ala mekaa naf nene na mawathavu ateo kwa matf00ka manini--nf'w'o, Mw'fai waku nf m0thanthau nthf'nf wa 0keo. We n0mw'f'f inywf

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'i kuma nthl, na ylla
inyw'i mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa ōu
mōiketw'ḥkḥthe ene ōlōngalu inyw'i
ene. We nōmwḥsf we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةُ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تَزُولُ الْأَنْفُسُ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ أَتَى ۝

LUKU 3

34. We noūmwonaa ōla ōalyōkaa kuma
ōtongoinl.

أَقْرَبَتْ إِلَىٰ ذِي تُولَىٰ ۝

35. Na umasya kḥnini, na kōkḥw'ḥa
kḥw'ḥu?

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ۝

36. We ena ōmanyi wa maōndū ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَرَبَ ۝

37. We noūmanyḥḥw'e maōndū ala me
nthlnl wa Maandḥko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ۝

38. Na ma Avalamu ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَلِأَرْهِيْمَ الَّذِي وَفَىٰ ۝

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa ōngl;

أَلَا تَذَرُ وَارِدَةً ذَّرَّ أُخْرَىٰ ۝

40. Na vai kḥndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۝

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtōkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۝

42. Na ḥndḥ we akanengwe ḥtuvi yḥanḥu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَىٰ ۝

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kōendaa syḥndū syonthe
mōminōkḥlyonl;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ۝

44. Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٣٧

45. Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝٣٨

46. Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝٣٩

47. Kuma Ilovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝٤٠

48. Na kana nĩ Iŭlŭ Wake We kũete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّهُ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْآخِرَى ۝٤١

49. Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kũmwĩanĩsya
mũndũ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝٤٢

50. Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ñunĩ;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝٤٣

51. Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ ñla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝٤٤

52. Na *mbaĩya* Athamuti, na We
ndaatĩalya *ŭmwe woo ona ŭmwe*,

وَنُودَا مِمَّا آتَتْهُ ۝٤٥

53. Na *We nĩwamanangie* Andũ-ma-Noa
mbee woo----- nĩw'o, mo maĩ mate
alũngalu mũno na mbaa matũ mũno
vyũ----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٤٦

54. Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthũlange ya andũ ma Loto.

وَالْمُتَفِكَّةَ أَهْوَى ۝٤٧

55. Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَّهَا مَا عَشَّ ۝٤٨

56. Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mũndũ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaanĩa?

فَيَا بَنِي آدَمَ رَبِّكَ تَسْمَايَ ۝٤٩

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthē.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũi
kũĩa?

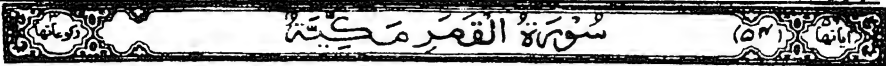
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ⑩

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
na mũthaiĩthei We.

يَا قَانِبُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبَيْتِ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2. Ula Saa nŵthengeee, na mwei
nŵmwatŵanŵlye katŵ.

3. Na ethwa mo nŵmoona Kyama,
masyokaa na ŵtina na kwasya, 'Nŵ ūndŵ
wa ūsengy'o wa ūoi.'

4. Mo nŵmaleaa ūla w'o na kŵatŵla
mawendi moo. Indŵ kŵla ūtwio wa Ngai
vate nzika, ūkavika.

5. Na mo nŵmaminŵte kŵvikŵwa nŵ ūvoo
mŵnene ūla nthŵnŵ waw'o ve ūkaany'o—

6. Uŵ mwŵanŵ; Indŵ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ūu, we ŵvathane namo. Mŵthenya
ūla Mwŵtani ūkameta mo ūndŵnŵ
ūtew'anŵka,

8. Oyŵla metho moo makakumanŵla nthŵ
namo makauma mbŵanŵ syoo mailyŵ ta
ngie inyaŵkŵtw'e,

9. Mekalaatŵte mamwelekele Mwŵtani.
Aleŵ makaasya, 'Uŵ nŵ mŵthenya
mŵmŵ.'

10. Andŵ-ma-Noa nŵmaŵleile ūla w'o
mbee woo; ŵ, mo nŵmamŵleile
mŵthŵkŵmi Waitŵ na maasya, 'Mŵndŵ
wa ndŵŵka na ūmwe wa ala maminŵte
kŵlewa na kŵvŵthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَشَقُّ الْقَمَرِ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْلٌ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ

خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ōu, we n̄wavyoyie Mw̄lai wake
akyasya, 'Nyie n̄m̄ōk̄l̄ye vinya, kwa
 ōu, ōka We ōtethyon̄i wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ①

12. Na īvindaŋi yu Ithyī n̄twavingōangie
 mbūthi sya ītunī, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَبٍ ②

13. Na Ithyī n̄twatumie nthī ivingōanga
 mbuluti, kwa ōu, syīw'ō ill̄
 n̄syakomanie kwoondō wa k̄leleelo k̄l̄la
 kyatw'ītwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyī n̄twamōkuie we na K̄l̄a
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ④

15. Yo n̄yathambalile īūlū uungu wa
 metho Maitū; ītuvi yake we ōla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyī n̄twamōkuie we na k̄l̄a
kyaseōv̄l̄we na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑥

17. Usil̄l̄lo Wakwa wāl̄ m̄ōthōku ata īndī
 na ōkaany'ō Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na m̄ūno Ithyī n̄tōm̄l̄tw̄k̄l̄th̄t̄ye
 Kulani kw̄l̄thwa yī mbūthū k̄ōm̄l̄manya
 na k̄ūm̄l̄likana. īndī ve ōmwe ona w̄l̄va
 ōla w̄l̄t̄k̄l̄laa kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑧

19. Mbāl̄ya-Aati n̄lyaleile ōla w'ō.
 Usil̄l̄lo Wakwa īndī wathōk̄l̄e ata na
 ōkaany'ō Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyī n̄twamatōm̄ie k̄l̄seve kyai
 nthīnī wa ōla m̄ūthenya wa mbaanga īte
 m̄ōminōk̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. K̄l̄itembōanga andō ta iting'ī sya
 m̄l̄tende ik̄ūan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَانَهُمْ عِجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ③

23. Na mŭno ithyī tŭmītwīkīthītye Kulani
kwīthwa yī mbŭthŭ *kwa kŭmīmanya* na
kŭmīlilikana. Indī ve ŭmwe ona wīva
ŭtonya kwosa ŭtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ④

LUKU 2

24. *Mbaŷya* Athamuti ota ņu,
nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ⑤

25. Na mo maisye, 'Kyaŭ! mŭndŭ, kuma
katī waitŭ ene, mŭndŭ ŭmwe! Ithyī
tŭkamŭatīla we? Ow'o Indī ithyī
tŭkeethwa twī īvītyonī īthŭku mŭno na
tŭkwatītwe nī ndŭŭka.

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنْ كُنَّا إِذَا لَفِي
ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ⑥

26. 'Kīlilikany'a kīvuanītw'e kwake
eweka katī waitŭ ithyonthe? Aiee, we nī
mŭkengani wīna ngathīlo.'

ءَالْفَى الذِّكْرِ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَيْسَرُ ⑦

27. Unī mo makamanya nŭŭ ŭla
mwīkathīfi-mŭkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَّابِ الْآسِرُ ⑧

28. 'Ithyī tŭkamītwēma ngamīle-nga ta
ŭtato kwoo. Kwa ņu, masyaīsyeyi mo,
We Salee, na īthwa na ŭmīlīso.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْزِقْهُمْ
وَاضْطَرِّ ⑨

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ŭ
nīkīlaanītw'e katī woo, kīla īvinda ya
kŭny'wa, īkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌ ⑩

30. Indī mo nīmeetie mŭnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŭkŭna na
kŭmītilanga maaŭ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ⑪

31. Usililo Wakwa Indī waī *mŭthŭku* ata
na ŭkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ⑫

32. Ithyĩ twamatwale mo kũũmo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّغَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمٍ مُّخْتَلَرٍ ۝٣٢

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝٣٣

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany' a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنَّذْرِ ۝٣٤

35. Ithyĩ twamatwale kũũtani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ
بِسَحَرٍ ۝٣٥

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw' o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝٣٦

37. Na we ow' o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw' o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنَّذْرِ ۝٣٧

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany' o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَقَسَّصْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝٣٨

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِيرٌ ۝٣٩

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany' o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝٤٠

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

۞ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝٤١

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
 ūu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ۝٤٢

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie na ūkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝٤٣

44.Alei menyu nīmo aseō kūmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاذَكُمُ خَيْرٌ مِّنْ أَوْ لَيْكُمُ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ ۝٤٤

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 ūla ūsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرُونَ ۝٤٥

46.Ita sya kaū o mītūkī ikasindwa na
 ikaalyūka syonany'e mīlōgo yoo *ikīlīe*.

سَيَهْرَمُ الْجَنُّعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ۝٤٦

47.Ī, ūla Saa nī īvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na ūla Saa ūkeethwa wī wa
 mbaanga nene mūno na wī ūū mūno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ ۝٤٧

48.Vate nzika, avītany'a me īvītyonī
 yīyūmīlīye ūtheinī na nī aūūku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا النُّجُومِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۝٤٨

49.Mūthenya ūla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kūkīitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبَوْنَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَى سَقَرٌ ۝٤٩

50.Nīw'o Ithyī nītūkyūmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝٥٠

51.Na mwīlao Witū wīanīaw'a na ndeto
 īmwe tū, ta kūveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝٥١

52.Na ow'o, Ithyī nītūmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُّذَكِّيرٍ ۝٥٢

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الرَّبِّ ۝٥٣

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

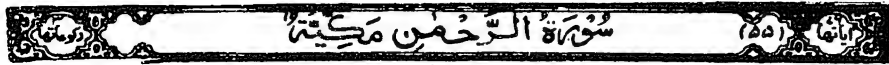
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝٥٤

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النَّاقَتَيْنِ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ۝٥٥

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝٥٦

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩtwe Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩsye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo kwa kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtwe ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtwe nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe ya*
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ⑫ وَالْقُلُوبُ ذَاتُ الْاِكْتِمَارِ ⑬

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑭

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mūkūlea, *inyw'it ando na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamūmbie mūdū kuma nthĩnĩ
wa yūmba yūmū *yīla yīlīyī* ta nyūngū
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmūĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothūĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu ve tūtū*; iilikanaa
ūkanga na ūla ūngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lōlō na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndūūlu nĩ Syake ila
syūkĩlĩle ūkanganĩ ta ĩlma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mūkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَاتٍ ۝٢٧

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ũũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٨

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٢٩

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝٣٠

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣١

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, Inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝٣٢

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٣

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا ۝٣٤

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝٣٥

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝٣٦

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٧

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kġtunġva ta ua mġtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ٢٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٩

40.Mġthenyanġ Ųsu, mġndŲ kana ġyini
ndakakŲlwa Ųvoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذَنْبَهُ إِنْشَاءً وَلَا جُنُودًا ٣٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣١

42.Ala avġtany'a makamanyġka nġndŲ
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyŲ moo
na maŲŲ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ٣٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ٣٤

45.Mo makathyŲlŲlŲka katġ wayo na
kġw'Ų kyai kġtheŲkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ٣٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Ųla we wġw'aa wia nġ Ųnene
mġtŲŲlu wa Mwġai wake, ve mġŲnda ġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ٣٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٨

49.Yelġ yġna mbonge mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ٣٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٤٠

51.NthInI wayo yeli ve ithima ili ivititye
kIw'U mana.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِيَانِ ٥١

52.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٢

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eli eli.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ٥٣

54.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٤

55.Mo makaaIla IULU wa mIlo mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yeli makeethwa maniiniIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ وَ
جَنَّاتٍ الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ٥٥

56.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٦

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْكَرْفِ لَمْ يُطَيَّبْنَهُنَّ أَسْ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ٥٧

58.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٨

59.MailyI ta IULU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَانُّ ٥٩

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٠

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ٦١

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva InDI,
wa MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٢

63.Na Utee wa IIsu yeli, ve MIUnda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ٦٣

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu, mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni kĩkwatu.

مَذْهَبَاتُنِ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mŭkaũlea mumo wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo ota ũu, vakeethwa tũlũsĩ twĩĩ tũvĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنِينَ نَصَاخَتِينَ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mŭkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa mĩhema yonthe ya matunda, na ndende na makũgũmanga.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُفَاعٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mŭkaũlea mumo wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa eĩũ, aseu na anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŭkamalea?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبُونَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma kwendeesya, masũvĩtwe nesa nthĩnĩ wa malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu, mŭkamalea inyw'elĩ?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini Utakethwa amakiĩtfe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئْهُمْ نَارُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŭkamalea?-----

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُفَرٍ وَعَبَقَرِي حَسَانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syŵtwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.YIla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3.Vai kũlea kwa kumIla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4.Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angI.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5.YIla nthI Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6.Na iIma ikanyaIkw'a----ũnyaIky'a
mwĩanũ.

وَأَسْتَ الْجِبَالُ مَنًا ٦

7.Nasyo syonthe ikatw'Ika ta kItoo
kInyaIkw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ٧

8.Nenyu mũkaanw'a nthĩnI wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9.Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10.Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11.Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ١١

12.Mo makeethwa. makwatIte
ũthengeanIu na Ngai.

أُولَئِكَ الْقَرُّبُونَ ١٢

13.Mo makeethwa nthĩnI wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katĩ wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ إِنَّ مِنَ الْآدَمِيِّينَ ١٤

15.Na nguthu ninangi kuma katĩ wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ١٥

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũlũ,

عَلَى سُرْسِي مَوْضُونَهُ ١٦

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَمَكِّنِينَ عَلَيْهَا مُتَقِيلِينَ ١٧

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخَلَّدُونَ ١٨

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩĩka, na
ikombe syusũĩtw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَصْحَابِ زَبَّارَيْنَ لَهُمَا خَافِيسٌ مِنَ مَجْنُونٍ ١٩

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونُ ٢٠

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمَا يَتَّخِذُونَ ٢١

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمَ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ٢٢

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُودُورٍ عَيْنٍ ٢٣

24.Ta lũlũ, ivithĩtw'e nesa na nzũvĩĩku.

كَأَمْثَالِ الْوُلُوفِ السَّكُونِ ٢٤

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٥

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَادِ لَا تَأْنِيئًا ٢٦

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيْلًا سَلْمًا سَلْمًا ٢٧

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ مَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۚ

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۚ

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَذَيْلٍ مَّسْنُودٍ ۚ

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۚ

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكٍ ۚ لَّيْسَ يَدْرُؤُ ۚ

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۚ

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۚ

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۚ

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۚ

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۚ

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa Masilamu
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۚ

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۚ

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ

43. Mo makeethwa katī wa kīseve kīvyū
na kīw'ū kītheŭku kya kŭvīvyā,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyī wa syŭki yiŭ,

وَذِلِّ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Kīte kīthithu kana kītena ŭseo ona
ŭmwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa ŭu mo mekalaa thayŭ
mŭvŭthŭ na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mŭnene.

وَكَانُوا يُعْتَرُونَ عَلَى الْغَنَةِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nīmamanyīte kŭkŭlyā, 'Ata!
Ithyī twakw'a na kŭtw'ika kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nītŭkathayŭŭkw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّ
عِظَامًا ءَ إِنَّا لَنَبْعُثُونَ ۝

49. 'Na maaīthe maitŭ ala ma mbee ota
ŭu?'

أَوَ أَبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝

50. Asya, 'Iī, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yiītwe mŭthenyanī
mŭnyuve.

لَنَجْوَِعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indī, Inyw'ī ala mŭthyoekeke na
mŭleete ŭla w'o,

نَمَرًا نَّكَمَ إِنَّهَا تُضَاوُونَ الْمَكَابِ بُونَ ۝

53. 'Inyw'ī vate nzika, mŭkaya ma mŭtī
wa Sakkum,

لَا كِلُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na mŭkausŭsyā mavu menyū namo,

فَمَالَتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo mŭkanyw'a kīw'ū
kŭtheŭkīte,

فَسَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحِيمِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamile yina waüni vyü.

فَشَرِبُوا شَرَبَ الْهَيْمِ ⑤

57. UÜ ökeethwa wí mÜthokany'o woo
MÜthenyaní wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyí nítÜmÜmbíte inyw'í. Ntkí, Indí
inyw'í müyítíkílaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'í müsÜanílaa ata tÜÜ wa ilovoto
ya manzíyíla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْتَوْنُ ⑧

60. Inyw'í ninyw'í müyÜmbíte yo kana
Ithyí Nithyí Mümbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyí nítwíyílaite kíkw'Ü kwenyu
inyw'onthé; na Ithyí tÜitonya küsílíwa.

نَحْنُ قَدْ رَأَيْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمُتَوَقِّينَ ⑩

62. Kuma küalyÜlwa kwa myÜmbííwe
yenyu ya yu na kümÜkíílya inyw'í
kütrw'íka kíndÜ kíla inyw'í mütena woni
wakyö.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'í vate nzika, nímÜmanyíte
Ümbi Üla wa mbee. Ntkí, Indí, inyw'í
mÜte kümanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'í nímwonaa kíla müvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'í ninyw'í mükülanasya kana
Nithyí Mükülmasya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyí nítwendie Üu Ithyí
twíthwa twakíalyÜlile ta mavuti, Indí
inyw'í müitiwa müküíla.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. Mükyasya, 'Ithyí twí anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aíee, ithyí twí avene kíla kíndÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'í nímÜkyonaa kíw'Ü kíla inyw'í
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنِ الْمَرْوَةِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0tI n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنِ الْمُنْشُونَ ۝

74. IthyI t00tw'IkIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَفَصًّا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syIthwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIita na mwovano wa ndata---

فَلَا أُقْسِمُ بِوَقْعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبَاطِنُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83.Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩ* ya mūtũlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayō* wa mōndō
mōndōkw'a ōvikaa mōmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mūsyaĩsye---

وَأَسْمُرُ جَنِينِي تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŪno kŌmŌvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŪyona---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŌimakwĩtwa mŌkŌlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŪitonya kŪtŪnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ōthengeanũ na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.Īndĩ *Kwake* ve ūkiakisyo na mŪke
mŪseo na mŪōnda wa *Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـذَاجَتْ نَوَاسِي ۝

91.Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŪme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.Īndĩ mŪuo wĩthwe ĩlŪlŪ waku we ūla
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŪme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.Īndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكِيدِينَ الْفَأَلِينِ ۝

94.Īndĩ *kwake* kŪkeethwa mŪthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŪkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمِيمٍ ۝

95.Na kŪvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةٌ جَاجِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ūlŪ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ũu, taſa syĩtwa ya Mwĩai waku
Ula-Mũnene.

يٰۤاَيُّهَا الْمَلِكُ الْعَظِيمُ

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ

(٥٤)

AL - HADIID
(Wavuanfwe Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ na
ĩũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya,
Ula- Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We
nũnenganae thayũ na nũetae kĩkw'ũ; na
We Ena ūtonyi ĩũũ wa syĩndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ③

4. We nĩ We Mwambĩĩĩlyo na
Mũminũkĩlyo, Wĩ-Utheinĩ na Mũvithe,
na We nĩwĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ④

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ atĩĩka We-
Mwene Kĩĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We
nũmanyaa kĩla kĩlikaa ĩũũ wa nthĩ na
nũmanyaa kĩla kyumaa nza wayo, na
kĩla kĩtheaa kuma ĩtunĩ na kĩla
kyambataa ĩtunĩ. Na We E-vamwe
nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya
kwĩthwa mũĩ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũmonaa maũndũ onthe ala
inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ
مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑤

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na
maũndũ onthe matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ⑥

7. We atumaa ūtukũ wĩsĩla nthĩnĩ wa
mũthenya na mũthenya wĩsĩla nthĩnĩ wa
ũtukũ; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ
onthe ala me nthĩnĩ wa ithũĩ.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي
الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianĩo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla ũtĩfwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩtina*. Mo me ĩtũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontha ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ
يُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ
رَّجِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَّنْ أَنْفَقَ
مِّن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ
الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَا وَلَا وَعَدَ اللَّهُ
الْحَسَنَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ
لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklili aOme na etfklili aka, kyeni kyoo kfiisemba mbee woo na mokon'i moo ma aOme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnthi! MfOnda Ila Ivtiflala tOlusi uungu wayo, vala inyw'i mOkekalaa. Usu ni Otanu mOnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. M0thenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfklila, 'Twetelei ithy'i *vanini* nkana twose kyeni kuma kyenini kwenyu,' na Ind'i *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa* inyw'i *nfmOtonya*, na Ind'i manthai kyeni.' Na Ind'i vakeeklwa ngoka kat'i woo yina mOomo nthini wayo. Na nthini waw'o vakeethwa tei *w'onthe* na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Usilflo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمَ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithy'i tuya'i o vamwe nenyu?' Namu makamasung'la, 'II, Ind'i inyw'i *nfmweelikilye* matatwan'i inyw'i ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathoku mamOkenga inyw'i kOvika OtwiO wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOkengani *nfwamOkengie* inyw'i IulO wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْهُمْ لَكُمْ قُلُوبًا وَلَا لَكُمْ قُلُوبًا وَلَا تَنْتَفِعُوا بِأَنْفُسِكُمْ وَتَرْبِصْتُمْ وَأَنْتُمْ مَعَزَتُكُمْ ۚ الْأَمَانِيُّ بِكُمْ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّ بِاللَّهِ الْعَزَّوَجَدُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ou, OmOnthi, vai kyovosya kfkwtfkflwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwtfklila. Wtkalo wenyu wa mOthya ni Mwakini; Usu niw'o mOnyanyae wenyu; na ni vandO vathoku va kwfkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوَفِّدُ مِنْكُمْ فِذِيَّةً وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا وَدَّ كُفْرُكُمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ شَارِكًا لَكُمْ فِي مَوْلَاكُمْ وَرَبُّنَا الْعَزِيزُ ﴿١٦﴾

17. Yo Ivinda ti Iviku kwa asu ala metfklila kwfw'a ngoo syoo syinyivitye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoondŭ woo, Indī ngoo syoo nīsyoomīthiw'e, na aingī moo nī athŭku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmīthayŭŭkasya nthī Itina wa kīkw'ŭ kwayo. Ithyī tŭitw'kīthītye Syama kwīthwa ntheu kwenyu, nīkana inyw'ī mŭtonye kŭmanya.

19.Ta kwa aŭme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mamŭkwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa kŭndŭ kwīlī kwoondŭ woo, na ota ņu, mŭthīnzīŭ wa ndaŭa ņkeethwa wī woo----

20.Na ala mamwītkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make, na mo me Maw'o na Ngŭsī mbee wa metho ma Mwīai woo, mo makeethwa na mŭthīnzīŭ woo na kyeni kyoo. Indī ta asu ala matetkīlāa na kŭmīlea Mīsoa Yaitŭ, aa nīmo ekali-ma-Ngienanī.

LUKU 3

21.Manyai kana thayŭ wa nthī Ino no It̄hau na ngŭl tŭ, na wanake, na *mwambīlīl̄yo* wa kwīkathīlā katī wenyu, na wendi wa kŭkīlany'a ŭthw'ii na syana. *Thayŭ ņŭ* nī mbua It̄a yuaa Tkamesya mboka ila imatanasya aīmi. Na Indī nīsyŭmaa na iikalaa ta It̄aa ya mŭtī; na iitīlkanga ilungu *ta mavŭa*. Na Itunī ve ņsīllo mwai, na ņkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota ņu*, na ņtanu *Wake*. Na thayŭ wa nthī

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑭

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑮

إِنَّ الْمُضْذِقِينَ وَالْمُضْذِقَاتِ وَأَفْرُصُوا اللَّهَ
قَرَضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ⑯

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑰

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَتَكَاثُرُهُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَشَلِّ عَيْنٍ أَجْعَبِ الْكَافِرَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
قَدْرَهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ⑱

İno nĩ mana na Otanu wa kavinda na syİndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mŭndũ na ūla ūngĩ mŭimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai wenyu na İtu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta ūthanthau wa İtu na nthĩ; yo yĩsŭvĩtw'e kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mŭtŭmwa Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa İŭlũ wa nthĩ kana İŭlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke nthĩnĩ wa İvuku mbee wa İthyĩ tŭtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mŭikakwatwe nĩ kyeve İŭlũ wa syİndũ İla sya kuma kwenyu ona mŭikekathĩle nŭndũ wa syİndũ İla We Ūmŭnengete inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamwendaa mwĩkathĩĩ ūla wĩkengaa we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylĩlaa andũ methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva ūsyokaa İtina, İndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsyewe-Mwene, ūla Waĩlĩtwe-Nĩ-Ndaĩa syontho.

26. Nĩw'o, İthyĩ twamatŭmie Atŭmwa Maitũ mena Syama nĩtheu na twamatheesya mo vamwe na İvuku na Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka ūlũngalu; na İthyĩ nĩtwatheesye kĩlaa, nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ wa Ūvoo wa kaũ na maũtandĩthyo maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْيِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَالَمٌ ۝۴۰ قَوْلِي عَزِيزٌ ۝۴۱

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ۝۴۰

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaattŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ŭla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭfa mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِيتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ۝۴۱

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭkeko, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝۴۲

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matŭŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَىٰ شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyĩla mumo wĩ mokonĩ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai-
 Wa-Mumo mwingĩ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ũneeni wakyo *kĩveti* kĩa kĩetete kĩlo kyakyo kwaku ũlũ wa mũũme wakyo, na kĩkamwĩkaĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katĩ wenyu malũngasya iveti syoo na kũsyĩta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyaite tũ; na mo vate nzika maeaa ngewa nthũku na ĩte ya w'o; ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-Wa-Naĩ, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

4.Na mo asu ala masyĩtaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na ĩndĩ maisyoka kũneena oũndũ maneenete, *Usililo wa ũu*, nĩ kũmĩenge ngombo ũthasyo mbee wa matanamba kũkiitana mũndũ na ũla ũngĩ. Uu nĩw'o inyw'ĩ mũtaĩtwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

5.Na ũla ũtena *ĩmwe*, nomũvaka atĩle kũya kwa myei ĩĩ ĩatĩanĩe, mbee wa matanakiitana. Na ũla w'onthe ũtatonya kwĩka ũu, alĩtwe nĩ kũĩthya andũ nya mĩfongo thanthatũ. Inyw'ĩ mwĩyĩatwe ũu, nĩkana mũtonye kũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۖ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ ②

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۖ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلُ وَلَكِنْ نُهُمْ ۖ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ③

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۖ ذَلِكُمْ تَوَعَّظُونَ بِهِ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۖ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينًا ۚ ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَلِتُكَفِّرَ عَنْ عَذَابِ الْيَمِينِ ⑤

Mütümwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mütümwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtũminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mũthenya Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlthe ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo, We akamamanyĩthya ūndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mütümwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَلَهُ اللَّهُ وَرُسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭŭkaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake inyw'onthe.

11. Kŭmbana mbŭmbano sya kŭmbithŭ kwoondŭ wa ieleelo nthŭku nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeva ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano syenyu, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsy a inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenŭyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyaa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فِئْتَسَى الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجْوِي مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

14. Inyw'ĩ komũkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekeke inyw'ĩ, Indĩ kũkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kũĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ondũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noũmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ũmathatĩe? Mo ti menyu inyw'ĩ kana moo, namo mevĩtaa ũvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ũsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mũno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩĩĩ kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu Indĩ, vakeethwa ũsilĩlo ũthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ũmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَأَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيَّ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِعُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِن تَخَذُوا آيَاتِنَا هُمْ جُنَّةٌ فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Múthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthé ūkamokŭlya onthe vamwe, Mo makeevŭta Nake We tondŭ mo meevŭtaa mbee waku we, namo makasŭanŭa kana mena kŭndŭ kya kwŭw'ŭlka nakyo. Yu vate nzika, mo nŭ mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَلِيهِمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَخْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَخْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ ①

20. Satani nŭkwatŭte Onene ūlŭlŭ woo, na nŭmŭlŭthŭtye kŭmŭlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthé. Yo nŭ nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ūla wasyo.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ②

21. Vate nzika, ala mamŭkaananŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake, makeethwa katŭ wa ala me ūtheo mŭno vyŭ.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ③

22. Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭtwŭte mwŭlao: 'Vate nzika vyŭ, Nyie nŭngasinda, Nyie na Atŭmwa Makwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthé Ausŭtwe-nŭ-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لَا غَلْبَانَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ④

23. We ndwŭ ūvinda ūkona andŭ ona meva ala mamwŭtŭkŭlŭte Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake ona Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo maimenda ala mamŭkaananŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake, ona ethwa nŭ maaŭthe moo kana syana syoo kana anaa-ŭthe moo, kana andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ woo. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthé wŭkŭlŭte mŭkŭlŭ wa w'o na ala We ūmekŭlŭte vinya na ūvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalikya nthŭnŭ wa Mŭŭnda ūla ūvŭlŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo. Vau nŭvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭlwendeew'a nŭmo namo nŭmendeew'a nŭ We. Mo nŭ nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّعِيَهُمْ جُنُودًا تَجِرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Ithukĩĩsyeyi *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
ĩkasinda.

الْقَارُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

٢٩

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanĩaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanĩaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo ĩvindanĩ yĩla mo matataĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa ũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsilĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyee Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَلَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرِّيبَ يُخَوِّدُونَ يَبُوءُتَهُمْ بِأَيْدِيهِمُ الْمُؤْمِنِينَ فَأَعْتَذَرُوا يَأُولِي الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أَرْسُلِهَا يَأْذَنُ اللَّهُ وَلِيُخْرِجَ الْفٰرِسِقِينَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamŋle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūlū wa syŋndū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūnenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋŋgilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋnŋ wa
mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋnŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُحَذَّوٓةٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِعَنْتِهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦŦŦŦ wa syŦndŦ ila mo manengetwe, *Evithi* ŦndŦ mo mŦno nŦmendeaw'a nŦmo mŦno kŦvŦta ona mo ene ona kau mo ene maŦ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa na kŦw'Ŧu kya thayŦ wake mwene —aa nŦmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nŦ kwoondŦ wa ala mookie Ŧtina woo ota Ŧu. Mo maasya, 'MwŦai waitŦ, tŦekee ithyŦ na anaaia maitŦ ala matŦtongoesye nthŦnŦ wa mŦŦkŦŦo na ndŦkatie Ŧkundo ya Ŧthatu ona vanini nthŦnŦ wa ngoo sitŦ ŦŦŦŦ wa asu ala metŦkŦlaa. MwŦai waitŦ! We Nue MŦuu MŦno, UsŦŦwe nŦ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nŦ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetŦkŦlaa katŦ wa AndŦ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'Ŧ mŦkalŦngw'a, ithyŦ vate nzika tŦkaendany'a nenyu, na ithyŦ tŦikamwŦw'a ona Ŧmwe ŦŦŦŦ wenyu inyw'Ŧ: ithyŦ tŦkamŦtetheesya inyw'Ŧ. ŦndŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŦkŦsŦ kana mo vate nzika nŦ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo maalyŦka na mŦongo yoo, ŦndŦ mo maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia mŦnenange nŦndŦ wenyu ngoonŦ syoo kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe. KŦtumi nŦndŦ mo nŦ andŦ matena kŦŦko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَ أَوْثَانِهِمْ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقِ شَخِخَ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ٦٠

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥٩

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُولَيَنَّ الْأَدْبَارُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٦٠

لَا نَسْأَلُكَ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٦١

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ İla mĩlũmu kana İtina wa ngũta sya nyumba kana mbai, kũkita kwoo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, İndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩĩko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nĩta Uvoo wa asu ala kwa İvinda İkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ūsyao wa meko moo mathũku. Na ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. Uilyĩ ta ūla wa Satani, yĩla ūmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle,' İndĩ yĩla we walea kwĩtkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ūndũ ndonya ūkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mwĩai wa nthĩ syontho.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mũminũkĩlyo woo eĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo İtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; na kĩla thayũ nũsisye ūndũ ūũtongosya kwĩka kwoondũ wa ūnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ūu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَارِقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ũmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي الْأَخْبَثُ النَّارِ وَالْأَخْبَثُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٥١﴾

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani Ino Iũũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na Ikatũkanĩla katiĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithiyĩ twĩthe kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَائِعًا
مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

23. Vai ũngĩ wailĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

24. Vai wailĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩlany'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mũtheu vaasa Iũũ wa syĩndũ ila mo mamwĩananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mũmbi, Mũseũvya, Mwailya. Masyĩtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kĩla kĩ matunĩ na Iũũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ الْمُنَجِّاتِ مَدَنِيَّةٌ

٤٠

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nI ūlau,
Usŭftwe nI tei.

2.Inyw'I ala mwItIkIlaa!
Mŭikamatw'IkIthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwItIhwa anyanyae
menyu, mŭimatwaIlaa ūtŭmane wa
wendo, oyIla mo matawItIkIlaa ūla w'o
wookie kwenyu na kŭmŭlŭngya
Mŭtŭmwa nenyu ene kuma mIsyInI
yenyu kItumi nŭndŭ inyw'I
nImŭmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭMwIai wenyu. Ethwa iny'I
nImwaŭmaalaa, kŭmyŭkitIa nzIa Yakwa
na kŭmantha ūtanu Wakwa, Mŭikamose
mo kwItIhwa anyanya, mŭimatwaIlaa mo
ūtŭmane wa wendo kwa kImbithI, oyIla
Nyie nInIsI nesa vyŭ maŭndŭ ala
mumbŭlaa na ala mŭvithaa. Na ūla
wenyu ona wIva wIkaa ūu, vate nzika,
we nIwaItye nzIa Ila ya w'o.

3.Ethwa mo nImeethwa na ūnene tŭlŭ
wenyu tŭ mo nImeyumIlasya ta amaitha
ma ūtheinI kwenyu, namo
makatambŭŭkya moko moo na nImI
syoo kŭmwelekela inyw'I mena kIlelelo
kItIhŭku; na mo mena wendi mŭnene
nIkana inyw'I mŭtw'Ike aleI.

4.Ndŭŭ syenyu sya mŭkautI ona syana
syenyu iIkamŭuna inyw'I ona vanini
MŭthenyanI wa Uthayŭŭkyo. We
akaumya ūtwio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIwona
maŭndŭ onthe ala inyw'I mwIkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخْذُوا عَٰدُوِيَ وَعَدُوَّكُمْ
أَوْيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيَهُمْ وَالْأَيْدِيَهُمْ بِالشَّرِّ وَذُؤَا لَوْ
تُكْفَرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَسْتَغْفِرُكَ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ٥

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَهُوَ يُؤْتِي مَن يَشَاءُ
مِن فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŪ, Usŭtwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŭvataa inyw'ĩ, kŭmanenge ndaĩ ala matokitĩte nenyu nŭndŭ wa ndĩni yenyu, na ala matamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŭ kwoo na kwĩkala namo na Ōlŭngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa Ōlŭngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭvataa tŭ, kŭmanenge ndaĩ asu ala mokitĩte nenyu ūlŭ wa ndĩni yenyu, na mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŭmŭlŭngya inyw'ĩ, kana mŭikatumē ndŭŭ namo, na Ōla ona wĩva ūtuma ndŭŭ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ①

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŭĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŭ mŭĩtkĩlo wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŭikaitŭnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti etĩkĩlye iveti ii. Indĩ manengei aŭme masyo alei syĩndŭ syoo ila maumĩtye ūlŭ wasyo. Na ti ūthŭku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŭikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŭ ila mumĩtye mŭlŭngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ فَحَبِّبْنَ
فَاصْبِرْنَ إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَنْتُمْ مَا أَنْفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْكِحُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَتَسَلُّوا
مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْ تَنْفِقُوا ذَلِكَ خَطَرٌ عَلَى اللَّهِ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei iUlu wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابَتْكُمْ فَأَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka Ulaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na Useleke, kana kUlea kUkwIw'a we UndUnI Ula wa w'o, IndI ItIkIla OkUsI wasyo na UmUkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUEkanfi-MUmo-VyU, UsUftwe nI tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْكِينَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ بَعْدَ يَفْرِئِهِ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MUikatumene ndUu na andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UmathatIe, ow'o, mo nImayItUkIte kUyona Itu tondU alei mayItUkIte iUlu wa asu ala me mbUanI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةُ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianf'w'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ũlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meyĩafĩe mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako *Ūnũtũw'e* na ũvũlũ.

لَئِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَهُمْ بُيُوتٌ مُرْصُوصٌ ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ وَقَدْ
تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ إِلَهُكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka ĩtina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩe mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَتَّبِعُوا إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَمَلِكًا لِبَنِي يَدَىٰ
الْقُرْآنِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنَ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ مُبِينٌ ⑦

8. Indī n00 ūla ūtonya kwīka īvītyo īnene k0m0vīta we ūla ūse0vasya ūv0ng0 ī0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yīla we weetwa nthīnī wa īsilamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya and0 eki-ma-naī.

9. Mo nīmendaa k0kīvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na *mīvevo* ya makany'wa moo, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanīsyā kyeni Kyake, ona alei makīmena kyo.

10. We nī We ūla ūm0t0mīte M0t0mwa Wake ena ūtongoi na Ndīni ya w'o, nīkana We atonye k0mīsīndīthya ī0l0 wa ndīni syonthe, ona ethwa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai īngī nīme0mena ūu.

LUKU 2

11. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Nyie nīmwootele ūtandīthya ūla ūkam0tangīla inyw'ī kuma ūsīllonī wī woo?

12. Nīkana inyw'ī m0mwītkīle Ngai Mwene Vinya W'onthē na M0t0mwa Wake, na ūkitai nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na ūthw'īi wenyu na mathayū menyū. Uu nī ūseo m0no kwenyu, takethwa inyw'ī nīmwmamanyie.

13. We akamūekea inyw'ī naī syenyū, na k0tuma inyw'ī m0like nthīnī wa M0īnda īla īvītkīlaa t0l0sī uungu wayo, na mawīkalo matheu ma kwendeasya nthīnī wa M0īnda ya Tene na Tene. Usu nī ūtanu m0nene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظْلَمُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ مِنْ مَدَائِپِ النِّعَمِ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَقُولُ لَكُمْ دُؤُوبُكُمْ وَيَذْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ ظَنَبَةٌ فِي جَنَّاتٍ مَدَنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamUnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŌkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ōu, tavany'ai Ōvoo
 mŌseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌngIie, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ōu,
 nguthu Imwe ya Aaana-ma-Isilaeli
 nIyetIkIliile, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIliile IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَلِيفُهُ فَمِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَلِيفُهُ
 فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtwe Mũtũmwa kuma katĩ wa Andũ-Matesĩ-Kũsoma kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeuku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma katĩ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwĩao wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũite mũio wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُتَبَعِينَ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا بَلَّحُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَغَلِيْلِ الْجُمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا يَتْلُوكَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لَيْسَ

wa andũ ala angĩ onthe, ĩlĩlei kĩkw'ũ
ĩndĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8. Ĩndĩ mo maikakĩĩĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9. Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩa inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11. Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12. Ĩndĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لِقَوْمٍ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَبْنُوا مَعْبَدَكُمْ
فِي دُونِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

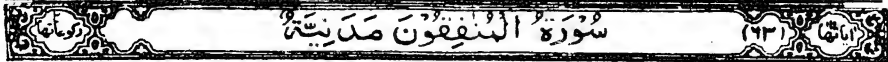
وَلَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۚ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقٍكُمْ
ثُمَّ تَرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتُركُوا
فَأَسْبَأْهُ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
الْتِجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ūf maasya, 'Ithyf twfna ūkũsĩ kana we wf Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwsf kana ow'o we wf Mũtũmwa Wake, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūkũsĩ kana vate nzika, angangani nf akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'fkĩthfye ithitũ syoo ta ngao; ūu mo mamaalyūlaa andũ kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methfłtwe mayfka nf mathũku.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nfmeetĩkĩlile, na Indf malea kwĩtkĩla. Kwa ūu, ūsilflo nfweekfiwe fũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ūndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'f mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nfmwendeasya inyw'f; na ethwa mo nfmaneena, inyw'f nfmwfthukfłasya ūneeni woo. Oylla mo nf ta tũũvonge tũmũ tũmbanfw'e. Mo nfmafaa kũvalũkĩlwa nf kĩla kyeva. Mo nfmo amaitha, kwa ūu fũũvaneĩ namo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe fũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذْ أَرَأَيْتُمْ تَجْعَلُ أَيْمَانَهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يُجِيبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ فَعَقَلَهُمُ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَفُكُونَ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ũkai, nfkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwfłfasya inyw'f ūkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ūtee, na nũmonaa matĩtwe fłtina mausũtwe nf ūng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُسْهُمُ وَرَأَيْتُهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke na maimũtia we;' oylā inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oylā ndala ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑧ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑨

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ ūtee na ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

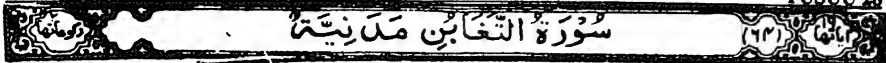
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑩

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige ũvinda kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑪

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

يَسْجُدُ لِلَّهِ فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nkĩw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

خَلَقَ السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

يَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsilĩlo wĩ woo.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذُوقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرِيهِمْ وَنَا، فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nĩmaalyũkile, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ na yata woo ona vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩsyẽ We-Mwene, Waĩĩĩtwe-Nĩ-Ndaĩa-Syonthe.

8. Asu ala matetĩkĩlaa maasya kana mo maikathayũũkw'a. Asya, 'Iĩ, nĩĩvĩta na Mwĩai wakwa, vate nzika, inyw'I nĩmũkathayũũkw'a; na vate nzika, inyw'I nĩmũkamanyĩthw'a maũndũ ala inyw'I mweekie. Na ũũ nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the.

9. Kwa ũu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na kyenĩ kĩla Ithĩĩ tũtheetye tũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

10. Mũthenya ũla We Őkamũmbany'a inyw'I, nthĩnĩ wa Mũthenya-Wa-Umbano, ũsu ũkeethwa mũthenya wa wasyo na ũtandĩĩhyo. Na ũla ona wĩva ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na wĩkaa meko maseo---We akamavetangĩla mo ũthũku wa meko moo na akatuma malika Mĩĩĩĩĩndanĩ ĩla ĩvĩĩĩĩlaa tũlũsĩ uungu wayo, kwĩkala vo tena na tene. ũsu nĩ ũtanu mũnene.

11. Indĩ ta kwa asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na kũmĩlea Mĩsoa Yaitũ, aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ, vala mo makekalaa; na nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ũvikaa ateo nĩ mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَيِيدٌ ۝

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلْ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّيُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ الشَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هَٰئِهِمْ فِي خِلْدَيْنَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe----We amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsI syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI ethwa inyw'I nIm00syoka ItI na, IndI t0l0 wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai Ngai ateo We; Kwa 0u, etIkIli nImaie wIkwaTyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Vate nzika, katI wa iveti na syana syenyu ve amwe ala w'o nI amaitha menyu, kwa 0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We wI na Ituvi Inene.

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na ItIhukIIsyei, na Itw'ai, na umyai nzIani yake; 0keethwa wI 0seo kwenyu ene. Na Ola ona wIva 0tangIItwe kuma nthInI wa Itomo yake mwene---aa nImo makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلَى رُسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٢٩﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اِنْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَعَفَّرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣١﴾

اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فَتْنَةٌ ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَہٗ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمِعُوْا وَاَطِيعُوا وَاَنْفِقُوا خَيْرًا ۚ اِلَّا نَفْسِكُمْ وَمَنْ يُّؤْتِكُمْ شَيْعٌ نَّفْسِهٖ ۚ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٣٣﴾

اِنْ تَقَرُّضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ ۚ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmİsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜİ.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

(٢٤)

AL - TALAAK
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! YIla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinde yIla yIw'ŵwe, na tala Ivinde; na mũkIe Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanI syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kIko kIla kIkwoneka ũtheinI kI kIthũku. Na Ino nI mIvaka yIŵwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wIva ũmĩkĩlaa mIvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvĩtĩasya thayũ wake mwene. We ndwĩsĩ; nokwĩthwa kana Iĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kĩndũ kyeũ kIkeĩka.

3. Indĩ, yIla syo syathengeesya kũvika Ivinde yasyo yIla yIw'ŵwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanĩsye nasyo na ũseo, na mete andũ eIĩ alũngalu ta ngũsĩ katĩ wenyu, na ũngamyai ũkũsĩ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nIw'o ũtalĩtwe we ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na we ũla ũmũkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvĩsya nzĩa ya kũtangĩtwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalĩthasya. Na we ũla wĩaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwĩanĩe we. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanĩsya kIleelo Kyake. Nũndũ kIla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkĩĩte kIthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mwĩna nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka ĩvinda yasyo ya mwei, ĩndĩ *manyai kana* ĩvinda yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ mwei ĩtatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu ĩvinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe*, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; ĩndĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, ĩndĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla ũnyivĩwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho omĩtũkĩ akaete ũseo ĩtina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنُ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ زَنَبْتُمْ
فَعَذَابُكُمْ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَحْضُنُّ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارَّوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآوِهْنَ أَجُورَهُنَّ وَأَنْزِلُوا بَيْنَكُمُ
بِعُرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرُضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَتَتْهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItaliile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ مِنْ قَرْيَةٍ عَنَتٍ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذِّبْنَهَا عَذَابًا ثَقِيلًا ①

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIko.

فَدَاوَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye OsillIlo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIa kIlIko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye KIlilikany'a kwenyu.

أَحَدَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ③

12.MOtOmwa, OIa OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla mUhemba wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na OIa ona wIva OmwItIkIlIa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo--We akatuma we alika nthInI wa MItOnda Ila IvItIlIa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رُسُودًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُخْرِجِ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IolO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يٰٓمُنٰى قَدِيْرَةٌ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اٰحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyitwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ūlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! Ntĩkĩ we ūkwĩvata we-mwene kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkwĩtĩkĩĩtĩye we, ūimantha ūtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩĩtĩye we kwananga mawĩvĩto maku, ūũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, Mũf.

4. Na yĩla Mwathani wakĩtavĩsyē kĩveti kĩmwē kyake kĩmbithĩ kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ūvoo wakyo, we akĩmanyĩthĩsyē kyo kĩlungu kĩmwē kyaw'o, na alea kũweta ngalĩ ĩla ĩngĩ yaw'o. Na yĩla wakĩmanyĩthĩsyē kyo ūvoo ūsu, kyakũlya, 'Nũũ ūla ūkũtavĩsyē we ūu? We aĩsyē, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩsyē Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'elĩ nĩmũkũmwēlekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwĩlĩlĩte, kũkeethwa kwĩ ūseo mũno kwenyu, na ngoo syenyu syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ūvoonĩ ūsu. Indĩ inyw'ĩ mwatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَرْوَاهُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذَا أَسْرَأْتِنِي إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأْتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③

إِنْ تَوَلَّيْنَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ④

We Mŭsŭvŭi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa Ŭu, alaŭka *ala angŭ onthe* nŭ atetheesya *make* ota Ŭu.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya *talaka*, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte Ŭthaithinŭ, itŭŭaa kŭya, ndiwa na etŭ theu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Itangŭlei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu *kuma* Mwakinŭ Ŭla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, Ŭla Ŭnyuvŭwe alaŭka ŭŭŭŭ waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ŭmeyŭŭŭaa, na kwŭka ŭndŭ mo meeyŭŭŭa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ŭmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŭthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭtŭŭaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya Ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْدِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ
شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَىٰ رِبِّكُمْ أَنْ يَغْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanŋw'e Makka)

1.Syŋtwaŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋtwe nŋ ōlau, Usŋtwe
nŋ tei.

2.Kūathimwa nŋ We ōla ōsumbŋ wŋ
kw'okonŋ Kwake, na We E-na ōtonyi
ŋŋ ōla wa syŋdū syonthe.

3.Ula ōmbŋte kŋkw'ŋ na thayŋ nŋkana
atonye kŋmŋtata inyw'ŋ---ŋla mŋseo vyŋ
nthŋnŋ wa meko; na We nŋ We-Wŋ-
Vinya, Mŋekanŋi-Mŋno-Vyŋ.

4.Ula ōmbŋte matu mŋonza na
mwŋw'ano. Vai ōalyŋku ōtonya kŋwona
nthŋnŋ wa ōmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya ŋngŋ ŋndŋ: we nŋwona ōvŋtanu ona
wŋva?

5.ŋ, sisyai ŋngŋ, na ŋngŋ, woni wenyu
ŋkamŋsyokea inyw'ŋ tŋ mwŋ avŋavŋanu
na mwŋ anou.

6.Na nŋw'o, Ithŋ nŋtŋyanakavŋtye ŋtu
yŋla ya ŋtheo vyŋ na mataa na
tŋkamatw'ŋkŋthya mo ma kŋmalŋngya
masatani, na nŋtŋmaseŋvŋsye mo ŋsilŋlo
wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŋtŋkŋlaa Mwŋai woo
ve ŋsilŋlo wa Ngiena, na ŋalŋko
mŋthŋku!

8.Yŋla mo makekw'a nthŋnŋ wayo,
makawŋw'a ŋuumŋte ŋtheŋkŋte.

9.Ukeethwa wŋ vakuvŋ kŋvŋthŋka nŋ
ŋthatu. Oyŋla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ②

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ③

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ فُتُورٍ ④

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَابِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ ⑤

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ⑥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُو شُئْنٍ

النَّصِيرِ ⑦

لَا أَتَوَّافِينَهَا سَيَعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورٌ ⑧

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

nthInī waw'o, asūvī māw'o makamak-
ūlasya mo, 'Mōkaanany'a
nowaamūvikīa inyw'ī?'

10. Mo makasūngīa 'II, nīw'o,
Mōkaanany'a nīwookie kwitū, Indī ithyī
nītwamūtūw'kīthisye we ta mōkengani,
na ithyī nītwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndavuanītye kīndū; inyw'ī mwi
īvītyonī īnene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyī
nītwēethukītsye, kana tūkethwa na
kīlīko, tūyīthīwa twī ekali-ma-Mwakinī
wakene.'

12. Indī mo makaumbūla nāī syoo; Indī
kūumanīwa kwīthwe kwa ekali ma
Mwakinī.

13. Nīw'o, asu ala mamūklāa Mwīai woo
oyīla We nūvithanītw'e kwoo---ve
ūeeko na ītuvi īnene kwoondū woo.

14. Na ona inyw'ī mōkamavitha maūndū
ala inyw'ī mūneena kana
mōkamaneeena mbee wa andū; We nīwīsi
nesa vyū kīla kī nthInī wa ithūi syenyu.

15. We ūla ūmūmbīte inyw'ī ndawīsi?
We nī Mūmanyi wa maūndū ala
matonekaa onthe, Wīsi kīla ūndū.

LUKU 2

16. We nī We ūla ūmbīte nthī yīanene na
mbololo kwoondū wenyu; kwa ūu,
angangai nzīanī syayo kūla kwīna ūthei,
na yai katī wa kyaūya Kyake. Na
Kwake nīkw'o kūkethwa ūthayūkyo.

مَا لَهُمْ خَزَائِنُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذُنُوبُنَا ذَنْبٌ نَّبِيرُهُ فَكَلَدْنَا وَكَلَدْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَقَرٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرَوْا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

۞ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakatuma nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩĩĩlya kũthingitha?

أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ
فَلَا يَكُنْ تَمُورٌ ۝

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya Ōndũ Ōkaany'o Wakwa wathŌkĩe.

أَمْ أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ۝

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamaw'ĩkĩthisye Atũmwa Makwa ta akengani ota Ūu; Indĩ Ōsĩĩlo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَذِيرٌ ۝

20. Mo nomonete nyũnyi Tũlũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũlũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ ikĩĩũmba vamwe Tũlũ wa nzyĩma yasyo? Vai wa kwikwatĩla yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَى الْغُلَاقِ فَكَفَّهُمْ صَفَافٌ وَيَمْلَأْنَ
الْأَرْضَ مَا يَكْسِبُ لَهْنٌ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝

21. Kana nũũ ūla we Ūtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtetiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa Ūkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ
دُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ بِنِ الْإِلَهِ غُرُورٌ ۝

22. Kana we nũũ ūla We akaũngamya kyaũya Kyake, Ūtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũlũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na Ōalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَزْعُمُ أَنْ أَمْسَكَ رَزَقَهُ
بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝

23. Kyaũ! We ūla ūendaa akungĩte wa ūthyũ wake nĩwe ūtongoew'e nesa kana nĩ ūla ūendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ Ila ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ تَبْشِرُنِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَخْشَى
سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ kwĩthwa andŭ
na amŭseŭvĩsyā matŭ na metho na ngoo;
Indĩ inyw'ĩ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisyē
inyw'ĩ tŭlŭ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ﴿٢٥﴾

26. Namo maasya, 'Utianŭ ūŭ ūkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwi ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩŭ
Mŭkaanany'a mumĩlu tŭ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

28. Indĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyŭ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kŭkatavanw'a, 'Uŭ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwēkalaa mŭikŭlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٨﴾

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kŭmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nŭŭ ūla ūkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

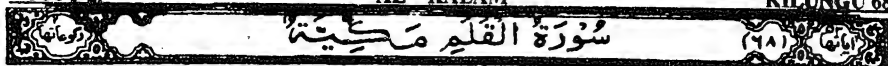
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِی اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ حَذَابٍ إِلَيْهِمْ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulaur; ithyĩ
nĩtŭmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witŭ. Na omĩtŭkĩ inyw'ĩ
mŭkamanya nŭŭ ūla wĩ lĩvĩyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ŭ kyenyu
kyonthe kĩkathēlekelya nthĩ, nŭŭ Indĩ ūla
ŭmŭetee kĩw'ŭ kĩñheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُعِينٍ ﴿٣١﴾

AL - KALAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nŵŵita na kakulu ka ingi na kŵandiki
na kŵla mo maandika,

تَوَالِقَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwŵai waku, we ndwŵ
mŵndŵ wa ndŵŵka.

مَا أَنْتَ بِغَفَّةٍ رَّبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ūla w'o vyŵ, ve
mŵthŵnzŵ ūtakathela.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا جَرَّاءٌ غَيْرَ مُنْذِرٍ

5.Na we vate nzika wŵna mwŵkalo mŵseo
mŵno vyŵ, wŵna ndaŵa.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا خَلَقْتَ عَظِيمٍ

6.Na we omŵtŵkŵ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ

7.Nŵŵ ūla ūkwatŵtwe nŵ ndŵŵka katŵ
wenyu.

بِأَنبَاءِ الْفُقُورِ

8.Vate nzika, Mwŵai waku nŵŵŵŵ nesa
vyŵ ala mathyoekaa kuma nzŵanŵ Yake
na We nŵŵŵŵ nesa vyŵ ala maatŵŵaa
ūtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْذِبِينَ

9.Kwa ūu we ndŵkew'ane na mawendi
ma ala maŵleaa ūla w'o.

فَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ

10.Mo mendaa we wŵthŵwe wŵ mwololo
kwŵo nŵkana mo ota ūu, methŵwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْلُؤٍ يَبْدُونَ

11.Na ndŵkenengane kwa mŵndŵ
mwŵŵŵŵŵ ona wŵŵa, mŵndŵ mŵthŵku.

وَلَا تُطِيعِ كُلَّ حَلَّافٍ مِثْلِهِ

12. Mūvinganīsyā, Ōla Ūendaa
akyananga masyīṭwa ma andū,

هَتَا زِي فَتَا وَبَوْدِنُو ①

13. Mūvatani wa moseo, mūtōli-wa-
mīao, mwene-naī,

فَتَا لِيْهِ مَعْتَدِ اِيْنِيْهِ ①

14. Wīna mwīkalo mūthūku na ūlū wa
ūu, ūte ūthe mwīanīu.

عُثِلْ بَعْدَ ذَلِكَ رِيْنِيْهِ ①

15. Kītumi nūndū we ena ūthw'ii na
syana.

اِنْ كَانَ دَامَالِ وَبِيْنِيْهِ ①

16. Yīla we wasomewa Mīsoa Yaitū
aasya, 'Movoo ma tene!'

اِذْ اُنْتَهَى عَلَيْهِ اَيْنْتَا قَالَ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ①

17. Ithyī tūkamwīkīa kyoo īnyiūnī yake.

سَنِيْمُهُ عَلَى الْخُرُومِ ①

18. Ithyī tūkamātata mo tondū
twamatatie ene ma mūūnda yīla mo
meevītie kana makoombany'a mōsyao
onthe kwakya kīloko.

اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَبَ الْجَنَّةِ اِذَا نَسُوا
لِيَصْرُ مِنْهَا مُضْبِعِيْنَ ①

19. Namo malea kūvathūkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ①

20. Indī mbaanga kuma kwa Mwīai waku
nīyamathokeie yīla mo makomete;

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ①

21. Na kīloko kyamethīa ūilyī ta mūūnda
ūkūangīwe nthī ūtukū mūima.

فَاَصْبَحَتْ كَالضَّرِيْمِ ①

22. Kwa ūu, mo nīmeetanie mūndū na
ūla ūngī kūitheatheana masangya,

فَتَنَادَوْا مُضْجِعِيْنَ ①

23. Makyasya, 'Umaalai ūnī kīloko tene
mūende mūūndanī wenyu, ethwa inyw'ī
nīmūūketha ngetha,'

اَيُّ اَعْدَاؤِ عَلَى خَزَائِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰرِيْنِ ①

24. Na mauma, maineenany'a mūndū na
ūla ūngī na mawasya manini,

فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ①

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ iny'w'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا يَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِنٌ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ حَرْبٍ قَدِيرَةٍ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũndũ maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا زَاوَاهَا قَاتَلُوا وَإِنَّا لَصَّادُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya iny'w'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يُونُسُ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũndũ mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنَّا رَبَّنَا أُنْزِلْ فِيهَا أَنْ يَبْدُلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

وَقَدْ لَازِمٌ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve Mfunda ya Utanu vamwe na Mwai woo.

إِنَّ لِّلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

36.Ithyi IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU OndU Ithyi tUmekaa avItany'a?

أَتَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْخَمِيرِ مِينِ

37.Inyw'I mwina kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكِرْتُمْ أَن تَتَذَكَّرُونَ

38.Inyw'I mwina Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

40.Kana inyw'I mwina OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitU Ithyi kOvika MÜthenya wa UthayOOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْحَقِّ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْمِلُونَ

41.MakOlye mo nOÜ katI woo OIa OkaOngamIa OndU OÜsü.

سَلَامٌ أَنَّهُمْ يَذَّكَّرُ بِكَ رَعِيمٌ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneenaa w'o.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MÜthenya OIa w'o Okavuanw'a ÜtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَكْفُ عَنْ سَائٍ وَيَدْعُو إِلَى التَّجْوَدِ يَتَوَقَّظُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَائِضَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلِيلَةً وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى التَّجْوَدِ وَهُمْ سَائِلُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ūu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno Yaitŭ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَذَبَ مَيِّتِينَ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka maillyĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَقْرَمٍ مَغْلُوبُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ۝

49.Kwa Ūu we, ĩthĩwa ũmĩĩsye kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَأَصْبَحَ يَحْكُمُ بِكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩũũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũĩltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisye ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَلَا سَمْعُومُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake,
na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe
nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِهَتِهِنَّ ۝

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a
Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We
nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo
mūlūmu vyū.

فَقَعَصُوا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَلَخَذَهُمْ أَحَدَهُ زَابِيَةٌ ۝

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū,
Ithī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا الْمَاءَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nīkana Ithī tūtonye kūkīw'īkīthya
ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthī matonye kwia.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيماً أُنْزِلَ وَأُوتِيَ ۝

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo
yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفَجَّ فِي الصُّبْرِ نَفْعَةً وَاحِدَةً ۝

15. Na nthī na īma ikyūmbanw'a vamwe
na īndī iivevenzwa īvevenza yīmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدَلَّكَ وَاحِدَةً ۝

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

فِيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ītu yīkaatūkanīla kaī, nayo
yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَتِ السَّمَاءِ فِيْهِ يَوْمَئِذٍ وَاحِدَةٌ ۝

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla
ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka
myaanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī
kya Mwīai waku.

وَالْمَلِكِ عَلَى أَرْجَائِهِمْ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiī kaī wa syīmbithī
syenyu kīkatiala kī kīvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mūsoma ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتَبَةٍ بِذِيْنِهِ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ مَقْرُونُونَ
كَتَبِيَّةٌ ۝

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنَّىٰ مُلَىٰ حَسَابِيَّةٌ ۝

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَهَوِّنِي وَنَشْرِي رَاضِيَّةٌ ۝

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīlīlū,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

فَقُطِفَتْهَا دَائِيَّةٌ ۝

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَوْلَا الْمَرْبُوبُ أَهْنَيْتُمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْمَالِيَّةِ ۝

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتَبَةٍ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيِّنَنِي
لَمَّا أَوَّلَىٰ كَتَبِيَّةٌ ۝

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمَّا أَدْرِمَا حَسَابِيَّةٌ ۝

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلَيِّنَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَّةُ ۝

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَنِي مَالِيَّةٌ ۝

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyŭ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ۝

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

حُدُودُهُ فَعَلَّوهُ ۝

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ الْبَحِيمُ صَلَّوهُ ۝

33.'Na mwovei na mūnyololo wa ūasa
wa mīkono mīongo mūonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۚ

34.'Nīw'o, we ndaamwītkīla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mūnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۚ

35.'Na we ndaamaingītsya andū kūthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۚ

36.Kwa ūu, we ndena mūnyanyae vaa
ūmūnthī;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبْنَمٌ ۚ

37.Kana līu ona wīva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلَيْنِ ۚ

38.'Ala vate ūmwe ūmaīsa ateo ene-naī
maīsa,

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۚ

LUKU 2

39.Indī aiee, Nyie nīlvīta na syīndū
syonthe ila inyw'ī mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ ۚ

40.Na syonthe ila inyw'ī mūtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ ۚ

41.Isu vate nzika nīyo ndeto īla yaetiwe
nī Mūtūmwa mūtīkīle;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۚ

42.Na yo ti ndeto ya mūtīli-wa-myālī;
inyw'ī mwītkīlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۚ

43.Ona ti ndeto ya mūtōti wa ndoto;
inyw'ī mūsūvīaa o maūndū mavūthū!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۚ

44.W'o nī ūvuany'o kuma kwa Mwīai
wa nthī syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ

45.Na ethwa we nūwetete kwa ūvūngū
ona kaūneeni kanini tōlō Waitū Ithyī,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۚ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَوَخَدْنَا مِنْهُ بِأَيِّدِينَا ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَّبِعُكُمْ أَن مِّنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana
syake,

13.Na mŭka wake na mwanaa nyinya wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

14.Na andū ma ndūū sya mūkaufī ma nyūmba yake ala mamūnengete ūtūo.

وَفَصَّلَتْهُ الَّتِي تُؤَيِّدُ

15. Na kumya asu onthe ala me 1010 wa nthi, nongi nūtonya kwiyovosya we-mwene *tū*

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۖ

16.Indĩ aiee! Vate nzika, nĩ ūmŭĩ wa Mwaki,

لَا إِنَّمَا تَلَفُ ۝

17. Uisuvūanga kīkonde kya mwīl *ona*
kūvika maleenyūnī *ma mwīl*.

نَزَاعَةُ الشَّوَى ⑩

18.W'o Ūkamwĭta we Ūla waalyŪkile na
kŪsyoka ĩtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّيْ

19. Na woombanisye *Uthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ⑤

20. Nīw'o, mūndū asyaītwe ate mūmīīsyā
na e kīw'īu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

21.Yŋla ōthōku wamōkiita we, ausōŋtwe
nŋ iŋo.

إِذَا مَنَّ الشَّرُّ جُزُوعًا ۝

22. Indī yīla ūseo wamūvalōkīla, we
nīwīkathīlaa.

وَإِذَا مَنَّ اللَّهُ الْخَيْرَ مَنُوعًا ﴿٦٧﴾

23. Indī ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ

24.Asu ala maaatĩanĩasya Mboya syoo,

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٦٦﴾

25. Na asu ala nthĩnĩ wa ūthw'ii woo, ve
kĩlungu kyaw'o kĩaĩkĩle.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٦٥﴾

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

الْمَكِيدِ وَالْمَكْرُورِ ۝

27.Na asu ala metikílaa Müthenya wa
Ütwio kana nĩ wa w'o,

وَالَّذِينَ يُضِلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۝

28.Na asu ala mena wia wa Üsilflo wa
Mwĩai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَعَفِّونَ ۝

29.Nĩw'o Üsilflo wa Mwĩai woo
ndwathükĩtka.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ خَيْرٌ مِّمَّا يُفُكِّرُونَ ۝

30.Na asu ala masüvĩaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِيقُونَ ۝

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aũme mamaÜngamĩe; ow'o asu
ti ma kütölwa mütĩ;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝

32.Indĩ asu ala mamanthaa küvĩtũka vau,
aa nĩmo eki-ma-naĩ.

فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝

33.Na asu ala masyaĩtasya mawĩvĩto
moo na motianĩo moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ يَقُولُونَ ۝

34.Na asu ala alÜngalu mokÜsĩnĩ moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۝

35.Na asu ala maÜngamĩaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝

36.Aa makeethwa nthĩnĩ wa Mĩũnda me
ataĩtka.

بِأُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۝

LUKU 2

37.Indĩ ala matetĩkĩlaa mena kyaũ, Ündũ
mo mokaa kwaku mekalaatĩte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ ۝

38.Kuma ngalĩ ya kw'oko kwa aũme
kwaku na kuma ngalĩ ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syĩna kĩvathũkany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ ۝

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْدَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عَنِ بَسْبُوتَيْنِ ۖ

43.Kwa ŭu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْ لَهُمْ
إِلَىٰ نُصْبٍ يُؤْفُضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe
nĩ tei.

2. Ithyĩ nĩtwamŭtŭmie Noa kwa andũ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andũ maku
mbee wa ūsilŵlo wĩ woo ūtanamavikŵa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, vate
nzika, Nyie nĩ MŪkaanany'a mumĩlu
kwenyu,

4. Nĩkana mŭmŭthŭkŭme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kŭmŭkŵa We na
mŭimbŵ'a Nyie.

5. We akamŭekea inyw'I naĩ syenyu na
kŭmŭnenge inyw'I ūvinda, kŭvika ūvinda
yĩla yĩtw'itwe. Nĩw'o, ūvinda yĩla
yĩtw'itwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe yĩtonya kŭtŭngwa ūtina ūla yo
yavika. Takethwa inyw'I nĩmwamanyie
tũ!'

6. We aisye, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nĩnĩmetĩte andũ makwa ūtukũ na
mŭthenya,

7. 'Indĩ kŭmeta *mo* kwakwa kŭtumĩte mo
makŵa makauma *kwakwa* ūyaa mŭno
vyũ.

8. 'Na kĩla ūvinda nyie nametie mo
nĩkana We ūtonye kŭmaekea mo, mo
meekŵie syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo,
na meelingĩlile ngŭa syoo na maendee
nthĩnĩ wa ūthŭku woo, na meethwa na
ŭng'endu mŭvĩtŭku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

يُفْقَرُ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَيُؤَخَّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
قَلِيلٍ ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَا أَرَأَيْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ

فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنبَاءِهِمْ وَاصْغَوْا وَاكْتَلَبُوا

سِتْرًا ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10.'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota ūu* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11.'Na Nyie naisye, 'Manthai ūekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12.'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13.'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَيْنَ وَجْهَيْكُمْ لَحْمَ جَنْبٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14.Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15.'Na kwa ūla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝

16.'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthē ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17.Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19.'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْدِ لَكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ مِنْهَا إِبْرَاجًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ يَنْتَلِكُوا مِنْهَا سَبِيلًا خَيْرًا ۞ ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نوحُ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَابْتَغَوْا مِنِّى بَيْتًا مَّالَهُ وَوَلَدَةٌ اِلَّا خَسَاءً ۝

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكْرًا مَّكْرًا كِبَارًا ۝

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَدْرِكُ الْيَمُّنُكُمْ وَلَا تَدْرِكُ وَدَادُ لَا سَوَاءٌ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ۝

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ, ona We ndũkamongelelee alei ateo nthĩnĩ wa ũvĩtyo vyũ!

وَقَدْ اَصْلَحُوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلَالًا ۝

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنَّهُمْ اَعْرَبًا فَادْخُلُوا اَنْۢبَاۡءَ قُلُوبِكُمْ فَقُلُوْا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْۢصَارًا ۝

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

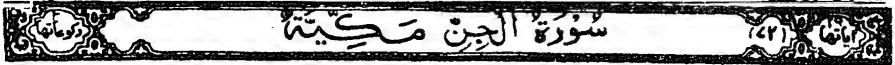
وَقَالَ نوحُ رَبِّ لَا تَذَرْنِىْ اَرْضًا مِّنَ الْكَافِرِيْنَ دِيَارًا ۝

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ũũ athũkũmĩ Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِىْهُمْ يَحْسِلُوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوْا اِلَّا فَاجِرًا كَبَارًا ۝

29.Mwĩai wakwa: Ndekee naĩ nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka; ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawwanangiko!

رَبِّ الْعَرَبِ وَلَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْۢتَ اَلَّذِىْ دَخَلْتَنِيْ فِىْ مِصْرَ ۝ وَرَبِّ الْمَدِيْنَةِ وَالْمَدِيْنَةِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا تَبٰرَكَ ۝ ﴿

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Nĩkũvuanĩw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsyē, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أَدْعِي إِلَى آتِهِ اسْمَعْ نَقَرُونَ الْجِنَّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

3. 'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩtĩkĩĩte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

4. 'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدًّا رَبَّنَا مَا انَّمَا جَاءَهُ وَلَا وَلَدًا

5. 'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvĩtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَوِيًّا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

6. Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩ.

وَأَنَّا عَلَّمْنَا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ
كِبْدًا

7. 'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvĩo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongeleele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِنَ الْجِنِّ فَرَّادُوهُمْ رَهَقًا

8. Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyĩw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũũmwa ona ũmwe ona ĩndĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ nĩtwamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

10. Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ila
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11. Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthōku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me tũlũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

12. 'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

13. Na ithyĩ nĩtwĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe tũlũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kōkĩa kuma vala We ūl.

14. Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
Ūtongoi, ithyĩ nĩtwawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ūlũngalu.

15. 'Na amwe maitũ nĩmamwĩnyivĩasya
Ngai na amwe maitũ nĩmathũkĩte kuma
nzĩlanĩ *ĩla ya w'o*. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla *ĩla ya w'o*.

16. Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ *ĩla ya w'o*, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

17. Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ *ĩla ya*
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَنَا لَسْنَا نَسَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُرْتَضًا حَرَسًا
شَدِيدًا وَشَهِيًا ۝

وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمِعْ
أَنْ يَحْدِثَ لَهُ يَكْفُتْ بِهِ ۝

وَأَنَا لَا نَدْبَرِي أَشْرَ أُبْدِي بَيْنَ فِي الْأَرْضِ لَمَّا رَأَوْهُ
بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

وَأَنَا مِمَّا الصَّالِحِينَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قَدْ دَا ۝

وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ لُعْجِزَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَجْزِيَ
هَرَبًا ۝

وَأَنَا لَنَا سَعْنَا الْهَدَىٰ أَمَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمُوتُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

وَأَنَا مِمَّا السَّالِحِينَ وَمِمَّا الْقَاطِعُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا ۝

وَأَنَا الْقَاطِعُونَ فَمَا نُوا لِيَجْهَنَّمَ حَطَبًا ۝

وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ حَمَاءً
قَدْ قَاءَ ۝

18.Nĩkana lthyĩ. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتَحَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūũngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَةً وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwathŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭlai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ۝

27. We. ~~ŭ~~ Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

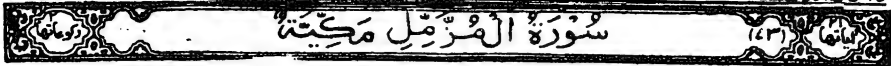
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنِ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanya kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭlai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَهُمْ وَاحْتَاطَ بِمَا
فِي لَدُنْهُمْ وَأَخْبَعَهُ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ũla wflingfite we-mwene na
kĩtonyeo kĩasa.

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ

3. Ungama *nthĩnĩ* wa Mboya ũtukũ ateo
kĩlungu kĩnini kya w'o-----

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana ũnyivangye
mbee wa ũu.

نَضْمَةً أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
ũu—na mĩsome Kulani kavola na kwa
kũsũanĩ.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَزَقِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

6. Nĩw'o, Ithĩ twĩkw'ĩlĩla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nĩw'o kũkĩla ũtukũ nĩ nzĩa ya vata
mũno vyũ kwa kũkĩlya thayũ vinya na
nĩkwĩkaa ũndũ mũnene mũno tũlũ wa
ndeto sya *mboya*.

إِن نَّالِشَيْءَ الْيَلِيلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَنُومٌ قَلِيلًا

8. We ow'o, mũthenya nĩwĩthĩawa
maũndũ maingĩ mũno maafĩanĩe.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nĩtonya kũweta ngoo ĩndĩ
ĩkaneenwa ta nthimo. ĩndĩ thĩna nĩkana ndeto
'thiyab' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa ũu,
ikawetwa ta nthimo ũalyũlo ndũtw'ĩka ngoo.
Vangĩ nĩvatonya kwĩthwa 'Thiyabaka' nthĩnĩ wa
ũneeni ũũ nĩtonya kũneena tũlũ wa aafĩi ma
Mũtũmwa s.a.w na ala angĩ me vakuvĩ nake we.
ũalyũlo ũũ wĩmũnenge mũsomi ũnyuvi mũnene
wa w'o.

9.Kwa Ou, lilikana syitwa ya Mwłai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na ūthaiti musŭu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَلَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ①

10.We nĩ Mwłai wa Umłlonĩ na Uthŭłlonĩ; vai Ngai ateo We; kwa Ou, mwose We ta Mŭsŭvĩ *waku*.

رَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْبُدْهُ وَكَيْلًا ②

11.Na ūmłsya maŭndŭ onthe ala mo maneena; na taanłsya namo na mwłkalo mwałlu.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ③

12.Na ndekanłye Nyie Nłnyioka na asu ala maleaa *ŭla w'o*, mena maŭndŭ mavŭthŭ na wingĩ wa syłndŭ; na manenge mo łvinda łnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْسَةِ وَقَوْمَ النَّيَإِ ④

13.Vate nzika, vamwe Naitŭ ve mbłngŭ *ngito* na Mwaki *włwoo*.

إِن لَّدَيْنَا أَنْكَالٌ وَجَحِيمًا ⑤

14.Na kyaŭya kłla kłtaa na ūsilłlo wł woo----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑥

15.Mŭthenya ŭla nthĩ na iłma ikathingitha, na iłma ikeethwa iilyĩ ta ivumbu iŭng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيَابٍ قَهِيلًا ⑦

16.Nłw'o, Ithyl nłtŭmŭtŭmłe inyw'ł Mŭtŭmwa, ŭla nł ngŭsł łŭłŭ wenyu, otondŭ Ithyl twamŭtŭmie Mŭtŭmwa kwa Valao.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَمًا ⑧
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ⑨

17.Indł Valao nłwaleile kŭmwłw'a Mŭtŭmwa, kwa Ou, Ithyl nłtwamŭkwatie we na łkwata łthŭku.

فَقَضَاهُ فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَأَخَذَهُ الْخَلْدُ وَقَيْلًا ⑩

18.Inyw'ł łndł, ethwa inyw'ł nłmŭŭlea kwłłkłla, mŭkeesiłla ata inyw'ł ene łŭłŭ wa mŭthenya ŭla ŭkaalyŭla nzw'łł sya syana kwłthwa mbuł?

كَذَلِكَ سَاقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْلَانِ شِينَابًا ⑪

19. *Mūthenyanĩ ūsu ĩtu yĩkaatũanĩw'a*
kaĩ na ūtianiŋo Wake ūkeanĩw'a.

إِنَّ الشَّامِ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. *Uu vate nzika nĩ ūlilikany'o. Kwa*
Ūu, mūeke we ūla ūnũkwenda, akwate
nzĩla ya kwa Mwĩai wake.

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ قَدَمِ أَتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. *Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ kana*
we nĩũŋamaa ūivoya kwa ilungu ĩĩĩ
kaĩ wa ĩtatũ sya ūtukũ na na mavinda
angĩ nyunzu kana kĩlungu kya katatũ
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
wĩnamo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtalĩĩlaa kĩĩhimo kya ūtukũ na
mũthenya. We nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ
mũitonya kũsũvĩla kĩĩhimo kya w'o, kwa
Ūu We nũmwēlekele inyw'ĩ na tei.
Somai ĩndĩ, Kulani mũno vala ve ūvũthũ
kwenyu. We nĩwĩsĩ kana amwe kaĩ
wenyu nĩmatonya kwĩthwa me awau na
angĩ ala matonya kũkita nzĩanĩ ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe kĩfanda kĩseo.
Na ūseo ona wĩva ūla inyw'ĩ
mũũtongosya mbee wenyu kwoondũ wa
mathayũ menyu, mũkawĩthĩla w'o
vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe
wĩ mũseo mbee na mũnenange nthĩnĩ wa
ĩtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ

وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ

وَاللَّهُ يَقْدِرُ النَّيْلَ وَالنَّهَارَ عِلْمَ أَنْ تُنِصُّوهُ

فَتَأْتِي عَلَىٰ كُفْرًا قَدَرًا وَمَا يُبَشِّرُ مِنَ الْفُرَانِ

عِلْمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغَمٌ وَأَخْرُونَ يَصْرُفُونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَخْرُونَ

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَا تَبَشِّرُ مِنْهُ

أَقْبِنُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا

حَسَنًا وَمَا تَقْدِمُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ مِّنْ خَيْرٍ يَّجِدُوهُ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHTHIR

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ũlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wŵvw'ŵkŵte *we-mwene na*
kŵtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ

3. Ukŵla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtaŵe Mwŵai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya kŵtonyeo kyaku,¹*

وَيَا بَاكَ فَطَهِّرْ

6. Na ŵvathane na kũlea kwŵthesya,

وَالزُّجُرْ فَاهْجُرْ

7. Na ndũkanengane manee ũimantha
kũtũngŵa angŵi maingŵi,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَوْرُ

8. Na kwoondũ wa Mwŵai waku we ŵkala
wŵyũmŵsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yŵla soo ũkavuvwa,

فَإِذَا نَقَرُ فِي النَّاقُورِ

10. Mũthenya ũsu ũkeethwa mũthenya
wa ũnyamao mũnene.

فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ

¹ Ndeto ŵno 'thiyabaka' nŵtonya kwasya ngoo ateo
yosetwe tũ ta mwŵi wa ũneeni. Indŵi thŵna nŵi kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa
ũu mũndũ akamyosa na mwŵi ũneeni indŵi ngoo
tiw'o ũalyũlo ũla ũkwendeka. Nŵkũtonyeka kana
nokwŵthwa thiyabaka nthŵiŵi wa ngewa ŵno nŵtonya
kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno
wŵthwe tũtũ wake na ala angŵi me vakuvŵi nake. Uu
ũalyũlo ũũ ũngŵi nŵi wa kũmũtonyethya mũsomi
ũnyuvi mũthanthau wa ũalyũlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kIndu kIte
kIvOthU.

عَلَى الْكَلْبَيْنِ غَيْرُ يَسِيرٍ

12. NdekanIlye Nyie na OIa noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13. Na IndI nyie nInamUnengie we
Othw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14. Na syana sya ivIsI iKIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15. Na Nyie nInaseUvisye syIndU syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهِيدًا

16. IndI we nIwendaa nImUnenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَزِيدَ

17. Vate nzika, Ou tiw'o! NOndu We aI
mUmaitha wa Syama SiitU.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِإِتِنَانًا عَيْنِدَا

18. Nyie omItOkI ngeekIa thIna mUnene
tOlU wake.

سَأَرْفِقُهُ مَعُودَانِ

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرْ وَقَدَّرَ

20. WanangIko nUmOkwate we! UndU we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21. WanangIko nUmOkwate we IngI,
UndU we watalile!

ثُمَّ قُلْ كَيْفَ قَالَ

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُ

23. Na IndI we nIwang'uthie OthyU wake
na nIwatukie nI Othatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24. Na IndI we nIwaalyOkile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25. Na aisye, 'KI ti kIndU IndI nI Ooi
OtianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nynie ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. ŋŋŋŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋi ma Mwaki ŋsu. Na ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋ, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋlai waku ateo We. Na kŋŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِمَلَكَكُمْ وَمَا جَعَلْنَا
عَذَابَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـُٔى
بِغٍ وَكُزَى لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَرَبَرِ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرِ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا لَأَحْدَى الْكِبَرِ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْ أَنَّ

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya ngya.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِنْسَكِينَ

46.Na ithyī nītweelikilye ngewanī
itetīkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

عَمَّا أَتَيْنَا أَتَقِينُ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاقَةُ الشُّوفِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفْرِفَةٌ ۖ

52. Makl̥ite mŋnyambŋ?

فَزَتْ مِنْ قُورٍ ۖ

53. Aiee, klla mŋndŋ katl̥ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangŋ mavŋe ma
ŋvuany'o ŋla we ŋnengetwe.

بَلْ يَرْيَدُ كُلُّ امْرِئٍ وَنَهْمُ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا

مُنْشَرَةً ۖ

54. Tiw'o! nŋw'o, mo maiyl̥klla Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۖ

55. Tiw'o! nŋw'o, ŋŋ nŋ ŋtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۖ

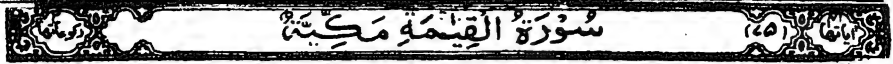
56. Mŋeke we ŋndl̥, ŋla ŋnŋkwenda
aŋlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۖ

57. Namo maikaŋlilikana ateo Ngai enda
ŋu. We eweka nŋ We wal̥l̥twe nŋ kŋkŋwa
na We eweka nŋ We wal̥l̥te kŋeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّوْقَىٰ

ۖ وَآهْلُ الْغُفْرِ ۖ

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفَنِينَ الْفَضِيلَ ١

2. Aiee, Nyie nĩvĩta na Mũthenya wa
Uthayũkyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ٢

3. Na Nyie nĩta thayũ ũla wĩtũlaa mũtĩ
kaingĩ ta ngũsĩ.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ٣

4. Mũndũ asũanfaa kana Ithĩ
tũikombany'a mavĩndĩ make?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ عَظَامَهُ ٤

5. Iĩ, Ithĩ twĩna ũtonyi wa kũmũtũnga
ona kũvika mĩthya ya syaa.

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُنْشَىٰ بَنَاتُهُ ٥

6. Indĩ mũndũ nĩwendaa kũendeeaa na
kwĩka naĩ ũndũ we ũendete.

بَلَىٰ يُبْدِ الْإِنْسَانُ لِجَفْرَأَمَانِهِ ٦

7. We akũlasya, 'Mũthenya wa
Uthayũkyo ũkeethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٧

8. Yĩla itho yĩkekĩwa mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ٨

9. Na mwei ũikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ٩

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَبْرُ ١٠

11. Mũthenya ũsu mũndũ akakũlya, 'Va
kũkĩla nĩva?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ١١

12. Aiee! vai wĩvitho!

كَلَّا لَوْ ذَرَّكَ ١٢

13. Vandũ va kũthũmũa mũthenya ũsu
vakeethwa vamwe na Mwĩai waku
eweka.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ١٣

14. Mūthenya ūsu mŭndū
akamanyĩthyw'a maŭndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
ĩtina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخَّرَ ۚ

15. Aiee, mŭndū nĩwĩyĩĩ nesa vyū we
mwene.

بَلَى الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۚ

16. Ona kau we nŭetae mawĩkwatyo
make.

وَلَوْ أَنفَىٰ مَعَاذِيرَهُ ۚ

17. Ndŭkathingithye ūĩmĩ waku na
ūvuany'o ūū nĩ kana we ūtonye
kwĩkalaata kŭŭsŭvĩa w'o.

لَا تُخَذِّلُكَ إِلَّا مَا تَكُنَّ تَفْعَلُ ۚ

18. Vate nzika, kŭmbanw'a kwaw'o na
kŭsomwa kwaw'o kwĩtŭlŭ Waitū Ithyĩ.

إِن عَلَيْنَا جُمُوعَهُ وَقُرْآنَهُ ۚ

19. Kwa ūu, yĩla Ithyĩ tŭŭŭsoma w'o,
ĩndĩ we atĩla kŭsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۚ

20. Na ĩndĩ kŭwŭalyŭla w'o nĩ tŭlŭ
Waitū.

ثُمَّ إِن عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ ۚ

21. Aiee, ĩndĩ inyw'ĩ mwendaa kĩla kĩ
vakuvĩ kw'okonĩ.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۚ

22. Na inyw'ĩ nĩmŭyĩvŭthasya ĩtu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۚ

23. Mothyū amwe mŭthenya ūsu
makeethwa me matheu,

دُجِرَ يَوْمَئِذٍ نَّافِرَةٌ ۚ

24. Masyaĩsye na kĩhito kwelekela
Mwĩai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۚ

25. Na mothyū amwe mŭthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَوُجَّهَ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ ۚ

26. Maisŭanĩa kana mbaanga ĩla ĩtŭlaa
mŭongo yĩ vakuvĩ kŭmavalŭkĩla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارِعَةٌ ۚ

27.II, yila thayu wa mUndu OnUkw'a
wambataa Ukavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kUikUlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmUtangila?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفَكَ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَكُلُّكُمْ أَعْيُنُ الرَّءِ

30.Na mUthumo Oing'Uuthana na
mUthumo Ula Ongi ni kyalya.

وَالْعَلَى السَّائِلِ بِالسَّائِلِ

31.Kwa Mwai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

يَا إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسَائِلِ

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitika Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلاَةَ وَلَا مَطْعَمَ

33.Indi we niwauleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكَيْنَ كَذَّبَ وَتَوَلَّى

34.Indi we niwaendie kwa andu ma
nyumba yake, atambitye na ngathio.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْكُنَ

35.'Woo ni waku we! na woo ingi!

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

36.Indi woo kwaku we! na woo ingi!

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

37.MUndu asUanila kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We nda! Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitika?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ مَتْنِي بَنِي

39.Na Indi atw'ika Ianga ya nthakame na
Indi amwikila Umbe na amUmInUkila
we.

ثُمَّ كَانَ عَمَلُهُمْ فُحْلًا فَصَوَّرَ

40.Indĩ We nĩwamombie eĩ, mũũme na
mũka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
kũthayũũkya akw'ũ makethwa thayũ?

فَإِنِّي أَنَسَ ذَلِكَ بِقَلْبِي عَلَىٰ أَنَّ هَٰذَا الْوَقْتُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

١١٢ (٤٦)

AL - DAHR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Vate nzika, nĩkwavikie İvinda İŪİŪ wa
mũndũ İla we ūtaĩ kİndũ kİweteka.

3. İthyĩ nİtwamũmbie mũndũ kuma nthĩnĩ
wa İlovoto ya manzĩ yİvulene yİla İthyĩ
tũtũmaa yİsİla nthĩnĩ wa matatwa; İndĩ
İthyĩ nİtwamũalyũlile we atw'İka mũndũ
wİw'aa na wonaa.

4. İthyĩ nİtũmwonetye we Nzİla, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nİw'o, İthyĩ nİtũseũvİtye kwoondũ wa
alei mİnyololo na mang'ang'a ma kİlaa
na Mwaki wakene.

6. İndĩ ala alũngalu manyusaa kİkombe,
kİvulanİtw'e na Kavuli---

7. Mbuluti İla athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'İlaa. Mo
nİmatũmaa İvulutya İvulutya yİ vinya.

8. Mo nİmeanİlasya wİvİto woo, na kũkİla
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnyaİkİte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maİthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'İthyĩ tũmũİthasya inyw'İ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe İla İthyĩ tũyendaa
mũvea kana İtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّتَسَكَّرُ بِهَا

فَجَعَلْنَاهُ سَوِيًّا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَلْنَا وَإِنَّا الْفُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَوْنَ مِن كَافٍ كَانَ يَوْمَئِذٍ

كَافُورًا

مِمَّا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

يَوْمُئِذٍ يَالْتَذِيرَ وَيَعْتَفُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَتَرْتِيبًا

وَأُوبَرًا

إِنَّا نُنْظَرُكُمْ لَوَاجِدَ اللَّهِ لَا تُرِيدُ وَمَنْكُمْ جَزَاءٌ

وَلَا شَأَلُورًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītūkīaa mūthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitū.'

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمَ عَبَّوْشًا قَطَطٍ ۝

12. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīa mo kuma kwa ūthūku wa mūthenya ūsu, na akamanenge mo ūsanzamūku na ūtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً
وَمُزْزَرًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nūndū wa ūmīīsyō woo, vamwe na Mūūnda na kīīonyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīīe īūlū wa mīto, namo maikew'a ūvyūvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

مُكْرِمِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī īūlū woo, na itūngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّلتْ قُطُوفُهَا تَذِيلًا ۝

16. Na mīio ya kōīa ya vetha tīkathyūlūlūkw'a katī woo, na ikombe sya ioo ota ūu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīīseūvisye na ūmanyi mūvītūku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kyaūnyw'a kīvulanītw'e na tangaūsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutinī yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namō makeeteelwa nī andū ma mūika ala matakatumīa. Wamona ūkasūanīaa nī lūlū inyaītkītw'e.

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ خِلْدَانٌ مُجَلَّدُونَ إِذَا رَأَوْهُمُ
حَسِبَتْ لَهُمُ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ۝

21. Na we wasisya ūkoonaa ve ūtanu na ūsumbī mūnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikailfanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ نِيَابٌ سُنْدِسٍ خُضْرٌ وَاسْتَبْرَقٌ وَحُلُودٌ
اَسَاوِدُونَ فِصَّةً وَسَقَمَهُمْ رَبُّهُمْ سَرَابًا طَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭo wenyu, na wŭa wenyu nŭtŭkŭllŭtwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكَ عَلَيْنَا نَقِيطُ الْقُرْآنَ نَقِيطًا ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsilŭlo wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe katŭ woo *ņla nŭ mwene naŭ kana ņte-mŭvea*.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭloko na wŭoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na taŭa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* kŭlasa *kya ņtukŭ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ يَلًا طَوِيلًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭmbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا نَقِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭla mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

إِن هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. N'w'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe n' Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthin' wa
tei Wake, na We nūseŋvitye ūsillo
w' woo kwoondū wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
يُفْضِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْيَسَّارَ

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ

(22)

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵiŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mũtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ وَصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

عَلَى أَوْتَادٍ

إِنَّمَا تَوَكَّلُونَ لَوَاقِعًا

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

لَا يَلْمِ يَوْمَ أَجَلَتْ

يَوْمَ الْفَضْلِ

15. Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16. Woo nĩ wa asu ala maũleaa w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

17. Ithĩ tũyaamananga andũ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ

18. Ithĩ tũkatuma ala me ĩtina mamaatĩe
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُ فِيهِمُ الْجَحِيمَ ۝

19. Uu nĩw'o Ithĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ الْكَافِرِينَ ۝

20. Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

21. Ithĩ tũyaamũmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ũ tũtweku tũte vala tũĩ,

أَلَمْ تَخْلُقْهُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ۝

22. Na Ithĩ twakĩkie kũw'ũ kyu vandũ
valũmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23. Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24. Uu nĩw'o Ithĩ twathimie, na Ithĩ
nĩtũthimaa nesa mũno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدَرُونَ ۝

25. Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

26. Ithĩ tũimyumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

27. Ala me thayũ na ala akw'ũ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28. Na Ithĩ nĩtwaie ĩlma ndũũlu vo, na
nĩtwamũnengie inyw'ĩ kũw'ũ kya
ũnyw'a kĩ mũyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفِينَ ۝ فَأَرْسَلْنَا

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

إِنظِرُوا إِلَىٰ أَلْتُنُفَرٍ هِ تَكْذِبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

إِنظِرُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

تَوَالِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْعَذَابِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta
mbeenge,

إِنَّمَا تَرَىٰ بِشَرْبٍ كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جُلُتٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ūŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūŭ nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَعَلَكُمْ وَالْأُولَىٰ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ ūndŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمُهُمْ يَسْتَهْوُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋthyei inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī* ŋno, *Inyw'ī* alei ma
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nŋ ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

فِي أَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(Wavuan'w'e Makka)

1.Sy'itwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Mo makũlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ②

3.İlũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ③

4.İlũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ④

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ⑥

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ⑦

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ⑧

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ⑨

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا ⑩

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَبَاسًا ⑪

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ⑫

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte İlũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ⑬

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ⑭

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŋlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْحَأًا

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا

19.Mũthenya ūla soo ūkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا

20.Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩlomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا

21.Na ĩĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
ĩilyĩ ūta kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

22.Kwa ūla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا

24.Ala makekala vo myakaka.

لِيُشِيرَ فِيهَا أَحْقَابًا

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْرُفُونَ فِيهَا بُرْدًا وَلَا شَرَابًا

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŋkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاقًا

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاقًا

28.Nĩw'o, mo mayaaŋkĩa ūtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩla kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ūsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ūsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًاۙ

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũngalu ve ūtanu:

اِنْ لَّا يَسْتُوْنِ مَقَارًاۙ

33. Mũnda miĩte na mĩsavivũ,

حَدَّ اَيْنَ وَاَعْنَابًاۙ

34. Na eĩtu atheu ma mũika Omwe

وَكُوَاعِبَ اَثْرَابًاۙ

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاْسًا وِهَا قَاۗءًاۙ

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا لَنُوَاۗءٌ لَا كِلَابًاۙ

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَآءٌ مِّنْ رَّبِّكَ عَطَآءٌ حِسَابًاۙ

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّنُوۡتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
لَا يَنْبَلِكُوۡنَ مِنْهُ خِطَاۗءًاۙ

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩlyĩ na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُوۡمُ الرُّوۡحُ وَالنَّفْسُ صَفَاۗءٌ لَا يَتَكَلَّمُوۡنَ
اِلَّا مَنۡ اٰذَنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًاۙ

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ مَنۡ شَآءَ اٰتٰ خَدَّ اِلٰى رَبِّهٖ
مَآبًاۙ

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰۤى اَبَا قَرْيَبًاۙ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanfwe Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩla wĩla woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩla kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩla nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩla na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشَّاطِطِّ نَشَطًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الزَّاوِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُونَ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّةً

وَقَدْ نَزِمَ قَالُوا تِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14.Kkeethwa kI kloo o kImwe tU,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15.Na sisya! *mo makaumaala onthe nza*
OtheinI.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَقَالَ لَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17.YIla MwIai wake wamwItie we
MwandaInI wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَّلِ فَقَالَ هَلْ هُوَ ۝

18.'Enda we kwa Valao; we *nOkwenda*
kOthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ خَفِيَ ۝

19.'Na OimOkOlya we, 'We *nOkwenda*
kOthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۝

20.Na nyie ngaUotongoesya we kwa
MwIai waku, nIkana Otonye kUmOkIa
We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۝

21.Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama
kInene,

فَأَرَاهُ آيَةَ الْكُذْبَى ۝

22.IndI we nIwamUleile we na nIwaleile
kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23.IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve
Mose, aikaananIa nake.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۝

24.Na we nIwoombanisya *andU* make na
atavany'a,

فَحَسَرَ فَتَالَى ۝

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu,
Ola wI IolO mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa
ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْحَةِ وَالْأَوَّلِ ۝

27.Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve
Omаныisyo kwake we Ola OkIaa.

يَعْنِي إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'ī ninyw'ī mwī vinya kŭmba
kana nī ūtu yīla We wakīte?

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ النِّسَاءُ بَنَاهَا ۖ

29. We nīŭkīlītye ūtŭŭlu wayo na
akayaīlya na akayītw'īkīthya yīanīu.

رَفَعَ سَنَكَهَا فَسَوَّيْنَاهَا ۖ

30. Na We nŭseŭvītye ūtukŭ wayo
kīvindu, na nŭetete kīfoko kyayo;

وَأَعْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ خُضْنَهَا ۖ

31. Na nthī, vamwe nayo, We
nīwamīnyaīlkisye.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحْنَهَا ۖ

32. We nīwaumisye kīw'ŭ kyayo na
ŭīthyo wayo kuma vo,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَهَا ۖ

33. Na īīma, We nīwaiseŭvisye syo syī
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۖ

34. Kīī kyonthe nī kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لَكُمْ وَلَا تَعْلَمُكُمْ ۖ

35. Indī yīla wanangīko mŭnene ūkavika,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّلَامَةُ الْكُبْرَى ۖ

36. Mŭthenya ūla mŭndŭ ūkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'īīsyē
kwīka,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَفِهَ ۖ

37. Na Ngiena ikoonanw'a ūtheinī kwa
ūla wonaa.

وَبُذِرَتِ الْجَنَّةُ لِمَن يَرَى ۖ

38. Indī kwake we ūla ūleaa kwīw'a,

فَأَمَّا مَنْ ظَنَّهُ ۖ

39. Na ūla ūnyuvaa thayŭ wa nthī īno,

وَأَفَرَّ الْيَتِيمَ الَّذِي يَنَاهَا ۖ

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ŭkeethwa mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ مِنْ أَسَاوَى ۖ

41.Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŭngama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42.Ula Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43.Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّسَاءِ ۖ إِنَّا كَانَ مَرْسُهَا ۖ

44.Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَإِنَّكَ أَنْتَ مِنْ وَكْرِهَا ۖ

45.Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ لَحَاقٌ ۖ

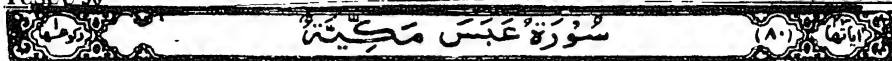
46.We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنَادٍ مِّنْ بَيْنِهَا ۖ

47.Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ تَعْمَلُ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

صُفْحًا ۖ

ABASA
(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. We nĩwang'uthie ōthyū na aathōka
ūtee,

3. Nũndū kĩlalinda nĩkyookie vala ūĩ.

4. Na nĩ kyaū kĩtonya kũũmanyĩthya we
kana we nũtonya kwĩthwa aimantha
kwĩthesya mwene,

5. Kana we nũtonya kũsũvĩa na
Ulilikany'o ūkamũuna?

6. Na kwa ūla ūvũthasya ndĩni ve
kĩvathũkany'o

7. Usu nĩwe ūmwĩthukĩasya,

8. Ona kau ti ũũũ waku we ona alea
kũthew'a.

9. Indĩ we ūla ūkaa kwaku ekalaatĩte,

10. Na we nũmũkĩaa Ngai,

11. Usu nĩ we ūmũleaa we.

12. Aiee! nĩ Ulilikany'o---

13. Kwa ūu, mũeke we ūla ūnũkwenda
ethĩny'e naw'o----

14. Mathangũnĩ mataĩku,

15. Mokĩĩtwe ũũũ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَى ۝

وَمَا يَذُرُّكَ لَعَلَّهُ يَزَلَّى ۝

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ نَسْفَعَهُ الذُّكْرَى ۝

أَقَامَنَ اسْتَفْعَى ۝

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلَّى ۝

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ۝

وَهُوَ يَخْشَى ۝

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

لَمَنْ شَاءَ ذِكْرَةٌ ۝

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

فَرُفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

16. Mokoni ma aandiiki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ⑤

17. Atafiku na alungalu.

كُورَامِ بَرَزَةٍ ⑤

18. Wanangiko nūmukwate mūdū! We
nde mūvea ata!

فَقِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْثَرُهُ ⑤

19. We amūmbaa we na kyaū?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ⑤

20. Na i voloto ya manzi! We nūmūmbaa
na akamwāliya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ⑤

21. Indī We nūmītw'ikīthasya Nzīa
kwīthwa yī mbūthū kwoondū wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ⑤

22. Indī We nūtumaa we akw'a na
kūseūvyā mbua kwoondū wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ⑤

23. Indī, yīla We wīlenda, akamūkīliya we
īngī.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ⑤

24. Aiee, we ndambīte kwīka ūndū We
wamwīyīlafe kwīka.

وَلَا لَنَا بِقُضِ مَا أَمَرَهُ ⑤

25. Yu eka mūdū aūsisye līu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ⑤

26. Undū lthyī tūkītaa kīw'ū nthī kwa
wingī,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ⑤

27. Indī lthyī nītūmyatūangaa nthī---
mwatūangīle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ⑤

28. Na lthyī nītūtumaa mbeū imea nthīnī
wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ⑤

29. Na mīsavivū na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ⑤

30. Na mīthata na mītende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ⑤

31. Na mīūnda mīlle īvandītwē imea
ivivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ⑤

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِثَةٍ وَأَبَاةٍ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا تَعَايُنَكُمْ

34. Indī yīla mbu mbai Tkavika,

بِأَذَابَاتِ الْفَاعَةِ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋkīla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَوْمُ الْمَرْءِ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na īthe wake.

وَأَيُّهُ وَأَيُّهُ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَزِيدِهِ

38. Kīla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoney'ē na ŋvoo wake mwene ena kīvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْوَرَةٌ

40. Makītheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

صَاحِبَةٌ مُّتَبَيَّرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kītoo īolŋ wamo.

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

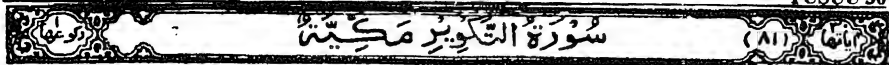
42. Mo makavw'Tkwa nī kīvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwītkīla na maī aathe

بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Umwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنْزِلَتْ ۝

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۝

18. Na nyie nĩta ūtukũ ūkũsĩie yĩla
ũendee ūkathela,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَفَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّحَىٰ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ūĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرٍ أَمِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ūla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِ الْيَمِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ūla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سَهِيْنٍ رَّجِيمٍ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala kafi wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ يَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

(٨٢)

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَضَرَتْ

4. Na yŵla mbŵsŵ iketa kŵw'ŵ nŵhŵnŵ wa
mŵŵaŵ,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ ŵndŵ, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ula,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵlwenŵ ona wŵva ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَّكَ دَبُّونَ بِالذِّينِ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesŵ maŵndŵ onthe ala inyw'ŵ
mwŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَّا تَفْعَلُونَ

14.Nt'w'o, ala alŭngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبَرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaŭ kĩtonya kŭŭmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaŭ kĩtonya
kŭŭmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaŭ?

ثُمَّ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayŭ ūtakethwa na
ŭtonyi wa kwĩka thayŭ ūngĩ ūndŭ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِئِلهِ يَوْمَئِذٍ ۝

AL - TATFIIF
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nŋ 0lau, Us0ftwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Woo nŋ wa asu ala manenganae
kŋthimo kŋoleku;

وَنِيلَ لِلطَّافِقِينَ ۝

3.Asu ala, yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ, mosaa kŋanŋe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4.Indŋ yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ kana k0mathimŋa,
mamathimŋaa mata0sisya.

وَإِذَا كَانُوا لَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يُمْسِرُونَ ۝

5.And0 ta asu nomesŋ kana
makathay00kw'a ŋngŋ

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6.M0thenyanŋ m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7.M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwŋlai wa nthŋ
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8.Aiee, 0talo wa ala athe wŋ kyovonŋ
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9.Na nŋ kya0 kŋ0manyŋthya we Sijjin nŋ
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10.Nŋ Ivuku yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۝

11.Woo, m0thenya 0su, nŋ wa ala
maleaa,

وَنِيلَ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12.Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُ ابْنُ آدَمَ قَالَ آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا اللَّهُمَّ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَنَحْجُزُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'ŋ mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُومٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

27.Kŭsĩlwa kwakyo kŭkeethwa vamwe
na Mesiki-----kwa ūu, eka ala mendaa
mende----

وَحْتَمَهُ وَسَكَّ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِرُونَ ۝

28.Na kŭkavulanw'a na kŭw'o kya
Tasniim,

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۝

29.Mbuluti ũla ala anyuve makanyw'ũla.

هَئِذَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝

30.Asu ala maĩ avĩtany'a
nĩmamathekeea ala meetĩkĩlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

31.Na yĩla mo mesĩle vala maĩ,
nĩmavenanĩasya mŭndũ na ūla ūngĩ.

يَضْحَكُونَ ۝

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۝

32.Na yĩla mo masyokie kwa andũ ma
nyũmba yoo masyokie mekathĩĩe;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝

33.Na yĩla mo mamonie maisye, 'Ow'o,
aa nĩ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ ۝

34.Indĩ mo mayaatumwa ta asũvĩi ũlũ
woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۝

35.Kwa ūu, Omũnthĩ, etĩkĩli nĩmo
meũmathekeea alei,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝

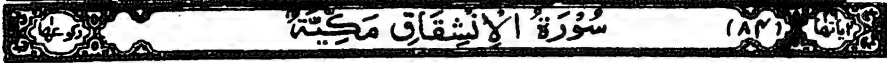
36.Mekalĩĩe ũlũ wa mĩto, masyaĩĩsy.

عَلَىٰ الْأَرْأْيِكِ يَنْظُرُونَ ۝

37.Mo alei ti aĩvĩku vyũ kwoondũ wa
ũndũ ūla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

AL - INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwani ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Yĩla İtu yĩkatũkana,

3.Na kwĩthukĩsya Mwĩai wayo—na ūu
nũyaĩĩte yo---

4.Na yĩla nthĩ İkanyaĩkw'a.

5.Na kũsyumya syonthe ila syĩ nthĩnĩ
wayo, na kũtiwa yĩ nthei;

6.Na kwĩthukĩsya Mwĩai wayo, na ūu
nĩkũmyaĩĩte yo---

7.We, ame mũndũ, nĩw'o we nue
ũmũthũkũmĩaa Mwĩai waku, kũthũkũma
kũmũ; İndĩ we ūkakomana Nake We.

8.İndĩ kwa we ūla ūnengetwe İvuku yake
ya ūtalo na kw'oko-kwa-aũme,

9.We omĩtũkĩ akeethwa na ūtalo
mũvũthũ,

10.Na we akasyoka mũsyĩ kwake
atanĩte.

11.İndĩ kwa ūla we ūkethwa na İvuku ya
ūtalo anengelwe İtina wa mũongo wake,

12.We o mĩtũkĩ akeekaĩla wanangĩko,

13.Na we akavya nthĩnĩ wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِيهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَى أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14.Nīw'o, mbee wa Ou we ekalaa atanīte
kafī wa andū ma nyūmba yake.

إِنَّهٗ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15.We asūanīaa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indīī.

إِنَّهٗ كَانَ أَنْ لَّنْ يَحْجُورَ ۝

16.Ī, vate nzika, Mwīai wake
nūmwonaa we nesa mūno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهِ بِصِيرًا ۝

17.Indī aiee! Nyie nīīta ūtune wa syua
yīlithūa ngūsī.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّقِيقِ ۝

18.Na ūtukū na syonthe ila w'o
ūvw'īkaa,

وَالْيَلِ وَمَا وَسَقِ ۝

19.Na mwei yīla ūsūaa,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَقَىٰ ۝

20.Kana vate nzika, inyw'ī mūkathi
kuma kīkalonī kīmwe kūthi kīla kīngī.

لَتَرْكَبَنَ طَهْقًا عَنْ طَهْقِ ۝

21.Kwa ūu, mo mena kyaū kīla kīūtuma
matetīkīla,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22.Na yīla mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
wīnyivyo;

وَلَا تُؤْمِنُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَنْجِدُونَ ۝

23.Na kūleana na ūu, asu ala matetīkīlaa
nimamileaa yo.

بَلَىٰ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīī
nesa vyū kīla mo mavithaa nīhīī wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25.Kwa ūu, matavyei mo ūvoo wa
ūsīlīlo wī woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26.Indī kwa asu ala metīkīlaa na kwīka
mawīa maseo, ītuvi yītakathela nī yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ

AL - BURUUJ
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Níívtá na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na múkúsfí na Ola Onóókúsfíwa.
5. Kóumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuv'we* na ngú----

الْقَارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakúsfíe úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

9. Namo mayamamenete Índí nÓndú mo
nímamwítíkílile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wáííte-Ní-Kútaíwa,

وَمَا نَعْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

10. Ula Ósumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
Ngúsfí íóú wa syíndú syonthe,

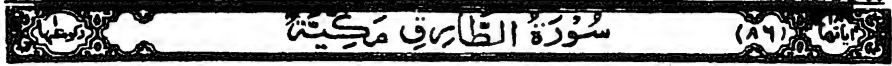
الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aúme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve Ósílló wa Mwaki,
na ve Ósílló wa kúv'vw'a.

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا
يَتَوَبُّوْنَ فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ عَذَابُ الْكَافِرِينَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Índí asu metíkíllaa na kwíka mawíá
maseo, ve Míúnda íla ívítíllaa tóúósfí

AL - TAARIK
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe n' Olau, Usũftwe
n' tei.

2. Nĩvĩta na İtu na Ndata ya Kİoko-----

3. Na n' kyaũ kİomanyĩthya we Ndata ya
Kİoko n' myaũ?

4. N' ndata yĩna Otisu mwai---

5. Vai thayũ Otēna mũsũvĩi Tũlũ waw'o.

6. Kwa Ou, mũndũ nasũanĩe kĩla we
ũmbĩtwe kuma nthĩn' wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kĩw'ũ kĩtweku
kĩvĩĩte,

8. Kĩla kyumaa katĩ wa kĩnyunyũ na
mavĩndĩ ma kĩthũi.

9. Vate nzika, We E-na ũtonyi wa
kũmũtũnga thayũ İngĩ.

10. Mũthenya ũla syĩmbithĩ ikaumbũlwa.

11. İndĩ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingĩ mena
mbua,

13. Na nthĩ İla İkunũkaa imea,

14. Vate nzika, n' ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالنَّجْمِ ۖ وَالطَّارِقِ ۖ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۖ

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۖ

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۖ

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۖ

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ ۖ وَافِقٍ ۖ

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۖ

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۖ

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۖ

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۖ

وَالنَّجْمِ ۖ ذَاتِ الرَّجْعِ ۖ

وَالْأَرْضِ ۖ ذَاتِ الصَّدْعِ ۖ

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۖ

وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ۖ

16.Nĩw'o mo meseŭvya nzaama.

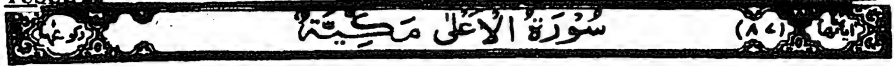
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Őu, nĩngŭseŭvya nzaama ya
kŏkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Őu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُودًا ۝

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Us0ftwe nI Olau,
Us0ftwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
I0I0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

3.Ula 0mbaa na wIanIIsyaa,
4.Na Ula Use0vasya na Otongoasya,
5.Na Ula Omeasya 0Ithyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

6.IndI We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى

7.IthyI t0ka0manyIsya we *Kulani* na we
nd0kolwa nIyo,

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى

8.Ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

9.Na IthyI t0ka0tw'TkIthya *kIla* Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

وَنُنَبِّئُكَ لِلْإِنْسَى

10.Kwa 0u, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwI OtandIthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى

11.We Ula 0kIaa, o mIt0kI akeethukIIsya
na k0s0vIa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى

12.IndI Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kIe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى

13.We 0la wak0lika MwakinI m0nene.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى

14.Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thay0.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayũ wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nfi Olau, Usuftwe
nfi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavikfiwa nfi Ovoo wa kfi kyeve
kfnene kya kumaumbfi ando vyuf?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa na kyeve;

وَجُودُ يَوْمِيذٍ خَاشِعَةٍ

4. Maikuna wfi wfi vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْوِبَةٌ

5. Mo makalika Mwakinfi Ovivanasya;

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'fthw'a kyaufnyw'a
kuma mbulutinf ifheufkfte;

تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أُنْيَةٍ

7. Mo maikethwa na Ifu ateo Ofa mufmuf,
wfi Ofu na nyufnyi sya kfi nyeelya sya
mfiw'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula Ofakanosya kana kufmina nzaa.

لَا يَسِينُ وَلَا يَنْفِي مِنْ جُوعٍ

9. Na mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa me matanu,

وَجُودُ يَوْمِيذٍ تَأْوِمَةٍ

10. Makyendeew'a mufno nfi Ofufkufmi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nthinf wa MOfunda mufkfi Iflu na
mufOfufu mufno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndufekw'a ngewa sya mana nthinf
waw'uf;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti ivfuftye kfiw'uf,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve ivfi sya ndafi mbufkfi Iflu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15. Na m̄keve yītwe nesa,

وَأَكْوَابُ مَوْضُوعَةٌ ۝

16. Na m̄to yītwe na nz̄la mbanake,

وَنَسَارِقُ مَضْفُوفَةٌ ۝

17. Na m̄keka m̄nyaŋk̄ye nesa vȳŋ.

وَدَرَابُ مَبْنُوتَةٌ ۝

18. Mo Indī, nomam̄syaasya ngam̄le
Ond0 y0mb̄twe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19. Na Ond0 Itu y0k̄l̄l̄tw'e ŋ0l0?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20. Na īlmanī, Ond0 sȳŋz̄l̄l̄tw'e il̄0m̄te?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21. Na ŋ0l0 wa nthī, Ond0 yo
ȳl̄nyaŋk̄l̄tw'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22. Kwa ŋu, we taa, n̄Ond0 we wī m̄ŋtai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23. We ndwī m̄ŋsyal̄sya ŋ0l0 woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَاظِمٍ ۝

24. Indī ŋla ona w̄l̄va ŋalȳŋkaa, na ŋleaa
kw̄l̄l̄k̄l̄a,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akam̄ŋsil̄la na ŋsil̄l̄o ŋla m̄ŋene vȳŋ.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26. Vate nzika, ŋal̄ŋko woo nī Kwit̄ŋ,

إِنَّ إِلَيْنَا أِيَّاكُمْ ۝

27. Indī, vate nzika, nī ŋ0l0 Wait̄ŋ k̄0meta
mo ŋtal̄nī.

لَقَدْ نُنَجِّيكَ جِسْمًا ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٨٩)

AL - FAJR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na Masangya,
3. Na Motukũ Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-Syĩ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukũ yĩla Oendee mũthyanĩ
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرُ

6. Vo vai ūkũsĩ wĩ vinya kwa mũndũ ūla
wĩna kĩĩko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ

7. We nowonete ūndũ Mwĩai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. Mbaĩ ya Ilamu, ala maĩ na masũmba
matũũlu,

إِمر ذاتِ العِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona ĩndĩ
mbee ĩolũ wa nthĩ.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthĩnĩ wa mwanda,

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الضُّعْرَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwĩai wa
mawĩkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthĩnĩ wa nthĩ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingĩ nthĩnĩ
wayo.

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. ĩndĩ Mwĩai waku nĩwalekilye
mũsalisa wa ūsilĩlo wamavalũkĩla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonĩ!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

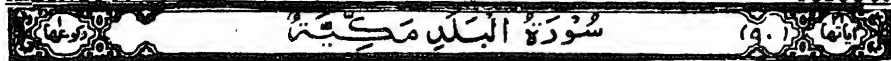
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاذْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithyl nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأْتُ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

9. Ithyl tũimũnengete we metho elĩ,

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ilĩ?

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

11. Na ithyl nĩtwamwonisye we nzĩla ilĩ
syambatĩte sya ndafa.

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

12. Indĩ we ndaatĩta nzĩa ya Akava.'

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

فَكَرَّ رَجَعًا

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

أَوَلَا ظَعْمٌ فِي يَوْمٍ مَسْجُوعٍ

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e umwe
wa asu ala metikila na momlasya
m0nd0 na Ola Ongi Omilasyoni na
mwifw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالنِّسْبَةِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۝

21.I0I0 woo nik0thaany0ka Mwaki
Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe
nĩ tei.

2. Nĩŵĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeni,
3. Na mwei ũla ũyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩĩwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaaĩĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanũ waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَاهَا ۝

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَالْهَيْهَاتَ نَجْوَاهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَلَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْتِغَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

yoka ngamfle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mfekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŭleile we na
nīmamītilangile maŭŭ, kwa ūu Mwīai
woo nīwamanangie mo vyū nūndū wa
naī yoo, na amalalīla mo mŭthanganī.

فَكَذَّبُوهُ فَسَقَرُوا هَاهُنَا قَدْ نَدِمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ اَلَمْ يَسُوْهُنَا ۝۱۵

16.Na We ndaasŭvīa ūndū kŭkaumīla
tŭlŭ wa ūu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝۱۶

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syĩ
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَعَيْكُمْ لَشَيْءٌ ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَيَكُونُ لِلْآخِرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَحْتَلِ وَاسْتَغْنَى ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَيَكُونُ لِلْآخِرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
ĩno ya yu.

وَأَنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nĩngũmũkaany'a
inyw'ĩ tũlũ wa ūmũĩ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ūkaũlika ateo ala athe mũno vyũ,

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ūleaa ūla w'o na ūalyũlaa
mũongo wake.

الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indĩ ala alũngalu makavetangwa
kũasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ūnenganae ūthw'ii wake nĩkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَنْهَى ۝

20.Na nde mũndũ ona ūmwe ūla we
wamwĩkie nesa nĩkana akaĩvwa,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ūthw'ii wake
aimantha ūtanu wa mwĩai wake, ūla-
wĩ-lũlũ mũno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mĩtũkĩ We akendeew'a mũno nĩ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na ũtisu ũla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَى ②

3. Na ũtukũ yĩla ũkilasya ki,

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ③

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatĩtw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ④

5. Vate nzika, *kĩla saa* ũvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ũla* ũtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ⑤

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ⑥

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ⑦

8. Na We akwĩthĩe we ũkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ⑧

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ũkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيَلاً فَأَغْنَى ⑨

10. Kwa ũu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَهَمُدْ ⑩

11. Na ta ʼũũũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنهَدْ ⑪

12. Na ʼũũũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

يُحْ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ⑫

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní òlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Ithyí tũikĩvingũŭte kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ تَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ②

3.Na twaüvetangĩa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ③

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ④

5.Na Ithyí tũyayĩnenevisye syítwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ⑤

6.Vate nzika, ve ūthũmũo ĩtina wa thĩna.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥

7.Iĩ, vate nzika, ve ūthũmũo ĩtina wa
thĩna.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑦

8.Kwa ūu, yĩla we ūthũmũŭte,
ĩthing'ĩsyé na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ⑧

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsyó.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ⑨

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ (٩٥)

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵftwe nŵ ūlau, Usŵftwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŵvŵta na Mŵkŵyŵ na Mŵthata,

وَالْتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ②

3.Na Kŵma kya Sinaŵ,

وَالطُّورِ سِينِينَ ③

4.Na Mŵsyŵ ūŵ, ūtŵo wa mŵuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ④

5.Vate nzika, Ithyŵ nŵtŵmŵmbŵte mŵndŵ
na mawalany'o ala maseo vyŵ ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ⑤

6.Indŵ Ithyŵ nŵtwamŵtŵngie we nthŵnŵ wa
mŵkalo wa ŵtheo vyŵ na ala me ŵtheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⑥

7.Ateo asu ala metŵkŵlaa na kŵka mawŵa
maseo; kwoo vena mŵthŵnzŵo ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ ⑦

8.Itina wa ūu Indŵ nŵ kyaŵ kya kŵŵkenga
we ŵtina wa ūu ŵŵlŵ wa Utw'io?

غَيْرَ مَمْنُونٍ ⑧

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Mŵsili ūla mŵseo vyŵ katŵ wa asili?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالْذِّينِ ⑨
يَا أَيُّهَا اللَّهُ يَا حَكِيمَ الْحَكِيمِينَ ⑩

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.
2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ūla
woombie,
3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.
4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.
5. Ula wamanyĩsye na kĩandĩki.
6. Amũmanyĩsye na kĩandĩki.
7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,
8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
calũko.
10. We nũmwonete ūla ūvatanaa.
11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ūvoyaa?
12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,
13. Kana nĩwataanĩte ũolũ wa ũlũngalu?
14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩite ethwa we
nĩwaneenie ūvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّا

أَن رَّاهُ اسْتَغْنَى

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŋkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
theengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

AL - KADR
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Ūlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisyē yo
nthInI wa ŪtukŪ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaŪ kIŪmanyIthya we ŪtukŪ wa
NdaIa nI mwaŪ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.ŪtukŪ wa NdaIa nI mŪseo kŪvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheea alaIka na veva
vamwe na Ūtwio wa MwIai woo IŪlŪ wa
kIla kIndŪ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.MŪuo ŪŪ nIw'o ŪkeethIwa ona
kŪthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ إِلَيْنَا هَؤُلَاءِ مَطْلَعُ الْفَجْرِ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ

(٩٨)

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa Andŵ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka ūlei kŵvika yŵla ūkŵsŵ
mŵtheŵ wamavikŵlie mo—

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ②

3. Mŵtŵmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ③

4. Vau nthŵnŵ ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِیمَةٌ ④

5. Na asu ala ŵvuku yanenganiwe kwoŵ
mayaaanŵka kŵvika ŵtina wa ūkŵsŵ
mŵtheu kŵmavikŵla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ⑤

6. Namo mayaafŵŵaŵ ūndŵ ūngŵ ateo
kŵmŵthŵkŵma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵnŵ wa
wŵw'i, na me alŵngalu, na kŵlŵmya
Mboya, na kŵŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵni ya andŵ ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الْدِينَ هَٰ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ⑥

7. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa
Andŵ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵnŵ wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵ
athŵku mŵno vyŵ katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ⑦

8. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseŵ mŵno vyŵ
katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ⑧

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo----
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivitĩlaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩlaa Mwĩai wake.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(١٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ ĩkathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩ vinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthĩ ĩkyumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ ĩkatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَخْبَارَهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَن رَّبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa moo*.

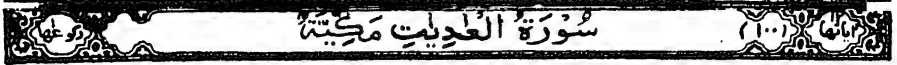
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋŋtwe nŋ ŋlau, Usŋŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŋvŋta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŋte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبَّاءٌ

3. Iitalŋkangya ngala sya mwaki.

فَالنَّوْرِتِ قَدْ حَاءٌ

4. Naiivithŋkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبَّاءٌ

5. Na syŋkŋlasya mathweo ma kŋtoo
Ondŋnŋ ŋsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءٌ

6. Na kwŋtonyeesya naw'o nthŋnŋ katŋ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ

7. Vate nzika, mŋndŋ ndatŋngaa mŋvea
kwa Mwŋai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŋ ngŋsŋ ya ŋu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŋthing'ŋsyo
kŋnene nŋndŋ wa wendi wa ŋthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŋndŋ ta ŋsu nowŋsŋ kana yŋla ala me
mbŋanŋ makathayŋŋkw'a,

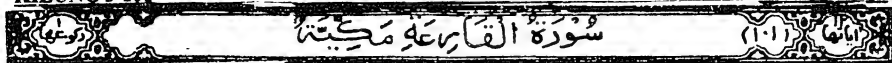
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŋla kŋ nthŋnŋ wa ithŋi
kyaumbŋlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŋai woo mŋthenya
ŋsu, akeethwa amekuŋŋte mo nesa mŋno
vyŋ.

يَوْمَ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمِذٍ لَّخِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondu wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7.Indĩ ta kwa ũsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta ũsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةً ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanyi kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfwe Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúfwe ní ūlau, Usúfwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kókílany'a ūmwe na ūla ūngí
kwoondū wa kŭmbany'a ūthw'ii.

أَلْهَمَكُمُ التَّكَاثُرَ ②

3.Ona inyw'í mwavika mbŭaní.

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4.Aiee, o mítŭkí inyw'í mŭkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5.Aiee íngí! o mítŭkí inyw'í
mŭkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, takethwa inyw'í nímwai
mŭmanyā ūmanyi mŭna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑥

7.Inyw'í vate nzika, mŭkamyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayŭ o ūŭ.

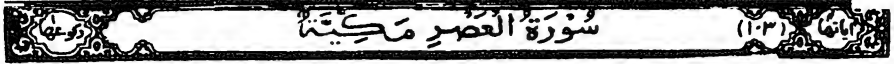
لَتَرُونَ الْجَحِيمَ ⑦

8.Íí, vate nzika, mŭkamyona yo na itho
ya mŭtkĩŵo.

ثُمَّ لَتَرَوْهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑧

9.Mŭthenya ūsu índí, mŭkeetwa kumya
ŭtalo ūŭŭ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Őkũsĩ wa ĩvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
ũngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla ũngĩ
kwĩthwa na ũmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصَوْا
بِئْسَ بِالْحَقِّهِ وَتَوَّاصَوْا بِالضَّرِيرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

2.NIItvIta na ŪkũsI wa Iivinda,

3.Ula Ūmbanasya Ūthw'ii na Ūtalaa
Iivinda Itina wa Iivinda.

4.We asŪanIaa kana Ūthw'ii wake
ukamŪtw'IkIthya we Ūla Ūtakusaa.

5.Aiee, we kwa Ūla w'o akekwa nthInI
wa 'Al-Hutamah'?

6.Na nI kyaŪ kItuma we Ūmanya 'Al-
Hutama' nI kyaŪ?

7.NI mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŪvuve,

8.Ula ŪkaithaanyŪkIa ngoo.

9.W'o Ūkeethwa ŪvinganIw'e namo.

10.ItuInI mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّتِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَةً

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْافِيدَةِ

إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۞

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۞

4. Na We nĩwamatwaĩe iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۞

5. Ila syaĩe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۞

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũĩĩku vyũ

فِي فَعْلَاهُمْ كَمَصْفٍ مَّا كُولٍ ۞

¹ Abraha, mũtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mũumbĩ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyŵi
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵŵ ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we ũla ũmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ ũla ũmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ũu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلٍ لِلْمُصَلِّينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL – KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũũnengete we ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

4.Vate nzika, mũmaitha waku nĩwe ōla
Ūte ūsyao.

وَإِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْآبِتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŵmethwe me manangŵku moko eŵi ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أَلَيْهِ وَتَبَّتْ ②

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
Ŵmbanŵtye iikamŴuna we.

مَا أَخَذَتْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَتْهُ ③

4.O mŵtŴkŵi we akalika nthŵnŵi wa Mwaki
wakene.

سَيْفُ نَارٍ أَذَاتُ لَهَبٍ ④

5.Na mŴndŴ mŴka wake ota ōu, ōla
Ŵendaa akuŵte ngŴ.

وَأَمْرَاتُهُ حُمَالَةُ الْعَصْبِ ⑤

6.Kwŵlingŵla ngingonŵi yake vakeethwa
Ŵlii mwokothe wa mŴnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⑥

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŴŵi sya mwaki, ewetwa ta
mŴndŴ mŴvyŴ na mwŵkalo wa wau wa matŴ, na
Ŵla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ōlau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asia, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŵku-Vyũ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a ūtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4.'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5.Na vai ūvw'anene Nake We ona
ūmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanf'we Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ũthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ũveveaa nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katĩ wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَتْمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْنَ-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.